

आदिपुस्तकं ।

मुसालिखितं प्रथमपुस्तकं ।

1

१ प्रथमोऽध्यायः ।

१ एथिवा आकाशस्य च हृषिः २ दीप्तेः हृषिः ३ शून्यतायाः हृषिः ४ शून्यभूमिः हृषिः
 ५ द्वचादीनां हृषिः ६ चन्द्रसूर्यादीनां हृषिः ७० सीनपचिंणां हृषिः ८४ ग्रीवयवन्य-
 पश्यादीनां हृषिः २६ देवरस्य सादृशेन मनुष्यस्य हृषिः २९ मानुषादीनां भव्यत्वं ।

१ आदित ईश्वर आकाशं प्रथिवीच्च ससर्ज । एथिवी निर्जना शून्या
 २ चासीत्, अस्मिकारस्य गम्भीरजलस्योपरि तस्यौ, तदानीम् ईश्वरस्यात्मा
 तोयानि व्याप्यासीत् ।

३ अनन्तरं, दीप्ति भवतु, इतीश्वरेणाज्ञापिते दीप्ति बभूव । तदानीम्
 ४ ईश्वरो दीप्तिमुत्तमां विलोक्य तमिष्वात् तां एथक् छत्रा दीप्ते नाम
 ५ दिवसैति, तमिष्वास्य नाम रात्रिरिति छत्रान् । ततः सन्ध्यायां प्रातः-
 काले च जाते प्रथमो दिवसो बभूव ।

६ ततः परं तोयानां मध्ये शून्यत्वमुद्दय तोयानि भागद्वयेन एथक् करोतु ।
 ७ ईश्वर इत्यादिश्च शून्यत्वं ससर्ज शून्योर्द्वस्थिततोयेभः शून्याधस्थिततो-
 यानि एथक् चकार च, ततस्तादृशं बभूव । तदेश्वरस्तस्य शून्यस्य नाम
 गगणं चकार । सन्ध्यायां प्रातःकाले च जाते द्वितीयो दिवसो बभूव ।

८ पञ्चात् ईश्वर इत्याज्ञापयामास, गगणाधस्थितानि सर्वामांसि एक-
 ९० सिन् मिलन्तु स्थलच्च प्रकाशतां; ततस्तथैव बभूव । तदेश्वरः स्थलनाम
 एक्षीति तोयराष्ट्रेनाम समुद्रइति छत्रान्, तच्चोक्तमं ददर्श ।

११ अपरम् ईश्वर आदिदेश, भेदिन्यां लग्नानि सवीजौषधयोः नानाजा-
 तीयाः सवीजफलदायिनो महीरहाच्च समुत्पद्येरुन्; ततस्तथैवाभवत्;
 १२ अर्धात् एथिवां लग्नानि सवीजनानाजातीष्ठौषधयः सवीजफलदायिनो

नानाविधा वृक्षास्च जातानि तदानीमीश्वरस्तानि सर्वाण्यत्तमानि दृष्टवान् । तथा सन्ध्यायां प्रातःकाले च जाते वृत्तीयो दिवसो बभूव । १३

अपरम् ईश्वर आच्चापयत्, निशातो दिवसं एथक् कर्तुं दिवस- १४ वत्सरत्तुंचिक्कनिमित्तं नभोमण्डले ज्योतिर्गण उत्पद्यतां, तथा वसुन्ध- १५ रायामालोकं कर्त्तं दीपदृश गगणमण्डले तिष्ठतु; ततस्ताटगभवत् । इत्यम् १६ ईश्वरो दिवसं शासितुम् महाच्योतिरेकं, दृशदाच्च शासितुं ततः चुद्र-
ज्योतिरेकं, इसे वृहती ज्योतिषी उडुनिवृहत्त्वं ससर्ज । ततो धरित्रीं १० दीपयितुं, दिवारात्री शासितुं, तमिश्वाद् विद्युतिं एथक् कर्त्तुंचिश्वरस्तानि
ज्योतींषि गगणमण्डले स्थापयामास; तानि सर्वाणि चेश्वर उत्तमानि १८
वीच्छाच्छक्ते । तथा सन्ध्याप्रातःकालयोः जातयोः सतोच्छतुर्धौ दिवसो १९
बभूव ।

ततः परं सलिलानां मध्ये विहारार्थं नानाविधा जलचराः प्राणिनो, २०
मेदिन्या ऊर्ध्वे नभोमण्डले उडुयितुं शक्ता विहगाच्च बाङ्गल्यम् उत्पद्य-
न्ताम्, इतीश्वर आदिश्व वृहन्मीनादीन् नानाप्रकार८न् कीलालचरान् २१
प्राणिनो नानाविधखगांच्च खृष्टवान् । अनन्तरम् ईश्वर, एतान् सर्वान् २२
उत्तमान् वीच्य एतामाशिषं जगाद, यूयं प्रजावन्तो बज्जवंशाच्च भूला
स्त्रियतीनां सलिलानि परिपूरयत, वसुधाया उपरि विहङ्गमाच्च बज्ज-
लीभवन्तु । तथा सन्ध्यायां प्रभाते च जाते पञ्चमो दिवसोऽभवत् । २३

ततः परम् ईश्वर आदिदेश, धरायां ग्राम्या वन्याच्च पश्चव उरोगा- २४
मिनो जन्मुपभृतयो नानाविधा जन्मवो जायन्ताम्; ततस्तथैव बभूव ।
इत्यम् ईश्वरो नानाविधान् ग्राम्यवन्यपश्चून् भूमे नानाजातीयान् उरङ्गम- २५
जन्मत्तुं खृष्टा सर्वानेवात्तमान् व्यालुलुके ।

अनन्तरम् ईश्वरो व्याच्चचक्षे, वयं खप्रतिमूर्च्या सादंश्येन च आदमं २६
(अर्थात् मनुष्याः) खृजामः, ते जलचरमीनान् खेचरविहङ्गान् ग्राम्यवन्य-
पश्चून् सर्वप्रथिवीं भूमिस्थितोरङ्गमान् प्राणिनच्च शासतु । ईश्वरेण २७
खप्रतिमूर्च्या मनुष्यः सख्जे; ईश्वरस्य प्रतिमूर्च्येव स तेन खृष्टः; पुरुष-
त्वखीत्वाभ्यां तौ खृष्टौ । तदनन्तरम् ईश्वरस्ताभ्याम् इत्याशिषं ददौ, युवां २८
प्रजावन्तो बज्जलवंशौ च भवतं, एथिवीं परिपूर्य वशीभृतां कुरुतं,
किञ्च सलिलचरमीनान् खेचरखगान् भूमिस्थोरङ्गमजन्मत्तुं शिष्टं ।

ईश्वरोपरमपि कथ्यामास, पश्यतं, निखिलप्रथिवीस्याः सर्वसवीजौ- २९
घधीः सर्वान् सवीजफलदीयिनो महीरहांच्च युवाभ्यां भोक्त्राम् अद-

१० दाम् । तथा वन्यपशुखेचरखेभ्यो भूमिस्थितसजीवोरङ्गमननुभव्य
११ भेक्तुं सर्वहस्तिपौषधीरहमदाम्; ततस्त्वयैव बभूव । अनन्तरम् ईश्वरः
स्वस्त्रयसकलवस्तुनि निरीच्य सर्वाण्यत्युत्तमानि ददर्श । तथा सन्धायां
प्रातःकाले च जाते घण्ठं दिनं बभूव ।

2

२ द्वितीयोऽध्यायः ।

१ विश्वामिवारस्य निरूपणं ४ व्यष्टिर्वैतानः ७ एदनुद्याननिर्माणं १५. तस्य सध्ये मनुष्य-
स्यापनं १८ लियाः व्यष्टिर्वैतानस्य ।

१ इत्यम् आकाशस्य पृथिव्यालक्षदुभयस्थानां सर्ववल्लूनाच्च रुद्धिः सम्पूर्णा
२ बभूव । पञ्चात् सप्तमे दिने ईश्वरः स्वकृतकर्माणि समाप्त तस्मिन् सप्तमे
३ दिने स्वकृतकार्येभ्यो विश्वाम । तदा ईश्वरेन सप्तमं दिनं आश्रिष्य
४ पवित्रीकृतं, यस्मात् तस्मिन् दिने ईश्वरेन स्वकृतनिखिलस्थिकार्यात्
५ विश्वामोऽकारि ।

६ रुद्धिकाले गग्नेऽधरित्र्योरियं विवृतिः । यस्मिन् काले प्रभुः परमेश्वरः
७ पृथिव्याकाशै सप्तर्ज, तदानीं पृथिव्यां किमपि क्षेत्रियं दण्डं नासीत्
८ क्षेत्रिया काष्ठोषधिच्च नासीत्; यतः प्रभुः परमेश्वरः पृथिव्यां न वर्षया-
९ द मास भूमौ क्षधिकर्म कर्तुं मनुष्यो नासीत् । किन्तु पृथिव्याः शिशिरः
१० समुद्याय सर्वां भूमिम् असिच्चत् ।

११ अपरच्च प्रभुणा परमेश्वरेण न्ददा मनुष्यं निर्माय तस्य नासारन्व्यं
१२ प्राणवायै प्रवेशिते स साक्षप्राणी बभूव । अनन्तरं प्रभुः परमेश्वरः
१३ पूर्वदिक्स्थिते एदन्नामकदेशे उद्यानमेकं छत्वा तत्र स्वल्पं तं मानवं
१४ स्थापयामास । तत्र प्रभुः परमेश्वरः भूमौ सर्वजातीयान् सुट्टश्यान्
१५ सुखाद्यफलान् पादपान् तस्मोद्यानस्य मध्यस्थाने अमृतं पादयं सदस-
१६ उज्ज्ञानदातारं पादपच्च जनयाच्चकार । उद्यानं सलिलेन सेक्षुम् एका

१७ रुद्धिता एदनुद्यानात् निर्याय विभिद्य चतुर्मुखी भूत्वा प्रोवाह । तस्याः
१८ पीशीनाख्या प्रथमा तटिनी सुवर्णेत्यादिनी हृवीला^१ देशनिवहान्
१९ वेषिला प्रोवाह । तस्य देशस्य जातरूपम् अतीवोत्तमं, तस्मिन् स्थाने
२० रुद्धानि वैदूर्यमण्यस्य जायन्ते । तथा तस्या गीहोद्भासिका द्वितीया
२१ धुनी समस्तकूशदेशं वेष्यमाना प्रोवाह । तथा तस्या हृदिकल्नामा
२२ द्वितीया धुनी अशूरियादेशस्य पूर्वदिशा प्रोवाह । तथा तस्याः चतुर्थ-
२३ धुन्या नाम फरात् ।

ततः परं प्रभुः परमेश्वर आदमं नीत्वा एतनस्थितस्योद्यानस्य कर्म् १५
कर्तुं तदवितुच्च नियोजयामास । किञ्च प्रभुः परमेश्वरस्तमित्यादिदेश्, १६
एतस्योद्यानस्य सकलपादपानां फलानि त्वया स्वच्छन्दं भोक्तव्यानि;
किन्तु सदसञ्ज्ञानदातुः पादपस्य फलं मा भुज्यतां, यतो यस्मिन् दिने १७
तत् खादिष्यसि तस्मिन्नेव दिने निच्छितं मरिष्यसि ।

अनन्तरं प्रभुः परमेश्वरो जगाद, मनुष्यो यद् एकाकी तिष्ठेत् तन् न १८
भ्रं, तस्य साक्षादिव एकः सहकारी त्वया निर्माण्यते । प्रभुणा परमे- १९
श्वरेण मदा निर्मितानां वन्यपशुखेचरखगानां कानि नामान्यादम् करि-
व्यतीति वेदितुं वदेश्वरः सर्वप्राणिनस्तस्य समीयमानयामास, तदानीं
आदम् यस्य यज्ञाम चकार, तस्य तदेव नामाभवत् । तदा आदम् सर्वेषां २०
पश्यनां खेचरखगानां वन्यपशुनाच्च नामानि क्षतवान्, किन्तु तेषां मध्यत
आदमा साक्षादिव एकः सहकारी न प्राप्तः । अनन्तरं प्रभुः परमेश्वर २१
आदमम् अतिनिद्राय तस्यां निदायां तस्यैकं पञ्चरं गृहीत्वा क्रयेण तत्
क्षतस्थानं पूरयामास । किञ्च प्रभुणा परमेश्वरेण यः पञ्चर आदमो नीत- २२
स्तेन स एकां स्त्रियं निर्माय ताम् आदमः सन्निधिम् आनिनाय । तदा- २३
नीम् आदम् आचचक्षे, एवैव मदीयस्माम् अस्यि मदीयमांसस्य मांसं;
तथेयं नरादजनिष्ठ, तस्माद् अस्या नाम नारीति कारिष्यते । एतदर्थं २४
मानवः खमातापितरौ परिवृत्य खभार्योयाम् आसंच्यति, तौ द्वौ
जनावेकाङ्गौ भविष्यतः । तदानीम् आदमस्तद्भार्योयाच्च नग्नत्वे स्थिते २५
तयोरपि लज्जाबोधी नासीत् ।

3

इतीयोऽध्यायः ।

१ सर्पस्य खलत्वं एतेन मानुषाणां पतनं १४ सर्पस्य शप्तत्वं १५ नारोपुरुषेः शप्तत्वं
१६ ताम्यां वस्त्रं दत्त्वा उद्यानतो दूरीकरणच्च ।

प्रभुणा परमेश्वरेण खण्डानां भूचरजन्तूनां मध्ये सर्पीतीव खल १
आसीत् । स तां नारीमवदत् चये अस्योद्यानस्य कस्यचिदपि पादपस्य २
फलानि भोक्तुं परमेश्वरो युवां न्यसेधत्, किमिदं सर्वं? ततो नारी सर्पे
प्रोवाच, आवाम् एतस्योद्यानस्य सर्वेषां विटपिनां फलानि भोक्तुं शक्तुवः ३
केवलम् उद्यानमध्यस्थितस्य पादपस्य फलं प्रतीश्वरेण कर्थितं, युवाम्
एतत् फलं मा भुज्याथाम् मा स्पृशतच्च तत् कृत्वा मरिष्यथः । तदा भुजगो ४
नारीं बभाषे, युवां निच्छितं न मरिष्यथः, किन्तु यदा तत् खादिष्यथः, ५

तदा युवयोर्लोचनप्रकाशो भविष्यति; तत् ईश्वर इव भद्राभद्रज्ञानं
६ लप्येद्ये, इतीश्वरो जानाति । तदा नारी तं महीरहं सुखाद्यफलं लोचन-
रञ्जकं ज्ञानलाभाय वाञ्छनीयस्त्र विज्ञाय तस्य फलानि प्रातवित्वा
० बुभुजे, स्वखामिने च ददौ सोपि भुक्तवान् । तेन तयोरुभयो नयन-
प्रकाशो बभूव, ततस्तौ स्वकीयनमतां विज्ञाय वटपत्राणि सूखा कटौ
बबन्धतुः ।

८ ततो दिवावसाने मध्युद्धानं गमनागमनकारिणः प्रभोः परमेश्वरस्य
रवं श्रुत्वा आदम् तस्य जाया च प्रभोः परमेश्वरस्य समुखात् उद्यान-
८ स्थानां प्राखिनां मध्येऽन्तर्दधाते । तदा प्रभुः परमेश्वर आदमम् आह्वय
१० बभाषे, त्वं कुच? ततः स उवाच, उद्याने भवतः प्रब्दं श्रुत्वा नम्रता-
११ कारणात् भीत्वा स्वमरोपयम् । स जगाद् त्वं नम्रोस्तीति कस्त्वामवोधयत्?

१२ यस्य वृक्षस्य फलं भोक्तुं त्वामहं न्यसेधं तस्य वृक्षस्य फलं किं त्वया भुक्तं?
१३ तत् आदमा गदितं, त्वं यां योषितं मम सङ्ग्रनीमकरोः, सा महां तस्य
१४ यादपसा फलम् अददात् तन्मया भुक्तं । प्रभुः परमेश्वरो नारीं जगाद्,
त्वया किमिदम् अकारि? नारी बभाषे, सर्पस्य प्रवचनयाहं अखादम् ।

१५ पञ्चात् प्रभुः परमेश्वर उरगं जगाद्, त्वमिदं कर्माकरोः, तस्मात्
ग्राम्यवन्यपशुगणात् अर्धिकशापयस्तो भूत्वा वृक्षसा गमिष्यसि, यावज्जीवं
१६ धूलीः खादिष्यसि च । किञ्च त्वया योषिता च त्वदीयवंशेन तस्या वंशेन
च परस्परं वैरितां जनयिष्यामि, तेन स त्वदीयश्चिर आहनिष्यति,
त्वच्च तस्य पादमूले आहनिष्यसि ।

१७ अनन्तरं स नार्ये कथयामास, त्वदीयप्रसववेदनाम् अहम् अतीव
वर्जयिष्यामि, ततस्मम् अतिश्यकयेन सन्तानान् प्रसविष्यसि, तथा
स्वामिनो निष्प्रभूत्व स्थायसि स च त्वां प्राप्यति ।

१८ ततः परं स आदमे कथयाच्चकार, यस्य पादपस्य फलं भोक्तुं त्वामहं
न्यसेधं, त्वं योषितः कथां निश्चयं तस्य पादपस्य फलं अभुक्त्याः, तत्-
कारणात् भूमिरभिश्पता जाता; त्वया यावज्जीवं ज्ञेण प्राप्य तस्याः
१९ शस्त्रादि भक्षिष्यते । तस्यां पृथगालक्रणटकानि नानाकरणटकिद्रुमा उत्प-
२० त्यन्ते, त्वच्च द्वेचस्यौषधीः खादिष्यसि । अपरच्च यस्या मृत्तिकाया अजा-
यथा यावत् तस्यां लीनो न भविष्यसि तावत् घर्षोक्तमुखेन भक्ष्यं भोक्ष्यसे;
२१ यतस्मं मृत्तिका, पुनरपि मृत्तिकायां लीनो भविष्यसि । अनन्तरं आदम्
तस्या योषितो नामधेयं हवा (अर्थात् जीवनीति) चक्रे, यतः सा सर्वेषां

सजीवलोकानां माता । ततः प्रभुः परमेश्वरः चर्मणो वसनं निर्माय ११
आदमं तस्य भार्याच्च परिधापयामास ।

ततः परं प्रभुः परमेश्वर उवाच, पश्य, मानवो भद्रमभद्रच्च विज्ञाय २२
अस्ताक्षेकइवाभवत् ; इदानीं स हस्तं प्रसार्य अमृतवृक्षस्य फलं
शतायिला तद्भुक्ता अमरो न भवेत् । तदर्थे प्रभुः परमेश्वरस्त्वम् एदन् २३
उद्यानात् अपसार्य तदुत्पादिन्यां मृत्तिकायां छषिं कर्तुं तं न्ययोजयत् ।
इत्थं स तं मानुषं दूरीक्षय अमृततरोः पश्यानं रक्षितुं एदन्उद्यानस्य २४
पूर्वस्यां दिशि घूर्ण्यायमानतेजीमयखङ्गधरान् किरुवः स्यापयामास ।

4

४ चतुर्थोऽध्यायः ।

१ काविलहाविलो ईच्चान्तः २ हाविलो बधात् काविलः शप्त्वं ३१ काविलो वंशावलिः
२५ शेतो जननच्च ।

अपरं आदमि खजायां हवाम् उपगते सा गर्भिणी भूत्वा काविलं १
(अर्थात् लाभनामानं) पुत्रमेकं प्रसुषुवे कथयामास च, परमेश्वरात् सम
पुत्रैकलाभो जातः । पञ्चात् सा हाविलं (अर्थात् अलीक्रनामानं) तस्य २
सहोदरं प्रसुषुवे; स हाविलं मेघपालकः, काविलं च छषीवल आसीत् ।
कालपरिणामे काविल् खीयक्षषिकर्मणः कियत् फलम् परमेश्वरमुहिष्य ३
उत्सर्ज । तथा हाविल् खपशुव्रजस्य कतिपयान् प्रथमजातान् पुष्टपश्चुन् ४
उत्सर्ज । परमेश्वरः हाविलं तेनोत्सृष्टं वस्तु चान्वगङ्गात् किन्तु ५
काविलं तेनोत्पृष्टं वस्तु च नान्वगङ्गात्, तलारणात् काविल् कुञ्जा विष-
खवदनो बभूव । ततः परमेश्वरस्त्वम् उवाच, त्वं कुतः क्रध्यसि ? कुतस्य ६
विषखवदनो भवसि ? यदि शुभं करोषि, तदा किं नानुगृह्यसे ? यदि ७
शुभं न करोषि, तर्हि पापं इारि तिष्ठति । तव भाता तव वशीभूय
स्यास्यति, त्वच्च तं शास्यसि । अपरच्च काविल् खीयभाता हाविला सह ८
संलबाप ; तत्पञ्चात् तयोः चैवं गतयोः सतोः काविल् आक्रम्य खीयभा-
तरं हाविलं निजघान ।

तदनन्तरं परमेश्वरः काविलं पप्रच्छ, तव भाता हाविल् कुच ? ९
ततः स प्रत्युवाच, नाहं जानामि, किमहं निजभातूरक्षकः ? ततः स १०
कथयामास, तयोः किमकारि ? तव भातुः श्राणितं भन्ना मात् आक-
यति । अतो या भूमिस्तव हस्ताभ्यां हतस्य भातुः पौरीणितं यीतवती ११
तस्यां भूमौ तमभिश्पेतो भवसि । ततः छषिकर्मणि तयोः छतेपि बङ्ग- १२

१३ श्रस्य नोत्पत्त्वते, तथा त्वं धर्मिणां पर्यटन् भमन् च भविष्यति । ततः
१४ काबिल् परमेश्वरं बभाषे, एतादृशो दण्डो मया न सह्यः । अद्य यदि त्वं
माम् अस्मात् स्थानाद् अपसारवसि, तर्हि तव समक्षाद् वहि गत्वा
पर्यटन् भमन् च भविष्यामि तथा कोपि मानुषो मां प्राप्य हनिष्यति ।
१५ तदा परमेश्वरो जगाद्, यः कस्त्रित् काबिलं हनिष्यति, तस्य सप्तगुण-
दण्डो भविष्यति, तस्मात् कोपि तं वीच्य यथा न हनिष्यति, तदर्थं पर-
मेश्वरः काबिलि चिङ्गमेकं निदधौ ।

१६ काबिल् परमेश्वरस्य समक्षात् प्रख्याय एदनः पूर्वस्यां दिशि नोद्
१७ नामनि देशे न्युवास । अनन्तरं काबिलि स्वभार्यामुपगते सा गर्भवती
भूत्वा हनोक्तामानं पुत्रं प्रसुषुवे, किञ्च स नगरमेकं निर्माय स्वपुत्र-
१८ नामानुसारण्य तस्य नगरस्य नाम हनोक् चक्रे । तस्य हनोक् पुत्र ईरद्,
ईरदः पुत्रो मिछ्यायेल्, मिछ्यायेलः पुत्रो मिचुप्तायेल्, मिधुशायेलः
१९ पुत्रो लैमक् । तस्य लैमको द्वे जाये, एकस्या नामधेयम् आदा तदन्याया
२० नाम सिञ्चासीत् । तस्या आदाया गर्भे जातो यो यावल्, स दूष्यमहवा-
२१ सिनां पशुपालकानाम् आदिपुरुष आसीत् । अपरं यूवल्नामा तस्यैको
२२ भाता वीणावादकानां वंशीवादकानाच्चादिपुरुष आसीत् । किञ्च
सिञ्चाया गर्भजन्मा तूवल्काबिल्नामा पुत्रः पितॄलस्य लोहस्य च नाना-
विधं कर्म कर्तुं निपुण आसीत्; तस्य तूवल्काबिलो नयमा नार्मिका
२३ भगिन्यासीत् । पञ्चात् लैमक् स्वभार्ये अवदत् ।

हे आदे पृथग् भद्राकं हे सिञ्चे लच्छ तत् पृथग् ।

हे स्वार्या युवाभ्यां मे वाक्ये चेतो निधीयतां ।

आक्रान्तः सन्न हृं पूर्वं हतवान् लोकमेककं ।

आघातः सन्न हृं तेन युवान् हतवान् नरं ।

फलं बधस्य कावेलो यदि सप्तगुणं भवेत् ।

गुणितं सप्तसप्तत्या मद्भस्य फलं भवेत् ।

२४ अनन्तरम् आदमि पुनर्ज्ञ स्वभार्याम् उपगते सा गर्भवती भूत्वा
पुत्रमपरं प्रसुषुवे, तथा काबिलाहतस्य हाबिलः प्रतिनिधिरूपं
पुत्रमपरं ईश्वरो मह्यं दत्तवान् इति कथयित्वा सा तस्य नाम शेत्
२५ (अर्थात् प्रतिनिधिं) चक्रे । अनन्तरं तस्य शेतः पुत्रे जाते स तस्य
नाम इनोप्त् चक्रे; तदानीं लोकाः परमेश्वरस्य नामि प्रार्थनां कर्तुं
प्रारभन्त ।

पूर्णमोऽध्यायः ।

१ आदमो विद्वतिः ६ श्रेतो विद्वतिः ८ इनोशो विद्वतिः १२ कैननो विद्वतिः १५
महल्लेलो विद्वतिः १८ येरदो विद्वतिः २१ हनोको विद्वतिः २५ मिशूशेलहो
विद्वतिः २८ लेमको विद्वतिः ।

आदमो वंशावलिविवरणमिदं । यदेश्वरो मनुष्यं ससर्ज, तदा ईश्वर- १
सादृश्येन तं ख्यात्वान् । स्तीत्वपुंस्काभ्यां तावच्छजत्; किञ्च तयोः स्त्रिय- २
दिने ताभ्याम् आश्रिष्यं दत्ता आदम् (अर्थात् मनुष्य) इति नाम चकार । ३
तत आदम स्त्रिंश्चदधिकश्चतवत्सरे वयसि तस्य सदृशे तुल्ये च पुच्छे जाते ४
तस्य नाम श्रेतं चक्षो । अस्य श्रेतो जन्मनः परम् आदम् अशृश्टानि ५
वर्षाणि जीवन् पुच्छान् कन्याच्च जनयामास । साकल्येन चिंश्चदधिकन- ५
वश्चतवर्षवयसि सति तस्य मट्यु र्बभूव ।

ततः परं श्रेतः पञ्चाधिकश्चतवत्सरवयसि सति इनोश्चनामा तस्य ६
पुच्छो जड्जे । तस्य जन्मनः परं श्रेत् सप्ताधिकाश्चश्टानि वर्षाणि जीवन् ७
पुच्छान् कन्याच्च जनयाच्चक्षे । साकल्येन द्वादशाधिकनवश्चतवत्सरवयसि ८
सति तस्य मट्यु र्बभूव ।

इनोशो नवतिवत्सरवयसि सति कैनन् नामा तस्य पुच्छो जड्जे । ९
तस्य जन्मनः परम् इनोश् पञ्चदशाधिकाश्चश्टवर्षाणि जीवन् पुच्छान् १०
कन्याच्च जनयाच्चक्षे । साकल्यतः पञ्चाधिकनवश्चतवत्सरवयसि तस्य ११
मरणं र्बभूव ।

तस्य कैननः सप्ततिवत्सरवयसि सति महल्लेलनामा तस्य पुच्छो १२
जड्जे । तस्य जन्मनः परं कैनन् चत्वारिंश्चदधिकाश्चश्टवत्सरान् जीवन् १३
पुच्छान् कन्याच्च जनयाच्चक्षे । साकल्यतो दशाधिकनवश्चतवत्सरवयसि १४
सति तस्य मट्ति र्बभूव ।

तस्य महल्लेलः पञ्चषष्ठिवत्सरवयसि सति तस्य येरदनामा पुच्छो १५
जड्जे । तस्य जन्मनः परं महल्लेल् चिंश्चदधिकाश्चश्टानि वर्षाणि १६
जीवन् पुच्छान् कन्याच्च जनयाच्चक्षे । साकल्येन पञ्चनववधिकाश्चत- १७
वत्सरवयसि सति तस्य मट्ति र्बभूव ।

येरदो द्विष्ठाधिकश्चतवत्सरवयसि सति हनोक्नामा तस्य पुच्छो १८
जड्जे । तस्य जन्मनः परं येरद् अशृश्टानि वर्षाणि जीवन् पुच्छान् १९
कन्याच्च जनयाच्चक्षे । साकल्येन द्विष्ठाधिकनवश्चतवत्सरवयसि सति २०
तस्य मरणं र्बभूव ।

११ हनोको वयसि पञ्चवश्चिवत्सरे सति मिथूशेलहनामा तस्य पुच्छो
 १२ जच्छे । तस्य मिथूशेलहो जन्मनः परं हनोक् त्रीणि शतानि वर्षाणि
 १३ यावत् ईश्वरेण साद्भं गमनागमने चकार, तथा पुत्रान् कन्याच्च जनित-
 वान् । साकल्येन तस्य पञ्चवश्चिवधिकश्चतव्यवत्सरवयसि सति हनोक्
 १४ ईश्वरख्य सहगामी सन् अन्तर्दधे; फलत ईश्वरस्तं निनाय ।

१५ अनन्तरं मिथूशेलहः सप्तशीत्यधिकश्चतव्यवत्सरवयसि सति लेमक्
 १६ नामा तस्य पुच्छो जच्छे । तस्य जन्मनः परं स द्वाशीत्यधिकसप्तशतानि
 १० वर्षाणि जीवन् पुत्रान् कन्याच्च जनयाच्छक्ते । साकल्येन मिथूशेलहः
 जनसप्तवधिकनवश्चतव्यवत्सरवयसि तस्य मरणं बभूव ।

१८ ततः परं लेमको द्वाशीत्यधिकश्चतव्यवत्सरवयसि तस्यैकस्मिन् पुच्छे
 जाते भूम्याम् अस्माकं परिश्रमक्षेपदो जनयितायः परमेश्वरस्याभि-
 १९ शाय आस्ते, तचास्माकम् एष पुत्रः सान्त्वनां जनयिष्यतोति निर्वच्य
 २० लेमक् तस्य पुत्रस्य नाम नोहं (वर्धात् सान्त्वयितेति) चकार । तस्य
 नोहस्य जन्मनः परं लेमक् पञ्चनवत्यधिकानि पञ्चशतानि वर्षाणि
 २१ जीवन् पुत्रान् कन्याच्च जनितवान् । साकल्यतः सप्तसप्तवधिकसप्तश्चत-
 २२ वत्सरवयसि तस्य मृति बभूव । पञ्चात् नोहस्य पञ्चशतवत्सरवयसि
 सति शाम् हाम् येषात् नामकास्तस्य चयः पुत्रा जच्छिरे ।

6

६ षष्ठोऽध्यायः ।

१ अनचितविषाहस्य कथनं ५ मानुषस्य दुष्टवात् लावनकथनं ६ नोहवस्तावतिः
 १४ अर्जिवयोत्तनिर्माणकथनत्वः ।

१ इत्यंनेदिन्यां मानवानां दृद्धौ सत्यां तेषां बज्जलासु कन्यासु च जातासु,
 १ ईश्वरीयलोका रेहिकलोकानां कन्याः परमसुन्दरीः सभीत्य सखमनो-
 १ रम्याणां नारीणां पाणिग्राहं कर्तुमारेभिरेऽतः परमेश्वरः कथयामास,
 ममात्मा मनुष्येषु सर्वदा नाधिष्ठात्यति, यतस्ते पापिनो मांसपिण्डमा-
 धाच्च, तेषां जीवनकालाः केवलं विंशत्यधिकश्चतव्यस्तरा भविष्यति ।

४ तदानीं एथियां महावीरा आसन्, तथेश्वरीयलोकानां वीर्याद् रेहिक-
 लोकानां कन्यानिवहस्य गर्भजाता अनेके सक्ताना चासन्; यतएव
 पूर्वकालीयाः प्रसिद्धा महावीराः ।

५ अपरम् एथियां मानुषाणां नानात्याचाराः सर्वदा मनःकल्पनो-
 ५ त्पत्तित्वं दुष्टा इति परमेश्वरो ददर्श; किञ्च पूर्मेश्वरः एथियां मानुषस्य

ख्यत्वात् शोचन् मानसेनुवपन् कथितवान् अहं सख्यान् मानुषान्
लुम्बा एथिवीं परिष्करिष्यामि । तैः सार्वं उरज्जमान् पदगांच्च जन्तुन् ७
खेचरपक्षिप्रभृतींच्च लोप्यामि; यत एवां सर्जनकारणात् ममानुतापो च
भवति । किन्तु नोहः परमेश्वरस्यानुयहपात्रम् अभवत् ।

नोहस्य वंशावलिविवरणं । स नोहः स्वर्णे साधु धीर्मिकच्च सन् ९
ईश्वरस्य सहगम्यासीत् । तथा शाम् हाम् येकत् नामानस्य चयः १०
पुत्रा जज्ञिरे । अपरच्च ईश्वरस्य साक्षाद् एथिवी दुष्टा दौरात्म्येन ११
पूर्णा च जाता । एथिवी दुष्टा एथिवीस्यानां सर्वेषां प्राणिनां पञ्चानच्च १२
सदीयाः, ईश्वरः एथिवीं निरीक्ष्य तद् दृष्टवान् । तत ईश्वरो नोहम्- १३
वदत्, मम गोचरे सर्वेषां प्राणिनाम् अन्तकाल उपस्थितवान्, यत-
स्तेषां दौरात्म्येन एथिवाः परिपूर्णत्वात् अहं एथिवा सार्वं तान्
सर्वान् विनाशयिष्यामि । त्वं गोपरकाष्ठेन पौत्रमेकं निर्माहि, तथा १४
तस्य मध्ये कोष्ठानि छत्रा तस्यान्तर्वहिच्च सर्जरसेन लिम्प । तस्य दैर्घ्ये १५
हस्तानां इतत्रयं, विस्तारः पञ्चाशङ्कुप्रमाणः, उधता च विंशङ्कु-
प्रमाणा इत्यं तं निर्माहि । तस्योपरि हस्तकाधी वातायनं निर्माहि, १६
तस्य पार्श्वे द्वारं कुरु, तथा तस्य प्रथमद्वितीयद्वितीयकोष्ठानि निर्माहि ।
यतोहम् चाकाशस्याधःस्थितान् सर्वप्राणिनो नाशयितुं एथिवीम् अद्वि- १७
राज्ञावदिष्यामि, तेन एथिवाः सर्वप्राणिनः प्राणान् परिवच्यन्ति ।
किन्तु तथा सार्वम् अहं नियमं निर्णयामि ; तेन त्वं स्वपुत्रान् स्वभार्यां १८
पुत्रवधृच्च सङ्ग्रहः छत्रा पौत्रम् आरोद्धर्षसि । प्रतिजायनुसारतः सकल- १९
प्राणिनां स्त्रीपुरुषाणां दुग्धानि समादाय प्राणरक्षार्थं तानि खेन सह
प्रौढमानय । फलतः पर्क्षणां पशूनां भूमिस्थारोगामिनाच्च द्वौ द्वौ २०
सख्यजायनुसारतः सख्यप्राणरक्षार्थं तव सर्वामे गमिष्यतः । अपरं २१
युश्माकम् एतेषाच्च भाजनार्थम् उपयुक्तादव्याणि समानीय स्वसभीपे
सञ्चिनु । ततो नोहस्त्रादशं चकार, ईश्वरस्याच्चानुसारतएव सर्वाणि २२
कर्माणि छत्रवान् ।

७ सप्तमोऽध्यायः ।

7

१ पौत्रमारोद्वुं नोहं प्रतीच्चरस्याज्ञा २ नोहस्य तस्य परिजनानां पशुप्रभृतीनाच्च
पौत्रारोद्वरणं ३ ज्ञावनविवरणं ।

परमेश्वरो नोहं बभाषि, त्वं सप्तरिवारः पौत्रम् आरोह, यत इदानीं १
ज्ञामेव साधुं पश्यामै । ततः एथिवां यथैतेषां वंशालिष्ठेयुः, तदर्थं २

५ सुचिपशूनां स्त्रीपुरुषान् गृहीता प्रतिजातिसप्तयुग्मानि, अशुचिपशू-
नाच्च स्त्रीपुरुषौ गृहीता एकैकजातेरेकैकं युग्मं, तथा खेचरपक्षिणां
६ स्त्रीपुरुषौ गृहीता प्रतिजातिसप्तयुग्मानि स्वेन सार्वं नव । यतः सप्ता-
हात् परम् अहं चत्वारिंश्त् दिवाराचोः एथिवां वर्षयिष्यामि. ततः
७ एथिवां मया छष्टान् सर्वान् प्राणिनो लोभ्यामि । तदा नोहः परमे-
८ श्वरस्याज्ञानुसारतः सर्वाणि कर्माणि छतवान् । तस्य नोहख घट-
शृतवत्सरवयसि एथिवां जलाप्नावनं अभवत् ।

९ ततो जलाप्नावनभयात् नोहस्तस्य भार्या तस्य पुत्राः पुत्रबध्वच्च सर्वे
१० पीतम् आरुरुज्जः । तथा नोहं प्रतीश्वरस्याज्ञानुसारात् शुद्धाशुद्ध-
११ पशुपक्षिभूचरोरोगामिजन्तवच्च स्त्रीपुरुषाः युग्मं युग्मं नोहसन्निधाने
१२ पीतमारुरुज्जः । पश्चात् सप्ताहे गते एथिवां जलाप्नावनम् आरेभे । ततो
१३ नोहस्य वयसः घटशृतवत्सरस्य द्वितीयमासस्य सप्तदशदिने महा-
१४ समुद्रस्य सर्वाणि प्रस्ववणानि बभङ्गिरे, गगणस्थानि मैघदाराणि च
१५ सर्वाणि मुक्तानि । ततः एथिवां चत्वारिंश्त् दिवाराची र्महती छण्डि
१६ र्वभूव । तस्मिन् दिने नोहस्तस्य जाया शाम् ह्वाम् येकत् नामकाल्यवः
१७ पुत्रास्तिस्तुः पुत्रबध्वच्च पीतम् आरुरुज्जः । प्रतिजातियाम्यवन्धपश्वः
१८ प्रतिजातीया उरोगामिभूचराः प्रतिजातीयाः खेचरपक्षिणां सर्वजी-
१९ वज्जन्तूनां स्त्रीपुरुषाः युग्मं युग्मं भूत्वा नोहस्य समीपे पीतम् आरोहन् ।
२० किञ्च इश्वरस्याज्ञानुसारात् सर्वप्राणिनां स्त्रीपुरुषाणां युग्मेषु समारूढिषु
२१ परमेश्वरो द्वारं रुदोध ।

२२ इत्यं एथिवां चत्वारिंश्त् दिनानि यावत् जलाप्नावनं बभूव, तदा-
२३ नीम् अप्सु द्वज्ञासु पीतो मृदं विह्राय बभासे । ततः क्रमशः एथिवाम्
२४ अतीव जलवद्वौ सत्यां पीतो जलेषु भासमानो जगाम । इत्यं एथिवां
२५ जलं भृशं वदधे; तत आकाशस्तु नीचस्थाः सर्वे प्रान्तभूधरा ममञ्जुः ।
२६ तदुपरि पञ्चदशहस्तान् यावत् जल उत्तिते सर्वे पर्वता अमञ्जन् ।
२७ तेन भूचराः सकलप्राणिनः फलतः पक्षिणां ग्राम्या वन्याच्च पश्वः
२८ एथिवा उरोगामिजन्तवः सर्वे मनुष्याच्च मनुः । शुक्रभूमिस्थातः सकल-
२९ प्राणिनो मनुः । इत्यं एथिवीवसिनः सर्वप्राणिनः अर्धते मनुजा पश्व
३० उरङ्गमजन्तव आकाशीयाः सकलपक्षिणाच्च विनेशुः; एथिवाः सर्वे एव
३१ विलुप्ताः केवलं नोहस्तस्य सङ्ग्रहनच्च पीतस्थाः प्राणिनो जिजीवुः । इत्यं
३२ एथिवां सार्वशृतदिनानि यावत् आपस्तस्युः ।

द अष्टमोऽध्यायः ।

१ आवनस्य ज्ञासः ६ द्रेष्काकस्योज्ञायनं २० कपोतस्योज्ञायनं १५ पोतादवरोदुमीच्छ-
राज्ञा २० ईश्वरमुद्दिश्य नोहस्य च्वर्वनं तं प्रतोश्वरस्य प्राप्तज्ञानस्य ।

ततःपरम् ईश्वरो नोहं तस्य सङ्ग्रहः पोतास्यतान् पञ्चादिसकलप्रा- १
णिनः स्मात्वा एथिवां प्रबलवाद्यु वाहयामास ततो जलं निवलते । अपरं २
महारूपमुद्वस्य प्रख्यवग्नेषु वियतो मेघदारेषु च रुद्धेषु नभसो वर्धेच नि-
दृते सति क्रमणस्त्वाद्य वह्वत् सार्वदृश्टिनान्ते भूमि र्जक्तासः; तदा सप्तम- ३
मासस्य सप्तदशदिने चारास्त् नाम्नि भूधरे पोतो लग्नं तस्यौ । अनन्तरं ४
क्रमण्णो दशममासं यावत् तीयं वह्वत् स्तोकतरं बभूव; तस्य दशम- ५
मासस्य प्रथमेऽहनि महीधाराणां प्रद्वानि ददृश्यिरे ।

ततः पुनस्वलांदिश्वदिनेषु गतेषु नोहः पोतस्य स्वनिर्मितं वातायनं ६
मौचयित्वा द्रोणकाकमेकम् उज्ज्वायामास । ततः स प्रस्थाय मेदिन्या ७
च्छप्शीष्यणं यावत् यातायातं चकार । पञ्चाद् नोहो भूम्या वारिङ्गासं ८
विदितुं पुनः कपोतं उज्ज्वायाच्चकार । तदा मह्यास्तोकाच्छादितवात् स ९
पदार्थाय स्थानमलभमानः पुनरपि पोते तदभ्यासं प्रत्याजगाम । तदा १०
नोहो हस्तं विस्तार्य कपोतं धृत्वा पोताभ्यन्तः स्वसमीपम् चानयत् ।

ततोऽपरसप्तमाहं विलम्ब्य नोहः पोतात् तं कपोतम् उज्ज्वायाच्चकार । १०
ततः स चच्चा जितवृक्षस्य अभिनवपयच्चमेकम् चादाय सन्ध्यायां तस्य ११
सन्निधिं प्रत्याययौ; ततः एथिच्चा अयां ज्ञासो जातइति नोहो बुद्धे । १२
अनन्तरम् अपरैकसप्तमाहे व्यतीते तेन सर्व कपोत उज्ज्वायाच्चक्ते, किन्तु १३
स तन्निकर्त्तं पुन नं प्रत्याजगाम । नोहस्य वयसः षट्शतवत्त्वराणां पर- १४
वत्सरस्य प्रथममासीयप्रथमदिने मेदिन्या अप्शीष्यणं जातं; ततो १५
नोहः पोतस्योपरिभागं विरक्ताच्च निरीक्ष्य भूमिं शुक्कां ददर्श । इत्यं १६
हितीयमासस्य सप्तविंश्टे दिने सुधिवी शुक्का बभूव ।

ततःपरम् ईश्वरो नोहम् अवदत्, त्वमिदानीं सजायां पुत्रान् पुत्रव- १५
धूस्थ सङ्ग्रहः स्मात्वा पोताद् अवरोह । अपरं त्वया सार्वं पशुपत्युरङ्गम्- १६
प्रभृतयो ये ये जीवज्जन्तवः सन्ति, तान् सकलान् त्वया सह वर्हिरानयः १७
तेन ते धरण्यां बहवै भूयासुः धरण्यां प्रजावन्तो बड्डवंशा भूयासुः । १८
तदानीं नोहः सजायां पुत्रान् पुत्रवधूस्थ गृहीत्वा पोताद् अवरुरोह । १९
अपरं स्वसजायनुसारतः ऋवे पश्चवः पक्षिण्य उरोगामिनः सकलभूचर- २०
जन्तवस्य निर्ययुः ।

१० तदनन्तरं नोहः परमेश्वरम् उद्दिश्य यज्ञवेदिं निर्माय कतिचित्
शुचिपश्चून् कतिचित् शुचिपत्रिणश्च गृहीता वेदा उपरि जुह्वाव ।
११ ततः परमेश्वरस्य सुरभिन् आद्याय भनसि कथयामास, मनुष्याणां
दोषात् पुनः एथिवौ नाभिश्पृष्ये; यद्यपि आबाल्यकालं मनुष्याणां
मनःकल्पना दुष्टा तथापि यथा समहार्दं तथा पुनः कदापि सकलान्
१२ प्राणिनो न संहरिष्यामि । यावत् धरित्री तिष्ठति तावत् वपनस्य
कर्त्तनस्य च समयः तथा श्रीतं ग्रीष्मः श्रीतकालो ग्रीष्मकालश्च दिवा
रात्रिश्च एतेषां सर्वेषां निवृत्तिं न भविष्यति ।

9

९ नवमोऽध्यायः ।

१ ज्ञाहं प्रतीच्छरस्याशीर्वचनं च नोहेन सार्दं ईश्वरस्य नियमस्थिरोकरणं १८ भाष्य
मनसाद्वान्तः कनिष्ठपत्रस्य हासोभिश्पृष्टेन २८ नोहस्य मरणश्च ।
१ अनन्तरम् ईश्वरो नोहं तस्य पुत्रान् इत्याशिष्वं जगाद् यूयं प्रजा-
१ वन्तो बज्जवंशाच्च भूत्वा मेदिनीं परिपूरयत । धरण्याः सर्वे पश्चवः
खचरविहगा भूत्वा उरड्मां जन्तवः सागरीयमीनाः सर्वे दुष्टत्तो
भीतिमन्तः शङ्कावन्तश्च भविष्यति, एते युधाकं हस्तेषु समर्पिता
२ चासते । सर्वे गतिमन्तः प्राणिनो युधाकं भव्या भविष्यति, हरितौ-
३ घधी इव युधाभ्यम् एतान् अदाम् । किन्तु सजीवनम् अर्थात् सशोणितं
४ परलं भा भुञ्जोध्वं । अहं युधाकं जीवनरूपस्य शोणितपातस्य
परिशोधं कारयिष्यामि; अहमेकैकपशुं एकैकमनुष्यश्च नरहत्यायाः
५ परिशोधं कारयिष्यामि । यः कच्चित् मानुषस्य शोणितं पातयिष्यति,
मानुषेण तस्य शोणितं पातयिष्यते; यत् ईश्वरः खसादृशेन मनुष्यं
० हस्तवान् । यूयं प्रजावन्तो बज्जवंशाच्च भवत, किञ्च धरायां बज्जतरा
भूत्वा बद्धिष्यते भवत ।
८ अपरम् ईश्वरो नोहं तस्य सङ्गिनः पुत्रांश्च बभाषे, पश्यत युधाभि-
९ युधाकं भाविवंशैच युधाकं सङ्गिभिः पौत्रान्निर्गतवद्द्वयांस्यवन्यपशुभिः
१० पत्निप्रभृतिभिश्च एथिवीस्यते: सकलप्राणिभिश्च सह नियममहं स्थिरी-
११ करिष्यामि । अहं युधाभिः सर्वम् एनं नियमं स्थिरोकरोमि, जला-
ज्ञावनात् सकलप्राणिनः पुन न विनन्द्यति; एथिवा विनाशार्थं जलाज्ञा-
१२ वनं पुनः कदापि न भविष्यति । ईश्वरोऽपरम् अकथयत्, अहं युधाभिः
१३ सह युधाकं सङ्गिसकलप्राणिभिः सह यं नियमं स्थिरीकरोमि,

तस्येशमेकं चिङ्गं स्थास्यति । अहं जीमूते खीयं कोदण्डं स्थापयामि । तत् १५
धरण्या साकं मदीयनियमस्य लक्ष्यं भविष्यति । यस्मिन् समये हं धरण्या १६
अद्वै पर्योदान् सञ्चारयिष्यामि । किञ्च तत् पर्योदकार्म्मुकं दर्शिष्यते । १७
तस्मिन् काले युधामिः सार्वप्रकारप्राणिभिर्व्य सार्वं ममायं नियम
आस्ते, इति मया संस्तते सति सकलप्राणिविनाशाय पुन न जलाज्ञावनं
भविष्यति । यतः पृथिवीस्थितैः सकलप्राणिभिः समं मदीयचिरस्थायी १८
नियमोन्तीति मम स्मरणार्थं पर्योदकार्म्मुकं प्रति मया दृष्टिर्पिष्यते ।
ईश्वरो नोहं जगाद्, क्वितिस्थितैः सकलप्राणिभिः साकं मत्स्थापितस्य १९
नियमस्य लक्षणमिदं भविष्यति ।

शाम् हाम् येषत् नामानो नोहस्य ये चयः पुत्राः पोताद वहिराग- २०
च्छन् तेषां मध्ये हाम् किनान् वंशस्य पूर्वपुरुष आसीत् । नोहस्येते- २१
स्त्रिभिः पुत्रैः सर्वा धरिचो व्यानशे । अनन्तरं नोहः छष्टिकर्मणि प्रवृत्तः २०
सन् ब्राह्माण्डवान् रोपितवान् । ततः स ब्राह्मारसं पीत्वा मत्तः सन् २१
दृष्टमध्ये विवर्खा भूत्वा निष्पात । तदा किनानः पृत्रा हाम् खतात् २२
नमं विलोक्य वह्निः सोयौ द्वौ भातरौ वार्ता बभाषे । तदानीं शाम्ये- २३
फतौ वसनं गृहीत्वा खन्त्ये निधाय पञ्चात् ब्रजित्वा नमं तातं समा-
च्छादयामासतुः, तौ पराङ्मुखौ भूत्वा ब्रजित्वा जनकस्य नमतां न
बोक्षाच्छक्ताते । ततः परं नोहो ब्राह्मारसस्य निद्रातः प्रबुध्य खोय- २४
कनिष्ठसुतस्य तदाचरणं विज्ञायाह,

यमिष्टः किनान् स्याच्च भाट्टचेटकचेटकः ।

२५

पुनस्य तेजोक्तं । शामः प्रभुः परेष्ठा यः स हि धन्यवद्माप्रयात् ।

२६

भविष्यति किनान्नामा शामाख्यपरिचारकः ॥

येषत्स्वेऽन्नतिः सम्यग् ईश्वरण विधास्यते ।

२७

दृष्टे वत्स्यति शामः स तद्दासो भविता किनान् ॥

जलाज्ञावनात् परं नोहः पुनः सार्वशतचयवत्सरान् अजीवत् । २८
किञ्च नोहः साकल्यतः सार्वं नवशतवत्सरवयसि प्राणान् तत्वाज ।

२९

10

१० दशमोऽध्यायः ।

१ येषतो वंशावलिः ६ हामो वंशावलिः २१ शामो वंशावलिः ।

तस्य नोहस्य शाम् हाम् येषत् नामकानां चयाणां पुत्राणां वंशा-

१ वलिः; जलाक्षावनात् परं तेषां एते सकलपुत्रां जच्छिरे । गोमर माझूज्
२ मादय् यूनान् तूबल् भिशक् तीरस् एते येषतः पुत्राः । अखिनस्
३ रीफत् तीर्गम्, इमे गोमरः पुत्राः । इलोशा तश्चिंश् किञ्चीम् दीदानीम्,
४ इमे यूनानः पुत्राः । एतेभ्यो नानोपहीयीया देवपूजकाः स्थाने स्थाने
विभक्ताः सर्वेषाच्च एथक् एथक् भावावंशजातयो बभूवः ।

५ तथा कूश् मिसर् पुट् किनान्, इमे हामः पुत्राः । सिवा हवीला
६ सद्वता रयमा सद्वतिका, इमे कूशः पुत्राः । रयमाः पुत्रौ शिवादिदनौ ।
७ अपरं कूशः पुत्रो निमोद् स एथिवीमध्ये पराक्रमी भवितुम् आरभते ।
८ परमेश्वरस्य साक्षात् पराक्रान्तो व्याधो बभूवः; वस्त्रात् लोका अद्यापि
दृष्टान्तमिमं कथयन्ति, परमेश्वरस्य समद्वं निमोद इव पराक्रमी
९ व्याधः । किञ्च शिनियरि देशे बाविल्-एरक्-अक्काद्-कल्नी, एतेषु
१० सर्वेषु नगरेषु तस्य प्रथमं राज्यं बभूव । तदेशात् आशुरो निर्गत्य
११ निनिवी रिहोवेत् केलह; निनिवी केलहौ मध्यस्थितं महानगरं
१२ रेषन्, एतानि भगराणि निर्ममे । अपरं लूदीय अनामीय लिहावीय
१३ नमुहीय पशुषीयृ, पिलेष्ट्रीयानाम् आदिपुरुषः कस्त्वूहीय, कस्तोरीय,
१४ एते सर्वे मिसरः पुत्राः । तस्य किनानो ज्येष्ठः पुत्रः सीदोन्, ततः
१५ परं हेत्, यिवूषीय इमोरीय गिर्गाशीय, हिव्वीय अर्कीय सीनीय
१६ अर्ददीय सिमारीय हमातीया एतैः पुत्रैः किनान् देशो व्यास आसोत् ।
१७ ततः सीदोनो गिरर् दिशि असामारभ्य सिदोम् अमोरा अद्या
१८ सिवोयीम् लेशं यावत् किनानीयानां निवाससीमासीत् । एते सर्वे
१९ हामो वंशाः, किन्तु एतेषां मध्ये जातिकुलभाषादेशानां भेदं आसीत् ।

२० येषतो ज्येष्ठो भाता शाम् इत्रीयलोकानां आदिपुरुष आसीत्,
२१ तस्यापि पुत्राः पुत्र्यासन् । एते तस्य वंशा, एलम् आशुर अर्फक्कद
२२ लूद् अराम् । अरामो वंशा ऊघ् छल् गेधस् मश् । अर्फक्कदो वंशः
२३ शेलहः शेलहस्य पुत्र एवस् । एवरो दौ पुत्रौ एकस्य नाम पेलग्
२४ (अर्थात् भागः) यतक्षदानीं प्रथिवी विभक्ताभवत्; तस्य भातु नाम
२५ यक्षोन् । यक्षानः पुत्रा अल्मोदद् शेलफ् हत्सर्मावत् येरह हदोराम्
२६ ऊघल् दिल्ल ओवल् अवीमायेल् शिवा ओफीर् हवीला योवद् । एते
२७ यक्षोनो वंशाः । आ मेषातः पूर्वदिशीयं सिफरस्मृधरं यावत् तेषां वस-
२८ तिरासीत् । एते सर्वे शामो वंशाः; एवां मध्ये जातिकुलभाषादेशानां
२९ भेदं आसीत् । एषां कुलजात्यो भेदे सर्वपि तेऽनोहस्य पुत्राणां वंशा

चासन्; किञ्च अलाङ्गावनात् परम् एतेभ्यो नानाजातयः क्वितौ विभक्ता ११ अभवन् ।

11

११ एकादशोऽध्यायः ।

१ आविलो निर्माणेन स्तोकानां भाषाया भेदतं १० शासो वंशावलिः १७ तेरहस्य वंशावलिः १० तेरहस्य इवामो स्तोक्य चारणं प्रति गमनं तत्र तेरहस्य मरणाच्च । पूर्वं वसुधास्थितानां सर्वेषां लोकानाम् एकैव भाषा एकमेवोच्चा- १ रणम् आसीत् । पञ्चात् लोकाः पूर्वदिशि भवत्तः शिनियरो देशस्य १ प्रान्तरमेकं प्राप्य तत्र न्यूनुः । तदा परस्यरु मन्त्रयाच्चक्तुः आगच्छत्, वयं १ इष्टकानि निर्माय वक्तिना दाहयामः एतेन तेषां पाषाणानां विनि- १ मयात् इष्टकानि बभूवः चूर्णस्य विनिमयाच्च शिलाजतु बभूव । ततः १ परं कथयामासुः, आगच्छत्, वयं स्वार्थं नगरमेकं गगणस्यर्शि प्रोच्छ- १ ग्रहमेकच्च निर्मितीमहे; ततोऽस्माकं कीर्त्ति भविष्यति किञ्च वयं सर्वस्यां ५ पृथिव्यां न विकारिष्यामहे । अनन्तरं ते मानुषा यज्ञगरं ग्रहच्च ५ निर्मितते, तद् वीक्रितुं परमेश्वरोऽवरुद्दोह । परमेश्वरः कथयामास, ५ पश्यत्, सर्वेषाम् एतेषाम् एका जातिः भाषा चैषाम् एका, ते कर्मण्य- १ स्मिन् प्रवर्त्तन्ते; इदानीं यद्यत् कर्तुमिच्छन्ति, तस्मात् न निवर्त्तिष्यन्ते । अतस्ते केपि केषामपि भाषां बोझुं न शक्नुयुः तदर्थम् आगच्छत् वयं ० अधक्षत्र गत्वा तेषां भाषाया भेदं जनयाम । इत्यं परमेश्वरेण ते ० मेदिन्याः सर्वदिक्षु व्यक्तीर्थन्ते च नगरनिर्माणात् न्यवर्त्तन्ते । इति ८ कारणात् तस्या नगर्यो नाम बाबिल् (चर्यतो भेद) इत्यभवत्; यतः ८ परमेश्वरेण सर्वस्या मेदिन्या भाषाभेदं जनयित्वा तस्मात् स्थानात् ८ सर्वस्यां महां व्यक्तीर्थन्ते ।

शासो वंशावलिः । जलाङ्गावनात् परं वत्सरद्वये गतं सति शासो १० वत्सरश्चते वयसि अर्पक्षदनामा तस्य पुत्रोऽजायत । तस्य जन्मनः परं ११ शास्म् पञ्चशतानि वर्षाणि जीवन् पुनः पुत्रान् पुत्रीच्च जनयामास । किञ्च अर्पक्षदः पञ्चनिंशत्सरवयसि सति शैलहनामा तस्य पुत्रो ११ जज्ञे । तस्य जन्मनः परं अर्पक्षद् त्रृधिकचतुःशतानि वर्षाणि जीवन् ११ पुनः पुत्रान् पुत्रीच्च जनयाच्चक्ते । ततः शैलहस्तिंशत्सरवयसि सति एव ११ नामा तस्यैकपुत्रो बभूव । तस्य जन्मनः परं शैलह् त्रृधिकचतुःशतानि १५ वर्षाणि जीवन् पुनः पुत्रान् पुत्रीच्च जनयाच्चक्ते । तत एव चतुर्स्तिंशत- १५

१० घर्षयसि सति पेलग्नामा तस्य पुत्रो जड्जे । तस्य जन्मनः परम् एव र
चिंश्चदधिकचतुःशतानि वर्षाणि जीवन् पुनः पुत्रान् पुत्रीच्चाजनयत् ।

१८ ततः पेलगस्त्रिंश्चदर्घवयसि सति रियूनामा तस्यैकः पुत्रोऽजायत । तस्य
१९ जन्मनः परं पेलग् नवाधिकवर्षशतद्वयं जीवन् अपरपुत्रान् पुत्रीच्च
२० जनयाच्चक्षे । ततो रियोदाचिंश्चदर्घवयसि सति सिरुग्नामा तस्यैकः

२१ पुत्रोऽजायत । तस्य जन्मनः परं रियूः सप्ताधिकशतद्वयवत्सरान्
२२ जीवन् अपरान् पुत्रान् पुत्रीच्चाजनयत् । ततः सिरुगस्त्रिंश्चदर्घवयसि

२३ सति नाहोरनामा तस्यैकः पुत्रोऽजायत । तस्य जन्मनः परं सिरुग्द्वेष्टते
२४ वत्सरान् जीवन् अपरान् पुत्रान् पुत्रीच्च जनयाच्चक्षे । अपरं नाहोर

२५ ऊनचिंश्चदत्सरवयसि सति तेरहनामा तस्यैकः पुत्रो जड्जे । तस्य
जन्मनः परं नाहोर् ऊनचिंश्चाधिकशतं वत्सरान् जीवन् अपरान्
२६ पुत्रान् पुत्रीच्चाजनयत् । अपरं तेरहस्य सप्ततिवत्सरवयसि सति इब्राम्

नाहोर् हारण् नामानः तस्य चयः पुत्रा जड्जिरे ।

२७ तेरहस्य वंशार्थिः । तस्य तेरहस्य पुत्रा इब्राम् नाहोर् हारण् ।

२८ हारणः पुत्रो लोट्टकिन्तु हारण् आत्मनः पितुः तेरहस्याये स्वजन्मस्थाने
२९ कस्दीयानाम् ऊनामकं नगरे प्राणान् तथाज । अनन्तरं इब्राम्-

नाहोरौ वृद्धतुः इब्रामो जायाया नाम सारी, नाहोरो जायाया नाम
मिल्का । सा नाहोरो जाया मिल्का हारणः कन्यासीत् स हारण् ।

३० सा सारी वस्त्याभवत्, तस्य अपत्वं न जातम् । अनन्तरं तेरह इब्राम्

३१ पुत्रं हारणः पुत्रं लोट्नामकं पौल्लम् इब्रामो जायां सारीनामिकां पुत्र-
बधूच्च गृहीत्वा कस्दीयानाम् ऊनामकनगरात् किनानदेशम् उहिष्य

३२ गच्छन् हारणनगरीं प्राप्य तत्रैव न्यवसत् । ततः परं तेरहस्तमिन्
हारणि नगरे तिष्ठन् पञ्चाधिकशतद्वयवत्सरवयसि प्राणान् अथवजत् ।

12

१२ द्वादशोऽध्यायः ।

१ इब्रामं प्रतीक्षरस्याशीर्वदनं ४ इब्रामो हारणगमनं ६ किनानदेशे तस्य भग्नं १०
दुर्भिर्चकारणात् तस्य मिसरगमनं १४ इब्रामो जायाया राजा यहणं पुनस्त्वै
दानच्च ।

२ ततः परम् परमेश्वर इब्रामम् आचचक्षे, त्वं स्वदेशं ज्ञातिं कुटुम्बं
२ पैदेकागृहस्थं परित्वज्य यं देशमहं त्वां दर्शयामि, तं देशं ब्रज । अहं

त्वं चो महाजातिमेकाम् उत्पाद्य तुभ्यं आशिषं प्रदास्यामि, तेन त्वं विख्यातो मङ्गलदाता च भविष्यति । अपरं ये तुभ्यम् आशिषं ददति, व अहं तेभ्य आशिषं दास्यामि; ये तुभ्यम् अभिशापं ददति, तेभ्योऽहम् अभिशापं दास्यामि, त्वं चो मेदिन्याः सर्वे वंशाच्च आशिषं प्राप्यन्ति ।

अनन्तरम् इब्राम् परमेश्वरस्याज्ञानुसारात् जगाम; तदा लोट् च तेन सहितो जगाम; इब्रामो हारण्नगरात् गमनकाले पञ्चसप्तति वत्सरवय आसीत् । इत्यं इब्राम् सारीं जायां भ्रातृपुत्रलोटं हारणि प्राप्तं स्त्रीयसच्चित्थनच्च दासदासीनिवृत्त्वं समादाय किनान् देशं प्रति याचां छत्रा तं देशं प्राप्तवान् ।

अनन्तरं तस्मिन् देशे भ्रमन् शिखिम् स्थानस्य समीपस्थितं मोरि- प्राप्तरं प्राप्तवान्; तदानीं किनानीयलोकास्तस्मिन् देशे न्यवसन् ।

ततः परमेश्वर इब्रामं दर्शनं दत्त्वा जगाद्, तत्र वशांय देशस्मिं दास्याम्यहं; अत इब्राम् तस्मिन् स्थाने दर्शनदातारं परमेश्वरम् उद्दिश्य यज्ञवेदिं निर्मितवान् । पञ्चात् स तत्स्थानं परित्यज्य वैथेलः पूर्वदिशः पर्वतं गत्वा दूर्ध्यं स्थापयामास; तस्य पञ्चिमे वैथेलः, पूर्वदिशि अयनग्र-मासोत्; तत्रापि परमेश्वरम् उद्दिश्य यज्ञवेदिं गत्वा तस्य नान्नि प्रार्थ-याचके । ततः परम् इब्राम् भ्रमन् ततो दक्षिणदेशं गतवान् ।

तदानीं तस्मिन् देशे दुर्भिक्षस्य जातत्वात् इब्राम् मिसरदेशे प्रवस्तु याचां चकार; यतः किनान् देशे दुर्भिक्षम् अतीव वृद्धे । अनन्तरं मिसरदेशं प्रवेश्युम् उद्यतः सन् इब्राम् निजजायां सारीं बभाषे, पश्य, त्वं द्रष्टुं सुन्दरीयहं जानामि । एतत्कारणात् मिसरीयलोकास्त्रां दद्वा मदीयजायेति विज्ञाय मां इत्वा त्वं जीवन्तीं स्थापयिष्यन्ति । अतएव वाहं विनये, त्वं मम भगिनीति वद, तेन त्वया मम मङ्गलं भविष्यति, त्वं या मम प्राणाच्च रक्षिष्यन्ते ।

अनन्तरम् इब्रामि मिसरं प्रविष्टे मिसरीयलोकास्त्रां नारीं परम- सुन्दरीं दद्वशुः । अपरं राज्ञोध्यक्षास्त्रां निरीक्ष्य राज्ञः साक्षात् तां प्रशश्नं सुः; ततः सा नारी राज्ञो गृहम् आनिन्द्ये । तदा तन्निमित्तं वृप इब्रामं समादृत्य तस्मै गोमेषगर्दभगर्दभीमहाङ्गादीन् दासीदासांच्च ददौ । किन्तु सारी इब्रामो भार्या, तस्मात् परमेश्वरो राज्ञः सप्त- रिवारस्य महालोकेण वटयामास । अतो राजा तम् इब्रामम् आङ्गय बभाषे, मया सह त्वया किं व्यवहृतं? एषा मम जायेति कुतो महां

१८ नावादीखं? इयं मम भगिनोति कुतोऽवादीः? येनाहं तां विवोद्धु
१० गृहीतवान्; इदानीं त्वं तां तव जायां गृहीत्वा याह्वि । तदा राजा-
ज्ञया भृत्या सर्वं खैः सार्वं तं तदीयजायाच्च व्यस्थजन् ।

13

१३ च्योदशोऽध्यायः ।

- १ इब्रामो लोटस्य मिसरदेशाद् गमनं, तेषां पशुपालकानां विरोधः १० लोटः सिदोम्-
गमनं १४ इब्रामं प्रतीयरस्य प्रतीज्ञा च ।
- १ तदनन्तरं इब्राम् निजजायां लोटच्च सकलसम्पत्तिं गृहीत्वा मिसरः
२ प्रस्थाय दक्षिणदेशं प्राप्तवान् । स इब्राम् पशुभिः सर्वरूपैऽच्च अतीव
३ धनवान् च्यासीत् । पञ्चात् स पूर्व्यात्रानुसारेण दक्षिणस्माद् वैयेलो
४ दिशं गच्छन् वैयेलच्चयो र्मथवर्त्तिनि यस्मिन् स्थाने तस्य दूष्यं स्यापित-
५ मासीत्, तत् स्थानम् उपस्थाय पूर्वं स्वनिभितायाः यज्ञवेदाः सन्निधौ
६ परमेश्वरस्य नाम गृहीत्वा प्रार्थयाच्चके । अपरम् इब्रामः सङ्गो यो
७ लोट् तस्यापि पञ्चेषवगोदूष्याणां विद्यमानत्वात् तस्मिन् देशे तयोः
८ सहवासो न सुमपद्यत । तयोः प्राच्यसम्भतेः सम्भवात् सहवसुं तौ न
९ श्रेकतुः । यत इब्रामः पशुपालकानां लोटः पशुपालकैः साकं परस्य-
१० विरोधो बभूव; तदानीं तस्मिन् देशे किनानीयाः पिरिषीयाच्च मानुषा
११ च न्यवसन् । अत इब्राम् लोटम् अवदत्, अहं त्वां विनये, त्वं मम ज्ञातिः
१२ त्वया मया तव पशुपालकै र्मम पशुपालकैच्च सार्वं विरोधो न भवतु ।
१३ तव समुखे किं समस्तदेशो नाश्चि? अतत्त्वां विनये, त्वं मत्तः एथक्
१४ भव त्वं वामं याह्वि, अहं दक्षिणं यामि; यदा त्वं दक्षिणं याह्वि, अहं
१५ वामं यामि ।
- १० तदा लोट् नेत्रे उच्चीत्य ददर्श, सोयस्यावत् यर्द्दन नद्याः सकल-
११ परमेश्वरस्य उद्यानसमानं मिसरदेशेऽव तस्य सर्वं च जलं
१२ भवति; यतस्तदानीं सिदोमअमोर्दौ परमेश्वरेण न नाश्चितौ । अतो
१३ लोट् यर्द्दनः सकलप्राज्ञानं मनोनीतं क्षत्वा पूर्वदिशं घति प्रतस्ये; इत्यं
१४ तौ परस्यरं एथक् बभूवतुः । अपरं इब्राम् किनानदेशे न्युवास; किञ्च
१५ लोट् तत्प्रान्तरस्थितानां सर्वेषां नगराणां मध्ये सिदोम नगरसा समीपे
१६ दूष्यं स्यापयामास । तस्य सिदोमो लोका अतीव दुष्टाः परमेश्वरस्य
१७ गोचरे भवापापिष्ठाच्चभवन् ।
- १८ इत्यं इब्रामो लोटिएथक् भूते सति, परमेश्वरं इब्रामं बभावे त्वं नेत्रे

उच्चोल्य स्थानादस्मात् उत्तरदक्षिणपूर्वपञ्चिमान् वीक्ष्मस्त् । त्वं यावद् १५
दूरं ब्रह्मं प्रक्रोषि, तावतीं भूमिं चिरकालार्थं तुभ्यं तव वंशाय च
दास्यामि । अपरं एथिवा धूलिवत् तव वंशं बर्जयिष्यामि; यदि कस्ति १६
एथिवा धूलो गणयितुं शक्नोति, तर्हि तेन तव वंशो गणयिष्यते । उक्तिः १७
देशस्यात् दैर्घ्ये विल्लारच्च भम, तावतीं भूमिं तुभ्यं दास्यामि । तदानीम् १८
इत्राम् दूर्यमुत्याप्य हित्रोणः समीपस्थितं ममीनामकं प्रान्तरं गत्वा
न्युवास, किञ्च तत्र परमेश्वरम् उद्दिश्य यज्ञवेदिं निर्ममे ।

14

१४ चतुर्दशोऽध्यायः ।

१ चतुर्भिं नरपतिभिः सार्वं पञ्चानां भूपतीनां युद्धं १९ लोटो लोटनं परहस्तगतव्यं
इत्रामा पुनर्मैचत्वं २० प्रत्यागमनकाले मिदोमो राज्ञो मल्कोपेदक्राज्ञच्च साक्षा-
त्स्करणं तस्य कथाकथनच्च ।

अनन्तरं शिनियरोऽम्बाफल्नामको राजा, इलासरोऽरियोकनामको १
राजा, एलमः किर्दलीयोमर्नामको राजा, अन्यजातीयतिदिवल्नामको २
राजा, चैते सिदोमो विरानाम्भा राज्ञा सार्वं अमोराया विर्णानाम्भा
राज्ञा सार्वं, अद्माया शिनाब्नाम्भा राज्ञा सार्वं, सिवोविमः शिमेव-
र्नाम्भा राज्ञा सार्वं, सेयरोऽर्थतो विलानाम्भा राज्ञा च सार्वं युयुधः । ३
तत्र सर्वे सिद्धीमः प्रान्तरेऽर्थतो लवणसागरेऽमिलन् । यस्मात् ते द्वाद-
शवत्सरान् यावत् तस्य किर्दलीयोमर्नभूपतेर्वशीभूताः सन्तत्स्वयोदशी ४
वत्सरे तस्यावशा अभवन् । एतत्कारणात् चतुर्दशे वत्सरे किर्दलीयो-
मर्नराजा निजसहायै राजभिः सहित आगत्य, अक्षिरोत्कर्णायिम-
देशीयान् रिफायीयलोकान् हामदेशीयान् सुषीयलोकान् शाविकिरि-
यायिमदेशीयान् एमीयलोकान् एल्पारण्प्रान्तरं यावत् सेवीरपव्यंत-
निवासिनो हासीयलोकांच जिगाय । अपरच्च ते तस्मात् परावृत्य ६
एण्मिस्पटोऽर्थतो कादेशो मधीन गत्वा, अमालेकीयलोकानां द्वात्सं देशं
हत्समान् तामर् निवासिन इमोसीयलोकान् पराजिग्युः अतश्व सिदो-
मराजा, अमोराराजा, अद्माराजा, सिवोविमराजा, विला अर्थत ८
सेयरराजा, चेमे पञ्च राजानो मिलित्वा एलम् देशस्त्र किर्दलीयोमर-
राजेन सार्वं, अन्यजातीयानां तिदिवल्नाजेन सार्वं, शिनियरोऽम्बाफ-
ल्नाजेन सार्वं, इलासरो अरियोक्राजेन सार्वं, सिद्धीमप्रान्तरे युद्धं
कर्त्तुमारेभिरे । तदा तस्मिन् सिद्धीमप्रान्तरे शिलाजतोः खातानि आसन्, १०

ततः सिदोमोराराजानौ पलायमानौ तेषां मध्ये पेततुः शेषाच्च
११ पर्वतं प्रव्यपलायन्त । तस्मात् ते सिदोमोरयोः सर्वसम्पत्तिं भक्ष्यद-
१२ याणि च लोठयित्वा प्रतस्थिरे । अपरम् इब्रामे भाटपुत्रं सिदोम-
निवासिनं लोटं तदीयां सर्वसम्पत्तिच्च निन्युः ।

१३ तदानीम् एकः पलाय इब्रीयम् इब्रामं वार्ताम् अवदत्, तदा इब्राम्
इष्वाक आनेरच्च भाता इमोरीयस्य मनीप्रान्तरे न्यवसत्; इब्रामस्ते
१४ च सहाया आसन् । शत्रुभिः स्वीयभाटपुत्रो धृत इतिवार्तां श्रुत्वैव
इब्राम् खाटहजातान् अशादशाधिकशतत्रयशिक्षितभव्यान् सुसज्जान्
१५ छत्रा शत्रूणां पञ्चात् धावित्वा दान्नगरं यावत् गतवान् । अनन्तरं
खम्भव्यान् दिवा विभज्य रजन्यां वैरिणः प्रति आचक्षमे; ततो हम्मे-
१६ घको वामस्थितं होवानगरं यावत् तेषां पञ्चात् अधावत् । ततः सर्व-
सम्पत्तिं खभाटपुत्रं लोटं तस्मि सम्पत्तिच्च योषितः सर्वान् लोकांच्च परा-
वर्त्यानिनाय ।

१७ इत्यं इब्राम् किर्दीर्योमरं तस्य सहायभूपतींच जित्वा प्रव्यागत-
वान्; तदा सिदोमो राजा तं साक्षात् कर्तुं शावीप्रान्तरम् अर्थतो
१८ राज्ञः प्रान्तरं उपतस्यौ । अपरच्च सर्वीपरिस्थेश्वरस्य यथा मलकीषे-
दक नामा शालमो राजा पूपान् द्राक्षारसच्च नीत्वा इब्रामं इद्याशिष्यं
१९ जगाद्, गगणपृथियोः खामी सर्वीपरिस्थ्य ईश्वर इब्रामो मङ्गलं
२० क्रियात् । सर्वीपरिस्थ्य ईश्वरो धन्यो भवतु, स तत्र वैरिणस्त्वैव हस्ते
समर्पितवान्; तदानीम् इब्राम् सर्वद्रव्याणां दशमांशं तस्मै ददौ ।
२१ अनन्तरं सिदोमो राजा इब्रामम् आचक्षे, त्वं सर्वां सम्पत्तिं गृह्णाण;
२२ किन्तु लोकान् मह्यं देहि । तत इब्राम् सिदोमो राजानं प्रव्युवाच, गगण-
मेदिन्योः खामिनः सर्वीपरिस्थितस्य प्रभोः परमेश्वरस्य नामा शपमानोहं
२३ कथयामि, मम युवलोक्यैर्यद् अभोजि; अपरं मम सहकारिण आनेर
इष्वाक् मन्त्रिच्च, एतेषां यो भागः प्राप्तयस्तं परिव्यज्य वद्यदक्षित तत्
२४ तवैव तिष्ठतु । अहम् इब्रामं धनिनं अकार्षम्, एतां कथां यथा न वक्ष्यसि
तदर्थं लदीयमेकं सूत्रं उपानदम्भनरञ्जुं वा नाहं ग्रहीयामि

15

१५ पञ्चदशोऽध्यायः ।

१ इब्रामोऽपत्यं दातुं तदपत्याय किनान्देशं दातुम् ईश्वरस्य प्रनिज्ञानं ईश्वरम्
उद्दिश्य इब्रामो बलिदानच्च ।

१ एतद्वष्टनामु सतीषु परमेश्वर इब्रामं खप्रद्व दशर्णं दत्त्वा वाच-

मेतां बभाषे, हे इब्राम् मा भैषीः अहं तव फलकरूपो महापासि-
तोविकरूपस्च । तत इब्राम् प्रत्यूचे, हे प्रभो परमेश्वर त्वं महां किं २
दास्यसि? अहं स्वयम् अनयत्वः किञ्च एतद्दमेषकीयैश्वरनामको ३
मम गृहस्य धनाधिकारी विद्यते । इब्राम् पुनरवदत् पश्य महाम् ४
अपव्यं नादाः सुतरां मम गृहजातः कोपि जनो भग्नात्तराधिकारी ५
भविष्यति । तदानों परमेश्वर इब्राम् प्रति इति कथां कथयामास स ६
जनस्वदीयोत्तराधिकारी न भविष्यति; किन्तु यस्त्वौरसपुत्रो जनि-
ष्यते सर्व त्वदीयोत्तराधिकारी भविष्यति । अनन्तरं स तं वहिरा- ७
नीय जगाद् त्वम् अन्तस्तीक्ष्णं निरीक्ष्य यदि नक्षत्राणि गणयितुं शक्नोषि ८
तर्हि गणयन् ब्रूहि । सोऽपरमपि कथयामास, एतादृशस्त्वं वंशो भवि-
ष्यति; तदानों तस्मिन् परमेश्वरे विश्वसति सति स तस्य विश्वसनं ९
पुण्याय गणयाच्चकार । ततः परमेश्वरस्त्वै कथयामास; यस्त्वाम् एनं १०
देशम् अधिकारयितुं कस्त्रीयानाम् ऊरनगराद् आनिनाय सर्व पर-
मेश्वरोहम् । तदा स बभाषे, हे प्रभो परमेश्वर अहमेन देशमधिकरि- ११
ष्यामीति कथं ज्ञास्यामि? परमेश्वर आचचक्षे त्वं चिह्नायणं गोवत्समेकं
चिह्नायणों क्षागीमेकां चिह्नायणं मेषमेकच्च पुनः कपोतमेकं पाशावतमे-
कच्च मां निकषानय । ततः स तान् पश्चून् तस्य समीपम् आनीय दिख- १२
खडीक्षाय खण्डैकस्यामेऽन्यखण्डं निदधे; किन्तु विहङ्गान् न द्विखण्डीचकार ।
अनन्तरं हिंसविहगेषु तेषां मृतपश्चूनाम् उपरि पतत्सु इब्राम् तान् १३
अपसारयाच्चके । ततो दिनकरस्यास्त्वकाले इब्राम् अतीव नित्रितः सन् १४
अन्यतमसभयेनाक्रान्तोऽभूत् । तदानों परमेश्वर इब्रामम् उवाच तव १५
सन्तानाच्चतुःशतानि वर्षाणि परदेशो प्रवत्स्यन्ति दासं कर्म कुर्वना
क्षेषणं भेद्यन्ते च निच्छितमिदं विद्धि; किन्तु यज्ञातोय लोकाः तान् १६
दासं कर्मकारयिष्यन्ति तानहृं दण्डयिष्यामि; ततः परं ते प्राच्यं ब्रविष्यं
गृहीत्वा तस्माद् देशात् निर्गमिष्यन्ति । अपरं त्वया द्वेष्टेण पूर्वपुण्याणां १७
सन्निधिं गमिष्यते अतीव जरता इमश्चानं लप्यते । अपरच्च तव वंशीयस्च- १८
तुर्थः पुण्य एनं देशं प्रत्यागमिष्यति; यत इमेरीयलोकानां वज्जिनमद्यापि
सम्पूर्णत्वं न ब्रजति । अस्तु गते सवितरि तमिदे च सति तयोः खण्ड- १९
अण्णो मर्घीन चुक्षीधूमो वक्षिप्रदीपस्च चेलतुः । अपरं तस्मिन्नेवाहनि २०
परमेश्वर इब्रामा साकं नियमं निर्णीय कथयाच्चकार एतां मिसरीय-
सरितम् आरभ्य फराज्ञामिकां वृहतीं भुनीं यावत् केनीयानां किनसी- २१

२० यानां कदमोनीयानां हित्तीयानां पिरिष्टीयाणां रिकायीयानां इमो-
२१ रीयाणां किनानीयानां गिर्गीसीयानां यिवूषीयानाच्च निखिलान् देशान्
तत्र वंशायाहं दास्यामि ।

16

१६ प्रोडगोऽध्यायः ।

१ सार्था इब्राम्हाजिरथोदद्वाहः ४ सामिन्या दुःखमनुभूय हजिरायाः पलायनं
ईच्छाज्ञया तस्याः प्रत्यागमनच्च ।

१ तस्येत्रामो जाया सारी बन्ध्यासीत् किञ्च मिसरीया हजिराना-
२ मिकार तस्या दास्येकासीत् । ततः सारी इब्रामम् अवदत् परमेश्वरेणाहं
३ बन्ध्या क्षतास्मि ततोहं त्वं विनये त्वं मदीयामेनां दासीमुपगच्छ, तेनाहं
४ तस्याः पुत्रं प्राप्यामि; तदा इब्राम् सारीवाक्यात् तदङ्गीक्षतवान् । तदा
५ किनान्देशे इब्रामः प्रवासस्य दशवर्षेषु गतेषु तस्य जाया सारी तां
६ मिसरीयां हजिरां दासीं नीत्वा सखामिनम् इब्रामम् उद्वाहयाच्चके ।

७ अनन्तरम् इब्रामि हजिराम् उपगते सा गर्भिणी बभूव; किञ्च
८ स्वकीयो गर्भेऽभूवत् इति विज्ञाय सा सखामिनीम् अवमन्तुम् आर-
९ भत । ततः सारी इब्रामं बभाषे मां प्रतीवन्यायस्य फलं तुभ्यं भवेत्;
१० मथा या स्त्रीया दासी तत्र क्रोडे दत्ता साधुना निजगर्भं विदित्वा माम-
११ वमन्यते; परमेश्वरस्य दूतः शूरः पथि मध्येप्रान्तरं
१२ कस्यचित् प्रस्तुवणस्य समीपे तां निरीक्ष्य प्रोवाच, हे सार्था दासि
१३ हजिरे, त्वं कुत आगतासि? कुत्र च गमिष्यसि? ततः सा प्रत्युवाच
१४ सखामिन्याः सार्थाः समीयात् पलायेहम् । तदा परमेश्वरस्य दूतस्तां
१५ जगाद त्वं सखामिन्याः समीपं परावृत्य तस्या वशीभव । परमेश्वरीय-

१६ दूतः पुनः प्रोवाच तत्र वंशो बाझल्यात् अगण्यो यथा भवेत् तथाहं तं
१७ वर्जयिष्यामि । परमेश्वरस्य दूतः पुनर्लां बभाषे पश्य तदोदराद् यः
१८ पुत्रो जनिष्यते तस्य नाम इस्मायेल् (चर्थत ईश्वरः पृष्ठोतीति) करि-
१९ ष्यसि यतः परमेश्वरस्तव दुःखस्य कथां श्रुतवान् । सोऽवाध्यः पुमान्
२० भविष्यति तस्य हस्तः सर्वेषां विरुद्धं स्थास्यति सर्वेषां हस्ताच्च तस्य
२१ विरुद्धं स्थास्यन्ति; स च निजभातणां पूर्वदिशि निवत्यति । अपरच्च

हाजिरा खया साकं यः परमेश्वरः संलग्नाय तस्य नाम मदर्शकेश्वर इति १४
चक्रे । यतः सा कथयामास किम हूँ मदर्शकं नादर्शम्? किञ्च तस्य प्रहृ
नाम वैर्लहयरोयी (अर्थतः खयंजीवी मदर्शकस्य प्रहृतिरिति) चक्रे । स
प्रहृतः कादेश्वरदो र्मध्ये विद्यते । अनन्तरं हाजिरया पुत्रे प्रसूते इब्राम् १५
हाजिरातो जातस्य तस्य पुत्रस्य नामधेयम् इस्मायेल् इति चक्रे । इब्रामः १६
घडशीतिवत्सरवयसि हाजिरा तस्य पुत्रं इस्मायेलं प्रसुषुवे ।

17

१७ सप्तदशोऽध्यायः ।

१ इब्राहिमा महेश्वरस्य नियमस्थिरीकरणं तत्त्वान्वयस्य लक्ष्म लक्ष्मेदः १५ सार्था
नामविनिमयः पुत्रप्रसवकथनं २२ इब्राहीमा इस्मायेल प्रभुतोनां लक्ष्मेदेनच्च ।

इब्राम ऊनपूतवत्सरवयसि परमेश्वरस्त दर्शनं दत्वा जगाद् १
सर्वशक्तिमान् ईश्वरोहं सम समक्षं धर्मं माचरन् सिङ्गो भव । अहं २
त्वया सह स्वनियमं निर्णीय त्वां भूषं वर्जयिष्यामि । तदानीम् इब्रामि ३
दण्डवत् प्रणमति ईश्वरस्तेन सार्जम् आलप्य कथितवान् पश्याहमेव ४
त्वया सहितः खीयनियमं संप्रधारयामि त्वं बज्जातीनाम् आदिपुरुषो ५
भविष्यसि । किञ्च तव नामधेयम् इब्राम् (अर्थात् महापितेति) पुन ५
नं स्यास्यति किञ्चु इब्राहीम् (अर्थात् बज्जोकानां पितेति) नाम ६
भविष्यति । यतोहं त्वां बज्जातीनामादिपुरुषं कृत्वा तव वंशं भूषं ७
वर्जयिष्यामि किञ्च त्वतो बज्जाती जनयिष्यामि राजानस्वत्त उत्प- ८
त्यन्ते । अहं त्वदर्थं तव भाविवंशार्थच्च यं नियमं निर्णीतवान् स चिर- ९
स्थायी भविष्यति ; ततोहं तव त्वदीयभाविवंशस्य ईश्वरो भविष्यामि । १०
अपरं लमिदानीं यस्तिन् किनान् देशे प्रवससि निखिलमिमं देशं तुभ्यं
तव भाविवंशाय च चिरकालमधिकर्तुं दास्यामि ; तेषामहम् ईश्वरो ११
पुरुषपरम्परां यावत् मम नियमः पालयिष्यते । लया सार्जे त्वदीयभा- १०
विवंशेन च सार्जे मम यो नियमः पालयित्वः सर्वः ; युद्धाकं सकल-
पुत्रापत्यानां त्वक्केदनं भविष्यति युद्धामिः खस्तिङ्गायचर्मणि छिन्ने ११
तद् युद्धामिः साकं मदीयनियमस्य चिक्रं भविष्यति । युद्धाकं पुरुषपर- १२
म्पराणां खस्तिपुत्रापत्यस्यादृदिनवयसि त्वक्केदनं भविष्यति किञ्च तवा-
नौरसो विदेशीयो यः पुत्रस्तद्गृहजातो मूल्येन क्रीतो वा भवति १३
तस्यापि त्वक्केदनं भविष्यति । तव गृहजातस्य मूल्येन क्रीतस्य वा १४

बालकस्य त्वक्क्षेदनम् अवश्यं कर्त्तव्यं तेन चिरकालार्थं युग्माकं मांसे
१४ मदीयनियमचिक्कं स्थास्थिति । किन्तु यस्य पुमपवस्य लिङ्गाग्रचर्मक्षेदनं
न भविष्यति स मम नियमभञ्जनात् खलोकानां मथत उच्छेत्यते ।

१५ तदनन्तरम् ईश्वर इब्राहीमं बभाषे त्वं तव सारीं (अर्थात् कुलीनां)

जायाम् इतःपरं सारीत्युक्ता माङ्गय तस्या नाम सारा (राज्ञीति) जातं ।

१६ अहं तस्यै आश्रिष्वं वदामि तस्या गर्भं पुत्रं सेकं तुभ्यं ददामि तस्यै वर-

मिमञ्च ददाम्यहं सा नानाजातीनाम् आदिमाता भविष्यति किञ्च तस्या

१० वंशे नानाजातीया उपतय उत्पत्यन्ते । तदानीम् इब्राहीम् दण्डवत्

प्रणतिं कृत्वा हसन् मनसि कथितवान् पुरुषस्य शतवत्सरवयसि किं पुत्रो

१८ जनिष्यते? नवतिवत्सरवयसि सारा किं पुत्रं प्रसविष्यति? तत इब्रा-

१९ हीम् ईश्वरं जगाद् इस्मायेल तव गोचरे जीवन् तिष्ठतु । तदानीम् ईश्वरः

कथयामास तव जाया सारा त्वदर्थं निच्छितं पुत्रं प्रसविष्यति तस्य

तस्य नाम इस्हाक् (हास्य) इति करिष्यसे अहन्तु तेन सार्वं तदीयभा-

२० विवर्णेन च सार्वं चिरस्याविनं नियमं निर्णयामि । तथा इस्मायेलीयां

तव प्रार्थनामपि श्रुतवानहं; पश्याहम् आश्रिष्वा तं बज्जप्रजं कृत्वा

तदीयवंशम् भृशं वर्जयिष्यामि; तस्माद् द्वादश राजान् उत्पत्यन्ते तमहं

२१ महाजातिं करिष्यामि । किन्तु भविष्यदत्सरस्यास्मिन् काले साराया

२२ गर्भं तव य इस्हाक् पुत्रो जनिष्यते तेन सार्वं स्त्रीयनिममं निर्णयाम्य-

हम् । इत्यं संलग्नेश्वर इब्राहीमः समीपाद् ऊर्ध्वं जगाम ।

२३ अनन्तरम् इब्राहीम् इस्मायेलं पुत्रं स्त्रीयग्रहजातान् मूल्येन क्रीतान्

स्त्रैहस्थितान् सकलान् पुरुषांश्च ग्रहीत्वा ईश्वरस्याज्ञानुसारेण तस्मि-

२४ त्वेव दिने सर्वेषां लिङ्गाग्रचर्मं चिक्केद । इब्राहीम ऊनशतवत्सरवयसि

२५ सति तदीयलिङ्गाग्रस्य त्वक्क्षेदनं बभूव । किञ्च तस्य पुत्रस्येषायेलस्त्व-

२६ योद्दशवत्सरवयसि सति लिङ्गाग्रस्य त्वक्क्षेदनं बभूव । इत्यम् इब्राहीम-

२७ तस्य पुत्रस्येषायेल एकस्मिन्नेव दिने त्वक्क्षेदनं बभूव । अपरं तेन

सार्वं तस्य ग्रहजातानां मूल्येन क्रीतानाम् अन्यजातीयानां तस्य ग्रह-

स्थितानां सर्वेषां पुरुषाणामेव लिङ्गाग्रस्य त्वक्क्षेदनं बभूव ।

18

१८ अष्टादशोऽध्यायः ।

१ इब्राहीमः खर्मीयाणां त्रयाणां दूतानामातिष्यविधानं तैः सार्वं संलग्नं १६ तान्

मार्गं दर्शयितुं सिदोभद्रिशं प्रतीत्राहीमो गमनं ११ सिदोमोरक्षार्थं इत्राहीमो
निवेदनश्च ।

अनन्तरं मध्याक्षसमये ममीनामकोद्याने इत्राहीम् खीयदूष्यगृहद्वारि १
समुपाविश्टत् एतस्मिन्नन्तरे परमेश्वरस्तस्मै दर्शनं ददौ । तदा स खलो- २
चने उच्चीत्य समुखे समुपस्थितान् चीन् पुरुषान् दर्श; किञ्च दृष्टिव
साक्षात् कर्तुं दूष्यदारात् विगेन गत्वा भूमिष्ठः सन् प्रणम्य कथयाच्चकार ३
हे प्रभो निवेदयामि यदि मां प्रत्यनुग्रहोऽस्मि तर्हि भवयस्यास्य स्थानात् ४
न यास्यसि । विनयेहं अत्यतोयम् आनयतु तेन यूयं पादान् प्रच्छात्य ५
पादपस्यास्य मूले विश्रान्वत । अपरं किञ्चित् खाद्ये मयानीते तेन सखान्तः- ६
करणम् आप्यायधम् पञ्चाद् अविष्यध्वे; तज्जेतो यूयं खदासस्य समीपम् ७
आगताः । तदानीं ते प्रत्यूचुः त्वया यदुक्तां तर्देव क्रियताम् । तत इत्रा- ८
हीम् क्रिप्रं दूष्यगृहे सारायाः समीपं गत्वा बभाषे गोधूमचूर्णानां शैट- ९
कत्रयं तोयेनाभिविच्य चुम्हां प्रतप्य तूर्णं पूपान् कुरु । तत इत्राहीम् तूर्णं १०
गोठं गत्वा उत्तमं कोमलं वत्समेकं गृहीत्वा भवयत् ददौ; स तं भट्टिति ११
पपाच । तदानीं दधि दुर्घं सिद्धवत्सपलब्धं समानीय तेषां साक्षात् १२
स्थापयामास; किञ्च स पादपमूले तेषां भुज्ञतां सन्विधौ तस्यौ । अनन्तरं १३
ते तं पप्रच्छुः तव जाया सारा कुच? स कथयामास पश्यत सा दूष्ये १४
विद्यते । तदा तेषामेकः पुरुष उवाच अहम् आगामि वत्सरस्यास्मिन् १५
समयेऽवश्यं पुनरागमिष्यामि पश्य तत्पूर्वं तव जायायाः सारायाः पुच्छ- १६
एको जनिष्यते । एतां वाचं सारा दूष्यदारे तस्य पञ्चात् तिष्ठन्ती शुश्राव । १७
तदानीम् इत्राहीम् सारा चातीव वृद्धावास्तां साराया रजोपि न्यव- १८
र्त्तत । ततः सारा हसन्ती मनसि बभाषे, मम मत्प्रयुक्त वृद्धावस्थायां १९
क्रिमेतादृशं आनन्दो भविष्यति? तदा परमेश्वर इत्राहीमम् आचल्लौ २०
खीयवाङ्मय्यकाले किं निच्छितं पुक्षो जनिष्यते इति चिन्तयित्वा सारया २१
कुतो हसितं? परमेश्वरस्य किं कर्मासाध्यम्? आगामिनो वत्सरस्या- २२
स्मिन् समयेहं परावृत्यागमिष्यामि तदा सारायाः पुक्षो भविष्यति । २३
ततः सारा वितयं बभाषे नाहमहासिधम् यतः सा विभयाच्चकार । २४
ततस्मेनोचे सत्यं त्वमहासीः ।

ततः परं ते पुमांस उत्पाय तस्मात् स्थानात् सिदोमो दिशं प्रतस्थिरे । २५
तदानीम् इत्राहीम् पश्यान् दर्शयितुं तैः सार्वे त्रजति परमेश्वर २६
उवाच, यत् कर्तुमहम् उद्यतोस्मि त्रुत् किम् इत्राहीमो गोपायिष्यामि?

१८ इब्राहीमो महती बलवती च जानिरेका जनिष्ठे धरिद्युः सर्वा जाति-
१९ स्त्रस्मात् मङ्गलं प्राप्यति । अहं तं जानामि स निजानि भावीन्यथयानि
परिवारांच्च परमेश्वरीयवर्त्मनि चलितुं न्यायं धर्मच्च कर्तुम् आदेत्यति ;
२० तेन इब्राहीमं प्रति परमेश्वरोक्ता प्रतिज्ञा सेत्यति । परमेश्वरोऽपरम-
प्यवदत् सिदोमीय अमीरीयच्च महाशब्द उच्चिष्ठति तेषां पापम्
२१ अतीव गुणतरं तत्कारणादहं अधोद्रुष्टं गत्वा मत्सग्निधिमागतशब्दा-
नुसारेण ते लोकाः सर्वथा छतवन्तो नवेति वेदिष्यामि ।

२२ पश्चात् तौ पुमांसौ तस्मात् स्थानात् पशावृत्य सिदोमो दिशं जग्मतुः ;
किन्तु इब्राहीम् परमेश्वरस्य समक्षं तदानीं अप्युत्थित एव तस्यौ ।
२३ तत इब्राहीम् समीपं गत्वा जगाद त्वं पापिभिः सार्ज्जं धार्मिकानपि
२४ नाशयिष्यसि किं? न गरस्य मध्ये पञ्चाशत् जना धार्मिका भवितुं शत्यन्ति
तन्मध्यस्थितानां पञ्चाशत् धार्मिकानां छते तत् स्थानं न रक्षन् किं विना-
२५ शयिष्यसि? पातकिभिः समं धार्मिकानां विनाशनं कर्म त्वत्तो दूरे
तिष्ठतु; धार्मिकानां पापिभिः समानकरणच्च त्वत्तो दूरे तिष्ठतु । सर्व-
२६ मेदिन्या विचारयिता किं न्यायं न करिष्यति? ततः परमेश्वरः कथया-
मास यद्यहं सिदोमनगरे पञ्चाशत् जनान् धार्मिकान् पश्यामि तर्हि
२७ तेषां निमित्तात् तत् सर्वं स्थानं रक्षिष्यामि । तत इब्राहीम् कथयामास
२८ पश्च मयि यदि भस्मात्रेषि सति प्रभुं प्रति कथां कथयितुं उद्यतोस्मि ।
यदि पञ्चाशत् धार्मिकाः पञ्चेना भवन्ति तर्हि पञ्चन्यूनत्वात् किं सर्वं
नगरं विनाशयिष्यसि? तेन कथितं, पञ्चचत्वारिंशत्सु प्राप्तेष्वपि तदहं
२९ न विनाशयिष्यामि । स तं पुनरवदत्, तत्र यदि चत्वारिंशत् जना
३० लभ्यन्ते? तेनोक्तं, चत्वारिंशत्सु प्राप्तेष्वपि तत्र करिष्यामि । पुनरपि स
कथयामास, चेत् प्रभु न विरजिष्यति, तदा पुनः कथयामि; यदि तत्र
चिंशत् जना प्राप्यन्ते? स उक्तवान् चिंशत्सु प्राप्तेष्वपि तत्र करिष्यामि ।
स उवाच, पश्य, प्रभुं प्रति मया क्षोभरहितेन पुनरपि कथते यदि
३१ तत्र विंशति जना लभ्यन्ते? स उवाच, विंशतौ जनेषु प्राप्तेष्वपि तत्र
३२ नाशयिष्यामि । स पुनरुवाच एतेन प्रभु न क्षोत्यति, केवलमहं वारमेकं
कथयामि यदि तत्र दशजनाः प्राप्यन्ते? स उवाच, दशसु जनेषु प्राप्तेष्वपि
३३ तत्र नाशयिष्यामि । तदानीं परमेश्वर इब्राहीमा सार्ज्जं इत्यं संलापं
समाप्तं प्रतस्ये, इब्राहीम् च स्थानं प्रतस्ये ।

19

१९ ऊनविंशोऽध्यायः ।

१ द्रूतद्वयस्य स्नोः समीपागमनं, तौ प्रति सिदेमीयानां दुराचरणं लोटस्तल-
न्यानां रचणं, सिदेमीयलोकानां लोटस्तिथ्यास्य विनाशनं २७ सिदेमो विनाशाद्
इवाहीनादे रचणं २० लोटस्तकम्यथोस्य दुराचारात् मीयादीयामोनीयलोका-
नाहेत्यन्तिष्ठि ।

अनन्तरं सन्ध्याकाले स्वर्गीयदृतौ सिदेमनगरमुपागतौ, तदा नगर- १
द्वार्युपविष्टो लोट् तौ विलोक्य समुत्थाय तौ साद्वात् चकार भूमिलभ-
प्लिराः प्रणम्य कथयाच्चकार च, हे मदीयप्रभू विनयेहं, अद्य यामिन्याम् २
एतस्य दासस्य गेहमागत्य वसनां पादान् प्रदात्यताच्च; ततः प्रत्यूष-
उत्थाय गन्तव्यं स्थानं गमिष्यतः । तदा तौ कथयामासतुः नह्नि, आवां ३
कृत्वां यामिनीं वर्त्मन्येव स्थास्यावः । ततो लोटातीव यतिते तौ परा-
वर्त्य तेन समं वदीयनिवेशनं प्रविष्टतुः; तदानीं स तयोः कृते ४
किञ्चवहीनपूपादीनि खाद्यानि समासादयाच्चक्ति, तौ च बुभुजाते । किन्तु ५
तयोः प्रश्ननात् पूर्वं सिदेमनगरीया बालादिवद्वयर्थन्ताः सकललोकाः
चतुर्दिशः समागत्य तस्य गेहमाश्वतवन्तः । किञ्च लोटमाह्रय जगदुः ६
अद्य यामिन्यां ये मनुजास्त्व गेहम् आगमन् ते कुच? तान् वहिरस्माकं
समीपम् आनय, वयं तानुपगमिष्यामः । तदा लोट् वहिरागत्य द्वारं ७
रुद्धा कथयामास, हे भातरो विनयेहम् एतादृशं मा कुरुत । ८
प्रश्नत मम द्वे अनूढकन्ये आसाते, ते युध्याकं समीपम् आनयामि यूयं
ताभ्यां समं यथेष्याचारम् आचरत, किन्त्वेतौ मनुजौ प्रति किमपि मा ९
काष्टैः, यत एतौ मम गेहम् अशिष्यियतां । तदानीं ते कथयामासुः
च्यपसर; पुनरुचुः एष एको विदेशी मध्येऽस्माकं प्रवस्तुम् आगत्य १०
अस्माकं विचारयिता भवितुमिच्छति; इदानीं तेभ्योप्यतीव दुराचारं त्वां
प्रति करिष्यामः; ततस्ते लोटं प्रति समाक्राम्यन्तः कवाटं भंकुं जग्मुः । तदा ११
तौ द्वौ लोकौ हस्तौः सप्तमीपं एहान्तरं लोटमाह्रयानीय द्वारं रुद्धतुः
किन्तु द्वारसमीपस्थान् क्वद्वान् महतो वा लोकान् अन्यान् चक्रतुः; ततस्ते १२
द्वारम् अन्विच्छन्तः परिष्प्रश्नमुः । अनन्तरं तौ मनुजौ लोटे कथयामासतुः
अस्मिन् नगरे त्वदीया अपरे के के सन्ति? पुत्राः पुत्रो जामाचारदयच्च १३
तदीया ये ये लोका एतस्मिन् नगरे सन्ति तान् सकलान् एतत्स्थानात्
नय । यत आवाम् इदं स्थानमुत्क्रेत्यावः परमेश्वरस्य साद्वात् एतस्य
नगरस्य महाभनिरुद्तिष्ठम् । अतः परमेश्वर एतन् नगरम् उच्चेत्तुं १४

आवां प्रहितवान् तदा लोट् वहि गत्वा तस्य कन्याग्रहणीयतान् जामा-
तृन् उवाच, उच्चिष्ठत, अस्तात् स्थानात् वहिर्भवत, परमेश्वर एतत्त्वगत्वा
१५ उच्छेष्यति; किन्तु तस्य जामातरस्तम् उपहासकमिव बुबुधिरे। अपरं
प्रभाते सति दूतौ श्रीब्रयन्तौ लोटं जगदतुः, उच्चिष्ठ. या स्त्रीया जाया,
ये हे कन्ये चाच्रासते, तास्त्वं नय; नो चेद् नगरीयदण्डेन विनन्द्यसि।
१६ तथापि तस्मिन् विलम्बमालम्बमाने सति परमेश्वरस्यानुग्रहात् तौ तस्य
तद् जायाया द्वयोः कन्येऽस्त्र हस्तान् धृत्वा नगरस्य वहि नैत्वा तान्
१७ स्थापयामासतुः। इत्यं तान् वहिः द्वृत्वा तयोरेको लोटं जगाद् प्राण-
रक्षार्थं पलायत्व, पञ्चात् न वीक्षत्व, किञ्च एवां प्रान्तराणाम् मध्येषि मा-
१८ तिष्ठ; पर्वतं पलायत्व, नो चेद् विनन्द्यसि। तदा लोट् प्रद्युवाच, हे मम
१९ प्रभो, इत्यं नहि; इदानीम् त्वं मत्वाणान् रक्षितुम् एतस्मिन् भृत्येऽनुग्रहं
महतीं दयाच्च द्वृतवान्; अहं पर्वतं प्रति पलायितुं न शक्नोमि; पथि
२० विपर्दि सत्यां नियेहं। पश्य, इदानीं पलायितुम् अदो-यज्ञगतं निकटे
वर्त्तते, तत् क्वुद्रमस्त्वे, तत्र पलायितुम् आज्ञापयतु, तत् किं क्वुद्रस्थानं
२१ नहि? तेन मम प्राणा जीविष्यन्ति। ततः सोयदत् भूतं त्वामनुगृह्य तदपि
२२ खीकरोमि, तदा यज्ञगरनिमित्तं प्रार्थते तत्र नाशयिष्यामि। किन्तु द्विप्रं
तत् स्थानं प्रति पलायत्व, यतस्त्वयि तत्र नोपस्थिते नाहं किमपि कर्तुं
२३ शक्ष्यामि। तस्मात् तस्य स्थानस्य नाम सोयर् (क्वुद्र) इत्यभवत्। ततो
२४ लोटि सोयर् नगरं प्रविशति सति एथियां भास्तर उदियाय। तदानीं
परमेश्वरस्य समीपात् अर्थत आकाशात् सिदोममोर्योरुपरि परमे-
२५ श्वरेण सगन्धकाद्वौ दृष्टे ते नगरे सर्वप्रान्तरं तज्ञगरनिवासिनो नरा
२६ उद्दिदस्य सर्वे विनाशिताः। तदानीं लोटो जाया पञ्चादिश्च दर्शनात्
लवणस्तमो बभूव।

२७ अपरम् इत्राहीम् प्रातरेव समुत्थाय प्राक् यत्र परमेश्वरस्य साक्षात्
२८ तस्यौ, तत्रोपस्थाय सिदोममोर्यौ तत्पर्वप्रान्तरभूमिच्च प्रति वीक्षाच्चक्रे,
२९ तदा तस्मादेशात् वक्तिकुण्डस्य धूममिव धूमं उत्थातुं ददर्श। किन्त्वोश्वरः
तत्प्रान्तरस्थितानां सर्वनगराणां विनाशकाले इत्राहीम् सस्तार, तद्वेतो
लोटो वासस्थाननगराणां विनाशकवक्ते मर्धात् लोटं निर्गमयामास।
३० ततः परं लोट् सोयरि वस्तुं शङ्कमानस्तस्मान्निर्गत्य खीयदुहितभ्यां
३१ सार्ज्जं गिरौ न्युवास; ततः स तस्य हे कन्ये च गुह्यायां ऊषुः। अनन्तरं
तस्य ज्येष्ठा कन्या कनिष्ठां जगाद्, आवयोः पिता द्वद्वः, किञ्च सांसा-

रिक्यवहारानुसारेण आवामुपगन्तुम् अस्मिन् देशे कोपि पुरुषो
नास्ति । आगच्छावां पितरं गोस्त्रनीरसं पायथावः पितुवैश्वरक्षार्थं तेन सार्जे २२
श्यावहै च । अपरं तस्यां रजन्यां ते खपितरं द्राक्षारसं पायथामासतुः २३
तस्य ज्येष्ठा कन्या गत्वा पित्रा साकं सुखाप च, किन्तु सा यत् सुखाप
उत्थाय जगाम च, तत् लोट् न बुबुधे । यदेहनि सा ज्येष्ठा कनिष्ठा- २४
माह, पश्याहं गतरजन्यां पित्रा सार्जम् अखपं ; आगच्छाद्य धामि-
न्यामपि पितरं द्राक्षारसं पायथावः ; ततर्खं पितुवैश्वरक्षार्थं गत्वा तेन
सार्जे शेष्व । तदा तस्यां रजन्यामपि पितरं गोस्त्रनीरसं पायथामासतुः, २५
तस्य कनिष्ठा कन्या तेन सार्जे सुखाप च ; किन्तु तया यत् श्रयितं उत्थाय
गतच्च तत् लोट् न विदामास । इत्यं लोटो द्वे एव कन्ये खपिटतो २६
गर्भिण्यौ बभूवतुः । अनन्तरं ज्येष्ठा कन्या पुल्चं प्रसूय तस्य नाम मोयाब् २७
चक्रे; स इदानीन्तनानां मोयावीयनराणाम् आदिपिता । कनिष्ठापि २८
कन्या पुल्चं प्रसूय तस्य नाम विनम्मि चक्रे, स इदानीन्तनानाम् अमो-
नीयनराणाम् आदिपिता ।

20

२० विश्वतितमोऽध्यायः ।

१ इत्राहीमः खभार्याया भगिनीकथनात् तद्वार्याया चवीमेलकाग्निहोतात्वं, खप्ते ईश्व-
रभर्त्तनात् इत्राहीमो जायाया दानच्च ।

अनन्तरम् इत्राहीम् तस्माद् दक्षिणदेशं प्रति गत्वा कादेश्वरो १
र्मध्यस्थितगिरस्त्रपदेशं प्रविश्य न्यवसत् । किन्तु इत्राहीम् खजायां सारां २
प्रति कथयामास, सा मम भगिनी, इति कारणात् गिररो राजा चवी-
मेलक् नरान् प्रहित्य सारां जगाह । ततो यामिन्याम् ईश्वरः खप्ते निक- ३
घावीमेलकं आगत्य जगाद्, पश्येयं त्वया गृह्णीता योवित् तव मृत्युहेतुः,
यतः सा खामिनोद्धा । किन्त्ववीमेलक् तामनुपगत्य बभाषे, हे प्रभो निर्दी- ४
घामपि जातिमेकां किं विनाशविव्यसि? एवा मम भगिनीति कथां किं स ५
पुमान् मह्यं नाकथयत्? किञ्च ममैष भावेति कथां किमेषा नाकथयत्?
अतो मनसः सारत्येन हस्तयो निर्दीषत्वेन च कार्यमिदम् अकरवं । ६
तदानीम् ईश्वरः खप्ते तमाचख्यौ, त्वया मनसः सरलत्वेन कार्यमेतद्
अकारीति विज्ञाय तां स्पृश्युं त्वां निवार्य मद्विरुद्धं कलुषकरणात् त्वां ७
न्यवर्त्तयम् । अत इदानीं तस्य मनुजस्य जायां परादत्य देहि, यतः स
भविष्यदक्ता ; त्वं त्रिमित्तं प्रार्थयिष्यते, तेन त्वं जीविष्यसि; यदि न

८ ददासि तां, तर्हि त्वं सपरिवारोऽवश्यं मरिष्यसीति जानीहि । अन-
न्तरम् अवीमेलक् प्रत्यूष उत्थाय भृत्यानाह्वय तान् सकलवृत्तान्तान् तेषां
९ कर्णगोचरे बभाषे; तदा तेऽतोव विभवाच्चक्षुः । ततः परम् अवीमेलक्
१० इब्राहीमम् आह्वय जगाद्, त्वयास्मान् प्रति किमिदं व्यवहृतं? भया को
दोषः क्षतः, येन त्वं मां प्रति मम प्रजाः प्रति च महापराधं घटयितुम्
११ ऐच्छः? त्वं मां प्रत्यकर्त्तव्यं कर्माकरोः । अवीमेलक् इब्राहीमम् अपर-
१२ मप्यवदत्, त्वं किं विलोक्य कर्मेतत् क्षतवान्; तदानीम् इब्राहीम् कथ-
यामास, देशेऽस्मिन् ईश्वरात् किमपि भयं न विद्यते, इमे मम पनीलो-
१३ भात् मां विनाशयिष्यन्तीति भया श्रंकितं; किञ्च सा मम भगिन्यपि
भवति, यतः सा मम पितुः कन्या, नतु मातुः कन्या, किञ्च मम भार्याभवत् ।
१४ यदेश्वरी मां पैठकात् गेहाद् अभ्यमयत, तदानीम् अहं तां भाषित-
वान् त्वं मां प्रतीममनुग्रहं कुरु, आवां यद्यत् स्थानं यास्यावः तत्र तत्र
१५ ममायं भावेति मां परिचाययिष्यसि । तदानीम् अवीमेलक् मेषगो-
दासदासीरानाथ्य इब्राहीमे ददौ, तदीयजायां साराच्च तस्मिन् समर्प-
१६ यामास । अनन्तरम् अवीमेलक् जगाद्, पश्यते मम देशात्त्वं गोचरा
१७ विद्यन्ते; तत्र यत्तेच्छा तत्र निवस । साराच्च बभाषे, पश्य, त्वयान्यैः
१८ सर्वेच्च यद् घटितं, तत् कारणात् तत्र भावे सहस्रं रूप्यमुद्राः प्राय-
१९ चित्तदानं मयादीयन्; इत्यम् अभर्त्यत सा । ततः परम् इब्राहीमा
२० ईश्वरे प्रार्थिते ईश्वरेणावीमेलक् तस्य जाया तस्य दास्यच्च खस्या अक्रि-
२१ यन्त, ततस्या प्रासूयन्त । यतः परमेश्वर इब्राहीमो जायायाः सारायाः
२२ हेतोः अवीमेलको गेहस्थिवानां गर्भान् दोधयामास ।

21

२१ एकविंशतिमोऽध्यायः ।

१ इस्त्वाको जननं स्तन्यत्यजनं ह द्वाजिरायां दूरीकृतायां सत्यां दूतेन तस्याः गमनं
२ इब्राहीमा सार्वाम् अवीमेलको नियमनिर्णयनं दृष्टेर्षवायां इब्राहीमा प्रार्थनच्च ।
३ अपरं परमेश्वरः स्वाक्षानुसारतः सारां प्रति मनो निधाय स्त्रीयां
४ प्रतिज्ञां फलयामास । ततः सारा इब्राहीमो वार्डक्यस्व गर्भिणी भूत्वा
५ ईश्वरेण निरूपितकाले पुल्मं प्रसुषुवे । तदानीम् इब्राहीम् सारायाः गर्भ-
६ जातस्य तस्य पुत्रस्य नामधेयम् इस्त्वाक् (हास्य) इति चक्रे । तत ईश्वरा-
७ देशानुसारात् ततुत्त्वस्यैस्त्वाकोऽयुर्दिनवयसि त्वं चिच्छेद । इब्राहीमः-
८ शतवस्तुरवयसि तस्य पुत्र इस्त्वाक् जडे । अपरच्च सारा कथयामास, माम्

ईश्वरोऽहासयत्, इति श्रुत्वा सर्वे मास् उद्दिश्य हसिंष्यन्ति । सा पुनः ७ कथयामास, सारा पुत्रान् स्तन्यं पाययिष्यतीति वाचम् इब्राहीमं को वक्तुम् अशक्तः यतीहं इदानीं तस्य वर्ज्ञक्ये पुत्रं प्राप्सये । अनन्तरं बाल ८ एवित्वा स्तन्यं तत्वाज् ; यद्हिने चेस्त्वाक् स्तन्यपानं तत्वाज्, तद्हिने इब्राहीम् महाभोज्यम् आसादयामास ।

अनन्तरं मिसरीय हाजिराया गर्भं जात इब्राहीमः पुत्रः परिहस्त- ९ ति, तद् दृढा सारा इब्राहीमं बभावे, त्वम् इमां दासीं अस्याः पुत्रस्त्र १० अपसारय; एव दासीपुत्रो मतुच्छेणेसहाका समं नोत्तराधिकारी भविष्यति । किन्तु वाचमिमां निश्चय इब्राहीम् स्वपुत्रनिमित्तम् अतीवदुःखी ११ बभूव । तदानीम् ईश्वर इब्राहीमम् उवाच, स्वदास्यात्त्वं निमित्तं त्वं मा दुःखी भव; सारा तुभ्यं यत् कथयति, तस्यास्त्वाक्ये भनो निधेहि; यत् १२ इसहाकि तव वंशो विख्यास्यति । एव दासीपुत्रस्त्वं वंशं, एतत्वारणात् १३ तस्मादपि जातिमेकाम् उत्पादयिष्यामि । अत इब्राहीम् प्रत्युष उत्पाय १४ पूपान् तोयपूर्णां कुतूच्च गृहीत्वा हाजिरायाः स्वाध्ये निदधे, बालकस्त्र १५ दत्त्वा तां विसर्ज । ततः सा प्रस्थाय देशेवानामके, प्रान्तरे बभाम । ततः परं कुत्वास्तीये निःशेषे सति हाजिरा स्तम्भतले बालं निधाय १६ तस्य समुखात् शूरैकक्षेपाद् दूरं गत्वा समुपविवेश, किन्तु यथाहं १७ बालकस्य मृतिं न पश्येयमिति कथयित्वा बालकस्य समुखात् दूरं १८ उपविश्य प्रौच्छै चक्रन्द । तदानीम् ईश्वरो बालकस्य रवं शुश्राव, तदा १९ ईश्वरीयदूतो नभस आह्वय हाजिरां जगाद्, हे हाजिरे, तव क्रिमभूतः? २० मा भैष्टीः, तत्र स्थाने स्थितस्य बालकस्य क्रन्दनम् ईश्वर आकर्णयत्, २१ त्वमुत्थाय बालकम् उत्थाप्य कराभ्यां धारय; तस्मादहं महाजातिमेकाम् २२ उत्पादयिष्यामि । तदानीम् ईश्वरेण तस्या लोचनयोः प्रसद्वीकृतयोः २३ सा सतीयप्रविं ददर्श; तदन्तिकं गत्वा च तीयेन कुतूं पूरयित्वानीय बालकं प्राययामास । तत ईश्वरो बालकस्य सहायो बभूव, ततः स २० क्रमशः एधमानः प्रान्तरे वासात् धनुर्दर्शो बभूव । किञ्च पारन्नामि २१ प्रान्तरे वसतिं चक्रे । अनन्तरं तस्य माता मिसरदेशीयां कन्यां तम्- २२ द्वाहयामास ।

तस्मिन् काले अवीमेलक् फीखोल् नामा तस्य सेनापतिश्च इब्राहीमं २३ व्याजहार, ईश्वरः सूकलकार्ये तव सहाय आस्ते । अतस्त्रं मां प्रति २४ मम पुत्रपैत्रांच्च प्रति विश्वास्यधातिलं न करिष्यसि; किञ्च त्वां प्रति

यथानुग्रहो मया कृतस्तदनुसारेण मां प्रति तव प्रवासस्थानमेतत् देशस्त
प्रति तथैवानुग्रहं करिष्यसीति वचनं मम साक्षात् ईश्वरस्य श्रपथं
२५ कृत्वा ब्रूहि । तत इब्राहीम् आचचक्षे, तमेव श्रपथं करिष्यामि । किञ्च-
वीमेलको भट्टा इब्राहीमः सतोर्यं प्रहिं बलात् अध्यकुर्वन्, तस्मात्
२६ इब्राहीम् अवीमेलकं भर्त्याच्चक्षे । ततोऽवीमेलक् उवाच, कम्मतत्
केन कृतं तदहं न वेश्मि, त्वयाप्यहं न विज्ञापितः, किञ्च केवलमद्याहं
२७ श्रुतवानेतत् । अनन्तरं इब्राहीम् मेघान् गाच्छ एहीत्या अवीमेलके
२८ प्रददौ किञ्च तौ द्वौ नियममेकं स्थिरीकृतवन्त्तौ । अपरम् इब्राहीम् सप्त-
२९ मेघशावकान् एथक् कृत्वा निदधे । तदानीम् अवीमेलक् तं प्रचक्ष लया
३० केनाश्चयेन सप्तैते मेघशावकाः एथङ्गिहिताः ? इब्राहीम् प्रतिजगाद्,
एष प्रहिं र्भया खातस्तप्रमाणार्थं मत्त एतान् सप्त मेघशावकान् प्रति-
३१ एहाण । अतस्व तस्य स्थानस्य नाम वेश्वर्वा (श्रपथीयकूपइति) जातं,
३२ यतस्तस्मिन् स्थाने उभाभ्यां श्रपथोऽकारि । इत्यं वेश्वर्वायां नियमे
निर्णयते, अवीमेलक् तस्य फोखोल्नाभा सेनापतिञ्च उत्थाय पिलेश्वीयानां
देशं प्रत्याजग्मतुः ।

३३ अनन्तरम् इब्राहीम् तद्वेश्वर्वायाः सन्निधावपवनं कृत्वा तत्र निय-
३४ स्थायिनः प्रभोः परमेश्वरस्य नामनि प्रार्थयाच्चक्षे, तत इब्राहीम् पिलेश्वी-
यानां देशे बङ्गकालं प्रेवास ।

22

२२ द्वाविंशतिमोऽध्यायः ।

१ इब्राहीमः खपत्तमिस्हाकं बलिं दातुम् आज्ञापनं तत्र प्रदत्ते ईश्वरीयदूतेन निपे-
धनं १५ तस्मात् कर्मण ईश्वरस्याशीर्वदनं २० इब्राहीमो भातुर्नाहोरो वंशराजिय ।
१ एतासां घटनानां पञ्चात् ईश्वर इब्राहीमम् परीक्षितुम् उवाच,
२ हे इब्राहीम् । ततः सः प्रतिजगाद्, पश्याह्मुपतिष्ठामि । तदानीं स
कथितवान्, त्वं निजपुत्रम् अर्थात् यस्मिन् अद्वितीयपुत्रे इस्हाकि
प्रीणासि तं एहीत्या मोरियादेशं याहि, किञ्च तत्रयं यं धराधरं वदि-
३ अभ्यहं, तस्मिन् धराधरे तं बलिं दत्त्वा जुङ्गाधि । तत इब्राहीम् प्रत्यूष
उत्थाय गर्दभं सञ्जयित्वा द्वौ भट्टा पुञ्चमिस्हाकच्च सङ्गिनः कृतवान्;
४ किञ्च हीमार्थं काढे छते सति स उत्थाय ईश्वरेण निर्दिष्टं स्थानं
जगाम । अनन्तरं लतीये दिवसे इब्राहीम् लोचने उभीत्य दूरात्
५ तत् स्थानं ददर्श । तदानीम् इब्राहीम् भव्याववदत्, यूवामत्र गर्दभेन

सार्जे तिष्ठतं; अहं बालकस्य द्वौ तत् स्थानं इत्वाराधयावः; ततः परं युवयोः समीपम् आगमिष्यावः। तदानीम् इब्राहीम् यज्ञकाशम् ६ आदाय खपुत्रस्य इस्त्वाकः खन्ये निधाय करेण वक्ष्मि असिच्च गृहीत-वान्; पञ्चाद् उभौ मिलिता चेत्तुः। अपरम् इस्त्वाक् खतातम् ७। इब्राहीम् आङ्गय जगाद् है मत्तात्! ततः स प्रवृत्ताच, है मदात्मज, अहमुपतिष्ठामि। तदा स प्रच्छ, वक्ष्मित्यनन्व पश्य, किन्तु होतुं मेषशावकः कुव? तत इब्राहीम् कथयाच्चकार, है मदात्मज ८ होतुं मेषशावकम् ईश्वरः खयं योजयिष्यति; पञ्चाद् उभौ मिलिता चेत्तुः। अपरम् ईश्वरेण निर्दिष्टस्थानम् उपस्थाय इब्राहीम् तत्र यज्ञ- ९ वेदिं छत्वा तदुपरि काष्ठं सञ्जयिता खपुत्रमिस्त्वाकं बद्धा वेद्याः काष्ठोपरि निदधे। तत इब्राहीम् करं प्रसार्य खपुत्रं हन्तुम् असिं १० जगाह। एतस्मिन्नतरे गगणात् परमेश्वरीयदूतः है इब्राहीम् है ११ इब्राहीम् इत्याहृतवान्; ततः स उवाचाहम् उपतिष्ठामि। ततः स १२ कथयामास, त्वमेतस्य यूनः प्रतिकूर्लं करमुकुल्य तम्भति किमपि मा- कार्षीः; यत ईश्वरं प्रति तव भीतिरस्तीति मया बुद्धमिदानोः; यसात् १३ त्वया मह्यं स्त्रीयमेकमात्रं तनयं दातुम् अनङ्गीकृतं नहि। तदनन्तरं १४ इब्राहीम् लोचने उन्मील्य दृष्टवान् तदा खपस्थात् खम्बस्थायां वर्त्यां बद्धपट्टां मेषमेकं वीक्षाच्चक्रेः; तत इब्राहीम् गत्वा तं मेषं गृहीत्वा निजपुत्रस्य विनिमयात् होतुम् उत्सर्ज। किञ्च इब्राहीम् तस्य स्थानस्य नामधेयम् यिहोवा यिरि (अर्थात् परमेश्वरो द्रष्टव्यतीति) चकार। तस्माद् १५ अद्यापि नरैरुच्यते गिरौ परमेश्वरो योजयिष्यतीति।

अपरच्च परमेश्वरस्य दूत आकाशात् इब्राहीमं द्वितीयवारं आहय १५ जगाद्, परमेश्वरः कथयति, त्वया मह्यं स्त्रीयमेकमात्रं पुत्रं दातुम् १६ अनङ्गीकृतं नहि, त्वदी तत्कार्यहेतोः खनाम्बा शपमानः कथयाम्बहं, १७ त्वामाशिषं गदित्वा गगणस्य भानीव सरित्पत्तेस्तु चिकताइव च तवा- न्वयं वर्जयिष्यामि; ते सप्ततानां नगराल्यधिकरिष्यन्ति। किञ्च मेदिनी- १८ स्त्रियाः सर्वजातवस्त्रदन्वयाद् आशिषं लप्यन्ते; यतस्त्रया मदीयनि- दिश्मीप्राप्यत। तत इब्राहीम् खचेटकयोः सन्निधिं परावृत्य गतवान्, १९ तदा ते समुत्थाय मिलिता वैर्णेयां वत्रजुः; किञ्च वैर्णेयायाम् इब्राहीम् न्युवास।

तस्या घटनायाः परं नरैरेक इब्राहीमं वार्तामिमां बभाषे, पश्य, तव २०

२१ नाहीरनामो भातुर्वर्द्ध्यात् मिल्काया उदरात् पुत्रा अजायन्त ; तेषां
च्येषुपुत्रस्य नामधेयम् उष्टु तस्य भाता बुष्टु करामः पिता किमुयेल् ।
२२ किञ्च केषद् हसीः पिल्दस् विल्लफ् विघुयेल् । तस्य विधुयेलो दुहिता
२३ रिवका । एतेष्टौ जना इब्राहीमो नाहीर्नामकात् भावतो मिल्काया
२४ उदरात् अजायन्त । अपरं नाहीरो रुमा नामिकाया उपपत्न्या उद-
रात् टेवह महम् तहश् माखा अजायन्त ।

23

२३ च्योविंशीउद्धायः ।

१ साराया मरणं सक्षेत्रानामि श्वशाने तस्याः स्थापनं ।

१ साराया आयुषो वत्सरा गत्विंश्चायधिकश्चतम् आसन्, तस्या आयुष
२ एतेषु वत्सरेषु सत्सु सा किनान् देशस्य किरियर्व्वर्द्धयतः हित्रोणे
३ ममार । तत इब्राहीम् सारायै शोचितुं विलपितुच्च अभ्यन्तरं जगाम ।
४ अनन्तरं मृतजायायाः समीपात् उत्थाय गता इब्राहीम् हेतः सन्तानेभ्यः
कथयामास, युग्माणं मध्येहं याची प्रवासी च नरीस्मि, तस्मात् खीय-
द्विष्टिगोचरात् मृतां जायां श्वशाने स्थापयितुं युग्माकं मध्ये श्वशान-
५ स्यानाधिकतिं मह्यं दत्त । ततो हेतः सन्ताना इब्राहीमं प्रत्याचर्युः,
६ हे प्रभो, अस्माकं वचनं निशामयतु, भवान् अस्मन्मध्ये प्रबलो राजा ;
तस्मादस्माकं श्वशानस्यानमध्ये श्रेष्ठवेश्मनि खीयां नृतपलीं स्थापयतु
अस्माकं कोपि निजश्वशानवेश्मनि भवतो गतासुजायां स्थापयितुं न
० निषेत्यति । तदानीम् इब्राहीम् उत्थाय तस्मिन् देशे वासिनो हेतीय-
८ सन्तानान् नत्वा संभाष्य कथयाच्चकार, महर्षेनात् गतासुं जायां
श्वशाने स्थापयितुं यदि यूयं समन्यध्ये, तर्हि मम गिरं निशामयत ।
९ युग्माभि र्मल्कुते सोहरः पुत्र इफ्राणो विवेद्यतां, मक्षेत्रायां तस्य
क्षेत्रान्ते या गुहा स तां मह्यं ददातु ; तस्या यावन्मूल्यं भवति तावत्
१० आदाय युग्मन्मध्ये श्वशानस्यानमधिकर्तुं तां ददातु । तदानीं हेतीय
इफ्राण् हेतीयसन्तानानां मध्ये उपविशन् तत्र निजनगरदारि प्रवि-
११ शतां सर्वेषां हेतीयसन्तानानां साक्षात् इब्राहीमं प्रतिजगाद, भौं
मत्वमो, मदीयगिरं भवान् निशामयतु, मया तत् क्षेत्रं गुह्या सहितं
तुभ्यम् अदायि ; अहं खजातीयवराणां समक्षमेव तत् तुभ्यमदां,
१२ तत्रा स्त्रीयमृतपली श्वशाने निधीयताम् । तत् इब्राहीम् तदेशीय-
१३ जनान् प्रणाम्य तदेशीयजनानां कार्यगोचर इफ्राणां उवाच, यदि ते मां

प्रथनुगृह्णासि, तर्हि निवेदयामि मदुक्तिम् आकर्णय । अहं तस्य
वप्रस्थं मूल्यं वितरामि, त्वया तद् गृह्यतां, पञ्चाद् अहं तत्र स्थाने
गतासुं जायां स्कापयिष्यामि । तत इफोन् इब्राहीमं प्रति व्याज- १४
हार, भो मम प्रभो, मदचनम् आकर्णय, तस्या भूमे मूल्यं चतुः- १५
शतानि रूप्यमुद्राश्व; ताभिल्लव मम च किं भवितुं शक्नोति? तस्मात्
त्वया स्त्रीयमृतभार्या उम्मणाने निधीयताम् । इफोण् एनां कथां निश्चम्य १६
इब्राहीम् हैतः सन्तानानां कर्णगोचरे गदितसंख्यानुसारेण तदानीं
बण्णमिः परिचालिताः चतुःशतरूप्यमुद्राः तुलया तुलिता इफोणे
प्रददौ । अतो मम्माः पूर्वस्थां मक्पेलायाम् इफोणो यः केदार आसीत्, १७
तस्य मध्ये या गुह्या तस्याच्चतुर्दिक्कु सीमायां ये पादपाच्च तेषु सर्वेषु
हैतः सन्तानानां समक्षं तज्जगरनिवासिनां समक्षच्च इब्राहीमः खत्वं
निरनायि । अनन्तरं मम्माः पूर्वस्थां मक्पेलाच्चेत्स्थितायां गुह्यायाम् १८
इब्राहीम् स्वभार्यायाः सारायाः उम्मणानं विदधे । तत् मम्मीस्थानं १९
किनानदेशस्य हित्रीनि आस्ते । इत्यं हैतः सन्तानैः सा भूमिखत्वमध्य- २०
स्थिता गुह्या चेब्राहीमः उम्मणानवेश्यार्थं निरनायि ।

24

२४ चतुर्विंशतिमोऽध्यायः ।

१ इब्राहीमा खदासस्य श्रापनं १० तस्य दासस्य गमनं प्रार्थनच्च १५ रिव्का साच्चात्
करणं ईश्वररथ धन्यवदनं २८ लावना तस्यातिथ्यकरणं ३१ तेन दासेन रिव्काया
याचनं तां दातुं लावनविद्युथेष्येः स्त्रीकारः ५५ दासेन सार्वदः रिव्काया गमनं ४२
इस्हाकः साच्चात् करणच्च ।

बद्धलवर्षवयखलाद् इब्राहीम् वृद्धतमो बभूव, किञ्च परमेश्वर इब्रा- १
हीमे सर्वकर्मण्याशिषं ददौ; स खर्मेहस्य सर्वकार्याध्यक्षं वृद्धदासं २
बभाषे, विनयेहं त्वं मम जड्यायां हस्तं निधाय सर्वमर्त्ययोः प्रभोः पर-
मेश्वरस्य नाम्ना मां प्रति श्रप, मम पुत्रेण विवोदुं ममैतद्वासस्यानस्य ४
किनानीयनराणां कन्यामगृहीत्वा मम देशस्य छातीनां समीपं गत्वा ५
मम पुत्रस्येस्हाकः दृते कन्यामानेष्यसीति । तदानीं स दासस्तं जगाद् ५
यदि कापि कन्या मया सार्वम् एतं देशम् आयातुं न सम्भवते तर्हि त्वं
यस्तादेशाद्विहितागतोसि तं देशं किं तव पुत्रं नेष्यामि? तत इब्राहीम् ६
कथयामास, सावहितो भव, मम पुत्रं तत्र कदापि न नेष्यसि । यतः ७
सर्वस्य प्रभुः परमेश्वरो मां पैदेकात् सदनात् जन्मदेशाच्च समानीय,

त्वदीयान्वयाय देशग्निम् दास्याग्नहम्, इति शस्त्रवान्, अतस्तेन तवाये
निजदूते प्रेषिते सति त्वं मम पुत्रेण विवोचुं कन्यामेकां तस्मात् स्थानात्
प्रानेष्यसि । किन्तु यदि कापि कन्या त्वया साङ्गे आयातुं नेच्छति,
तर्हि त्वं तस्मात् शपथात् मोक्षसे; किन्तु मम पुत्रं तं देशं न नेष्यसि ।
६ तदानीं स दासः स्त्रीयप्रभोरिवाहीमो जडायां करं निधाय तदर्थं
तथैव शशाप ।

१० तदनन्तरं स दासः स्त्रीयप्रभो र्महाङ्गानां मध्यात् देशं महाङ्गान् प्रभो
ननाविधसम्पत्तिञ्च एहीता प्रस्ताय चराम्-नहरयिम् देशस्य नाहोर्
११ नगरम् जगाम । ततः सन्धायां यदा कन्या अप उत्तोलयितुम् आग-
च्छन्ति, तदानीं स तस्य नगरस्य वह्निः स्थितोदयानं निकषा महाङ्गान्
१२ उपवेश्य स्यापितवान् इदं प्रार्थयत च । हे मम स्वामिन इवाहीमः प्रभो
परमेश्वर प्रार्थयेहं, मम प्रभुमिवाहीमं प्रव्यनुगृह्य मामद्य ज्ञातार्थं
१३ कुरु । पश्चाहमेतस्य प्रह्वेः समीप उत्तिष्ठद्वेव, नगरनिवसतां कन्या
१४ अप उत्तोलयितुम् आयान्ति । अतएव त्वं स्त्रीयकलशमवरोऽस्य मामपः
पाययेति मध्येत्यमाना काचित् कन्या यदि वदिष्यति पिव तावकीनम-
हाङ्गानपि पाययिष्ये, तर्हि स्त्रीयदासस्येस्त्राकः द्वाते भवत्रिष्टपिता कन्या
सैव भवतु, त्वं मम प्रभुं प्रव्यनुगृहीतवानिति तेनैवाहं ज्ञास्यामि ।

१५ इमां कथां तस्मिन् कथयति सतीब्राहीमो नाहोरास्यस्य भातुः पत्न्या
मिल्काया गर्भजातो यौ विघूयेत् तस्य दुहृता रिव्का खण्डे कलशं
१६ वहन्ती वहिराजगाम । सा कन्यातीव सुन्दरी चानूषासीत्, केनापि
१७ मुंसा नोपभक्ता च । सा प्रहिमवरुह्य कलशं पूरयित्वा उपर्यायाति,
तस्मिन्नेवावसरे स दासो धावन् तां साक्षात्कृत्य कथितवान्, अहं विनये
१८ तत्र जलशात् किञ्चित् तोयं पातुं मह्यं देह्वि । ततः सा आजहार, भो
महेच्छ, पिव, इत्युक्ता सा श्रीघ्रं कलशं करोपर्यवरोऽस्य पातुं तस्मै ददौ ।
१९ किञ्चित् तं पाययित्वा कथितवती, यावत् सर्वे महाङ्गान पिवन्ति, तावत्
२० अहं तेषां द्वाते पितोयमुत्तोलयिष्यामि । ततः सा श्रीघ्रं निपाने कलशस्य
तोयमवतार्य पुनस्तोयमुत्तोलयितुं प्रह्वेः समीपं धावन्ती गत्वा सर्वेषां
२१ महाङ्गानां द्वाते तोयमुत्तोलयामास । ततः स पुरुषो निरीक्ष्य परमे-
श्वरात् खयात्वा सफला भविष्यति नवेति निःशब्दः सन् तत् चिन्तयाच्च-
२२ कार । महाङ्गानां जलपाने सम्पूर्णे सति स पुरुषवृत्तस्याः क्षतेऽर्द्धमुद्ग्रा-
यस्त्रिमितसुवर्गस्य नासाभरणं, देशमुद्ग्रापरिमितसुवर्गस्य करवलयदयच्च

गृहीत्वा कथयामास, निवेदयामि, त्वं कस्य कन्यासीति महां कथय । अस्माकं यामिनीयापनार्थं तव पितुर्निवेशने किं स्थानमास्ते ? ततः २३ सा प्रत्युवाच नाहोर औरससुतो मिल्काया गर्भजातो यो विधूयेत् २४ तस्य कन्याहं । सापरं जगाद, अस्माकं नालानि माघाच्च प्रभूताः २५ सन्ति, यामिनीयापनार्थच्च स्थानमास्ते । तदानीं स पुमान् उत्तमाङ्गं २६ नमयन् परमेश्वरं प्रणाम कथयामास च, मम स्वामिन इब्राहीमः प्रभुः २७ परमेश्वरो धन्यो भवतु, यतः स मम स्वामिनं प्रत्यनुग्रहीतुं संव्याम-
चरितुच्च न न्यवर्तत ; परमेश्वरो माच्च याचया मम प्रभो ज्ञातिनिवे-
श्ननम् आनैघीत ।

अपरं सा कन्या धावन्ती स्वमातु निवेशनं गत्वा तां कथां ज्ञाप- २८ थामास । लावन्नासा रिव्कायाः सहोदर एक आसीत् ; स वह्निः २९ प्रह्वेः समीपे तस्य मनुजस्य समीपं धावन् वत्राज । फलतः पुरुषोऽसौ ३० भद्ध्यम् अमुकों कथामचकथत्, स्वभगिन्या रिव्काया वदनाद् इति श्रुता,
भगिन्या नासाभरणं कहयो वैलयद्यच्च विलोक्य लावन् तस्य पुरुषस्य
सन्निधिं गत्वा प्रह्वेः समीपे महाङ्गैः सार्वं तिष्ठन्तं निरीक्ष्य कथयाच्चकार, ३१ भेः परमेश्वरानुगृहीतमानव, त्वं कुतो वह्विक्षिष्टसि ? गृह्यमायाहि, वेश्म
परिष्कृतमास्ते, महाङ्गानां छतेपि स्थानमास्ते । ततः स मनुजो गैहं ३२ गतवान् तदा स तस्य महाङ्गानां सञ्चां मोचयित्वा तेष्यो नालानि माघांच्च
दत्त्वा तस्य तत्सङ्गिमनुजानाच्च पादपक्षालनाय पानीयं ददौ । अपरं ३३ तस्य समुखे भोजनीयान्ने स्थापिते सति स कथयामास, वक्तव्यं वचनं
निक्षेपा न भक्षिष्यामि ; ततो लावन् अकथयत् कथय । तदानीं स वह्नि- ३४ तुमारेभे, इब्राहीमो दासोहं, परमेश्वरस्य प्रसादात् मम प्रभु संहान् ३५ मनुजोऽभवत्, परमेश्वरो तस्मै मेषगदादीनां भूरिवजान् महाङ्गान्
गर्दभान् रूप्याणि सुवर्णानि दासान् दासीच्च व्यतरत् । मम प्रभोः पली ३६ सारा वार्द्धक्ये तस्य पुत्रैः प्राप्तेष्य, स च तस्मिन् निजं सर्वसं समार्प-
यत् । अपरं प्रभु नां श्रापयित्वा कथितवान्, मम पुत्रेण विवोछुं ममैत- ३७ दासस्थानकिनानदेशीयानां कामपि कन्यां न गृहीत्वा मम पैठकनिवेशने
ज्ञातीनां समीपं गत्वा मम पुत्रार्थं कन्यामानेष्यसि । ततोहं प्रभवे- ३८ उकथयं, यदि कापि कन्या मदा सार्वं नागमिष्यति ? ततः सोऽचकथत्, ३९ अहं यस्य परमेश्वरस्य साक्षात् आचरामि, स लिया सार्वं निजदृतं ४० प्रह्वित्वा तव याचां सफल्यविष्यति । ततस्वं मम पैठकनिवेशनस्य ४१

ज्ञातीनां मध्यात् मम पुच्छार्थे कन्यामानेव्यसि । किन्तु ते चेत् कन्यां न
दास्यन्ति, तदा त्वं प्रपथात् मोक्षसे; मम ज्ञातीनां सत्रिधिं गत्वैव त्वं
४२ प्रपथात् मोक्षसे । अतोद्याहं प्रहेः सत्रिधिम् आगत्य प्रार्थितवान् इदं है
४३ मम सामिन इब्राहीमः प्रभो परमेश्वर, यदि मया कृतां याचां सफलां
कुर्याः तर्हि पश्याहं इदानीमेतत्स्य साम्बुप्रहेः सत्रिधौ तिष्ठामि, चतं एव
४४ या कन्या तोयमुक्तोलयितुम् आयाति, तव कलशात् किञ्चित् तोयं पातुं
मह्यं देहीति मया प्रोच्यमाना सा घरि वदति, पिव तव महाङ्कानां
कृतेषि तोयमुक्तोलयिष्यामि, तर्हि यां कन्यां परमेश्वरो मम प्रभोः
४५ पुच्छवते निरुपितवान्, सैव सा भवतु । एतां कथां मनसि चिन्तित-
४६ वानहं, तस्मिन्नेव काले रिब्का खन्ये कलशं गृहीत्वा वह्विरागमत्,
किञ्च तयावरह्य प्रहेऽप्सूक्तोलितासु मया गदितं, विनयेहं मां तोयं
प्रायथ । ततः सा क्षिप्रं स्वन्धात् कलशमवतार्थं गदितवती, पिव तव
महाङ्कानपि प्रायविष्यामि; तदानीं मया तोये पीते सति सा महा-
४७ ङ्कान् अपाययत् । ततो मया साप्रच्छि, त्वं कस्य कन्यासि? ततः सा
प्रत्यवादीत् नाहोरु औरससुतो मिल्कागर्भजातो यो विद्युयेल् तस्याहं
दुहिता । तदा हं तस्या नासिकायां सर्णीभरणं करयो वंशयद्यद्यच्च पर्य-
धाययं । अपरं यो मत्वभोः पुच्छकृते तस्य भातुः कन्यां गृहीतुं मां न्याय-
४८ वर्त्मना नीतवान् तमिब्राहीमो मम सामिनः प्रभुं परमेश्वरम् अहं प्रक्षः
४९ सन् प्रणन्य धन्यमवादिषम् । अतो यदि यूदं साम्यतं यथार्थं मम प्रभुमनु-
गृहीय, तर्हि तद् ब्रूत; यदि नहि तदपि ब्रूत; ततोहं दक्षिणं वामं
५० वा यास्यामि । तदा लावन् विधूयेलौ प्रत्यूचतुः, परमेश्वराद् इयं घटना
५१ जाता, तत्र वयं भद्रमभद्रं वा वक्तुं न प्रकुमः । पश्य रिब्कैयं तव
समुखे तिष्ठति, एनां गृहीत्वा गम्यतां; तेन परमेश्वरस्य वाक्यानुसा-
५२ रतः सा तव प्रभोः पुच्छस्य भार्या भवतु । तदानीम् इब्राहीमो भव्यस्त-
५३ योरिमां कथां श्रुत्वा भूमिस्पृक्शिराः सन् परमेश्वरं प्रणनाम । तदा
सदास रूप्यसुवर्णप्राचाणि वासांसि च वह्विः श्रुत्वा रिब्कायै ददौ,
५४ तस्या भात्रे मात्रे च महार्याणि ब्रह्माणि दत्तवान् । पञ्चात् स तस्य
सङ्गिनो जनाच्च भुक्ता पीत्वा तत्र निशायां न्यवसन् ।
५५ अनन्तरं तेषु प्रातः समुत्थाय स्थितेषु स दासः कथितवान, मम प्रभोः
समीयं गन्तुं मां विवृजत । ततो रिब्काया भाता माता च जगाद्
कन्येयम् अस्माकं समीपे कतिपयदिनानि तिष्ठतु, यदा दश दिनानि

तिष्ठतु, पञ्चात् सा गमिष्यति । किन्तु स तान् अवदत्, मां मा विल- ५६
म्बयत यतः परमेश्वरो मम धात्रीं सफलीं दृतवान्, इदानीं घभोः
समीपं ब्रजितुं मां विष्टुजत । ततस्ते प्रतिबभाविरे, वर्यं कन्यामाहृय ५७
तां एच्छामः । ततस्ते दिव्यकाम् आक्रयन् अवदन् च, त्वं किमेतेन ५८
मानुषेण सार्द्धं ब्रजिष्यति? ततः सावादीत्, यास्यामि । तदानीं ते ५९
दिव्यकाम् भगिनीं तस्या धात्रीं इब्राहीमो दासं तदोयमनुजांश्च विष्टुज्य
दिव्यकाम् इत्याशिषं जगदुः, त्वमस्माकं भगिनी, बज्जसहस्रनराणां ६०
अनन्ती भव, तव वंशः खण्डनूणां नगराण्यधिकरोतु ; अनन्तरं दिव्यका
तस्या दास्यश्च समुत्थाय महाङ्गान् आरह्य तस्य मनुष्यस्य पञ्चात् जग्मुः ।
इत्यं स दास दिव्यकाम् गृहीत्वा प्रतस्थे । ६१

अपरं इस्त्वाक् दक्षिणदेशे वसनात् वेलैहृथरीयी नामि स्थाने ६२
समप्रस्थितवान् । स सन्ध्यावां ध्यातुं कैदारं जगाम । इति समये ६३
लोचने उन्मील्य वीच्य महाङ्गान् आगच्छतो ददर्श । किञ्च दिव्यका ६४
लोचने उन्मील्य इस्त्वाकं निरीच्य महाङ्गात् अवरुणेऽह, ततस्तं दासेयं ६५
प्रपञ्च अस्मान् साक्षात् कर्तुं त्वेचमध्य आयाति कोऽप्नं पुरुषः? ततो
दासेयः कथयामास, सम प्रभुरुदयं । अतो दिव्यका प्रच्छादनं गृहीत्वा
खाम् आच्छादयामास । अनन्तरं स दासेयः खकर्मणां सर्वदृत्तान्तं ६६
इस्त्वाकं जगाद । तदानीं इस्त्वाक् दिव्यकाम् गृहीत्वा साराया मातु- ६७
दूष्यम् आनीय ताम् उदुवाह, तस्यां प्रीतवांश्च माठमरणजस्य ग्रीकस्य
सान्त्वनां लेभे ।

25

२५ पञ्चविंशतिमोध्यायः ।

१ किटूरया इब्राहीमो वंशराजिः तस्य मरणं गम्भाने स्थापनच्च ११ इस्त्वाक् प्रतीश्च-
रस्याशीर्चचनं १२ इस्मायेलो वंशराजिमरणच्च १३ इस्त्वाको यमजपुत्रयो जैननं
२७ एषावो यवसायकर्म्म ज्येष्ठाधिकारविक्रयच ।

अनन्तरं इब्राहीम् किटूरानामिकाम् अपरां जायाम् व्युवाह ; तस्या १
गर्भे सिमन् यक्षन् मिदान मिदियन् यिश्वक् श्रूह एते पुत्रां जज्ञिरे । २
किञ्च तस्य यक्षन् औरसौ शिवादिदौ जज्ञते । तस्य दिव्योः पुत्रो ३
आशूरीयानां लिटूशियानां लियुम्मीयानाच्चादिपुरुष आसीत् । अपरं ४
मिदियनः पुत्र औफा एकर् हनोक् अवीद् इल्दाया एते सर्वे किटू-
रान्यवाः । अनन्तरम् इब्राहीम् इस्त्वाके निजं सर्वसं प्रददौ, किन्तु- ५

६ पपलीनां पुच्छेभ्यः किञ्चिद् दत्त्वा स्त्रीयजीवनदशायामेव इस्हाकः समी-
० पात् तान् पूर्वदिकस्ये पूर्वदेशे स्थातुं विसर्ज्ज। इब्राहीम् पञ्चसप्तव्य-
८ धिकश्तवत्सरान् स्त्रीयजीवनकालान् वापयामास। ततः परं वदः
१० पूर्णायुस्व सन् उत्तमवार्द्धके प्राणान् परित्यज्य निजलोकानां सन्निधौ
१२ समग्रह्यत। अपरं इस्हाक्-इस्मायेलौ तस्य पुच्छौ मन्मूः पूर्वे हेतीयसो-
१४ हरः पुच्छस्येषांगो भूमिस्थितमक्तपेलागुह्यायां भूमशानवेश्मनि तं स्थाप-
१० यामासतुः। यत इब्राहीम् हेतीयसन्तानेभ्यस्तां भूमिं क्रीतवान्; इब्रा-
१२ हीमन्तस्य जायायाच्च सारायाज्जत्र स्थाने भूमशानं बभूव।

११ इब्राहीमो मृतौ सत्याम् ईश्वरस्तस्य पुच्छम् इस्हाकम् आशिष्वं ददौ;
१३ तत इस्हाक् वेर्खहयरोयी नामि स्थाने उवास।

१२ साराया दास्या मिसरीयाया हाजिराया गर्भजात इस्मायेल् नामा
१४ य इब्राहीमः पुच्छ आसीत् तस्य वंशराजिरयं। नामजन्मनोरनुसारात्
१४ इस्मायेलः सन्तानानां नामान्येतानि। इस्मायेलो ज्येष्ठपुच्छो निर्बाधीत्
१५ पञ्चात् केदर् अद्येल् मिवसम् मिष्म दूमा मसा हृदर् तेमा चिटूर्
१६ नापीश् केदिसा, एते सर्वे इस्मायेलः पुच्छाः; तेवां नामानुसारात्
१७ नगराणि दुर्गाणि चासन्, ते च खखजात्यनुसारात् द्वादशाधिपतय
१८ आसन्। अनन्तरम् इस्मायेलः सप्तर्चिंशदधिकश्तवत्सरवयसि प्राणान्
१९ परित्यज्य स्त्रीयोकानां सन्निधौ समग्रह्यत। ततः परं तस्य सकल-
२० भातणां पूर्वदिशि वासानुसारात् तदीयसन्ताना हवीलामिसरीः
२१ पूर्वस्यां स्थितं शूरमवधिं छालाऽश्रुरीयानां दिशि न्यवसन्।

२२ इब्राहीमः पुच्छस्येस्हाको वंशराजिरयं। इब्राहीमः पुच्छ इस्हाक्, स
२३ इस्हाक् चत्वारिंशदत्सरवयसि अरामीयस्य लावनो भगिनी पद्मन्
२४ अरामस्य विघ्नयेलः कन्या या रिव्का तां व्युवाह। किन्तु तस्या रिव्का-
२५ काया बन्धात्वात् तस्याः पुच्छजननार्थम् इस्हाक् परमेश्वरं प्रार्थयाच्चको।
२६ ततः परमेश्वरेण तदीयप्रार्थनायां श्रुतायां सद्या तस्य जाया रिव्का-
२७ गर्भिणो बभूव। अनन्तरं तस्य गर्भमये पुच्छाभ्यां समालिङ्गिते
२८ ममैताटपं कुतोऽभवत्? इति चिन्तयिला सा परमेश्वरं प्रश्नं जगाम।
२९ तदा परमेश्वरस्तां बभाषे, तव गर्भे द्वे जाती आसाते, तदीयोदरात्
३० दिविधौ दंशै निःस्तिष्यतः; तयोरेक इतरसात् बलवान् भविष्यति,
३१ ज्येष्ठश्च कनिष्ठं सेविष्यते। अनन्तरं प्रसूतिकाले, सम्पूर्णे सति तस्या
३२ जठरात् यमजपुच्छौ बभूवतुः। तयोर्ज्येष्ठोरक्तवर्णोऽभवत् तस्य सर्वाङ्गानि

लोमश्वसनवत् चासन् । तस्मात् तस्य नामधेयम् एषौ (लोमव्यास) इति चक्रे । च्छात् परं तस्य पादमूलं ध्रुवा तस्यानुजो भूमिष्ठो बभूव । २६ तस्मात् तस्य नाम याकूब् (पदापहारक) इति चक्रे । इस्हाकः षष्ठि-
वत्सरवयसि सति पुन्नावेतौ यमजौ बभूवतुः ।

अनन्तरं बालक्योरेधमानयोः सतोः एषौ मृगयानिपुणो काननवासी २७ चाभवत्; किन्तु याकूब् मट्टुर्द्वयनिवासी चाभवत्। मगमांसस्याति- २८ स्खादुत्खोधाव् इस्हाक् एषौपुन्ते अपीयत किन्तु रिक्का याकूबि समप्रीयत । ततः परम् एकदा एषौः चैत्रादागत्य समझाम्यत्, तदानीं २९ याकूब् व्यञ्जनम् अपचत् । ततः स याकूबं जगाद निवेदयामि ज्ञानो- ३० स्महं, रक्तेनानेन व्यञ्जनेन मामाप्यायय । अतः कारणात् तस्य नाम-
धेयम् इदोम् (रक्तवर्ण) इति विस्तारं । तदा याकूब् अवदत् अद्य त्वं ३१ मयि स्त्रीयज्येष्ठाधिकारं विक्रीणीहि । एषौः प्रतिजगाद पश्येदानीमहं ३२ मृतकल्पो ज्येष्ठाधिकारे मम किं प्रयोजनं? याकूब् उवाच त्वमद्य मम ३३ सन्निधौ श्रपथं कुरु; ततस्य समीपे श्रपथं कृत्वा निजज्येष्ठाधिकारं याकूबि यक्षीणात् । तदा याकूब् एषावे पूर्पं पक्षं रक्तदिदलच्च ददौ; स ३४ भक्ता पीत्वाच उत्थाय जगाम । इत्यम् एषौः स्त्रीयज्येष्ठाधिकारं तुच्छीचकार ।

26

२६ पद्मविंशतिमोऽध्यायः ।

१ दुर्भित्तात् इस्हाको गिररनगरगमनं, तत्र स्त्रीयभार्याया भगिनीवद्नच्च १२ इस्-
हाको धनदृष्टिः १३ प्रहिनिमित्तं दासानां विवादः वेर्षवायां वसनच्च १४ इस्-
हाका सार्वं अवीमेलको नियसनिर्णयः १५ श्रपथप्रदेः स्वननं १६ एषवा विवाहेन
पित्रो दुर्ःखीकरणच्च ।

पूर्वम् इत्राहीमि विद्यमाने यादृशोऽभवत् तस्मिन् देशे ततोपि १
दुर्भित्ते उपस्थिते इस्हाक् गिरर् देशे पिलेश्वीयानां राजानं अवी-
मेलकम् उपजगाम । परमेश्वरः प्रत्यक्षीभूय तमवदत्, त्वं मिसरदेशं २
मा गाः, यं देशमहं तुभ्यं कथयिष्यामि, तत्र निवस तत्र प्रवस च; ततोहं तव सहायो भवन् त्वामाश्विषं वदिष्यामि; अपरं तुभ्यं तव
वंशाय चैतान् सर्वान् देशान् दत्त्वा तव पितुरित्राहीमः सन्निधौ ३
स्वकृतश्वपथं सपलं करिष्यामि । अहं गगणस्य तारागणवत् तव वंशम्
एव्यित्वा तेभ्य एतान् देशान् दास्यामि, तव वंशेन च मेदिनीस्थिताः ४

५ सर्वज्ञातय चाशिषं लप्यन्ते । यत इब्राहीम् मम वाक्यं संमान्य मम
६ विधानम् आज्ञां विधिं व्यवस्थास्त्र च पालयत् । अनन्तरं इस्हाक् गिररि
७ न्यवसत् । ततस्तत्स्थानस्थलोक्तेस्तस्य जायायाः परिचये एष्टे सोऽवदत्
८ एषा मम भगिनी । यतो रिवकाया अतीव सौन्दर्यात् अच्छयनराः
९ तस्याः कृते मां हनियन्तीति कारणात् स तां भार्येति वक्तुं विभया-
१० न चकार । किन्तु तत्र बज्जकालमुघिते सति एकदा पिलेष्टीयभूपतिर-
११ वीमेलक् वातायनदारा निरीक्ष्य इस्हाकं स्वजायया रिवकाया सार्व-
१२ क्रीड़न्तं ददर्श । अतोऽवीमेलक् राजा इस्हाकम् आह्वय जगाद्, सा
१३ नारी निच्छितं तव जाया; तर्हि भगिनीति परिचयं कुतस्त्रं अवादीः?
१४ तदानीमिस्हाक् प्रतिजगाद्, तस्याः कृते यथा मम मत्यु न जायते
१५ तदर्थमवादिष्वम् । तदानीम् अविमेलक् कथयामास, त्वयास्ताभिः साकं
१६ किमिदं अवहृतम्? यदि कस्ति न रस्तव जायया सार्वं निःशङ्कम्
१७ अश्यिद्यत तर्हि त्वमस्मान् दोषिणोऽकरिष्यः । अनन्तरं स अवीमेलक्
१८ सर्वान् मनुजान् प्रज्ञीवादिदेश, वः कस्ति एनं मनुजं वा तस्य जायां
१९ स्पृश्यति स वध्यो भविष्यति ।

२० अनन्तरम् इस्हाक् तस्मिन् देशे कृषिं कृत्वा परमेश्वरस्याशीर्वादात्
२१ तस्मिन्नेव वत्सरे शतगण्डं लेखे । इत्यं स धनी बभूव, क्रमशः उन्नतिमेव
२२ महान् बभूव च । ततस्तस्य गोमेघाणां बज्जव्रजा बज्जदासा दास्यच्च बभूवः
२३ तेन पिलेष्टीया न रास्तं प्रतीर्षितुमारेभिरे । अपरं तस्य तात इब्राहीमि
२४ विद्यमाने तस्य दासेया यान् यान् प्रहीन् अखनन् पिलेष्टीयनरा
२५ मद्दिस्तान् सर्वान् अपूरयन् । अनन्तरम् अवीमेलक् इस्हाकम् अवदत्
२६ त्वमस्तत् समीपात् याह्वि, यतस्त्रम् अस्ततोऽतीव बलवान् भवसि ।

२७ ततः परम् इस्हाक् तस्मात् यात्रां विधाय गिरर् उपत्यकायां दूर्घ्यं
२८ स्थापयित्वा तत्र न्यवसत् । अपरं निजतात इब्राहीमि विद्यमाने ये ये
२९ प्रह्यः खाता इब्राहीमि मरणात् परं पिलेष्टीयैः पूरितास्तान् सर्वान्
३० इस्हाक् पुनः खनित्वा निजतातेन छतनामानि पुनः छतवान् । अप-
३१ रम् इस्हाको दासेयास्तामुपत्यकां खनित्वा खोतोवाह्विनं प्रहिमेकं
३२ प्रापुः । ततो गिरर्नगरीयाः पशुपालका इस्हाकः पशुपालकैः सार्वं
३३ विवदमाना अकथयन्, इदं तोयमस्माकं; तस्मात् इस्हाक् तस्य प्रह्ये-
३४ नाम एषक् (विवाद) इति छतवान्, यतस्ते तेन सार्वं अवदन्त । अन-
३५ न्तरं तस्य दासेयैरपरस्मिन् प्रह्यौ खाते ते तन्निमित्तमपि अवदन्त;

तत् इस्हाक् तस्य नाम सिट्ना (षणेति) कृतवान् । तस्मात् ते प्रस्थायान्यं २२ प्रहिं चर्षुः तदर्थं तैर्न व्युदिते सति तस्य नाम रिहेवोत् (स्थानं) इत्यकरोत्; सोऽक्षययत् इदानीं परमेश्वरोऽस्मभ्यं स्थानं दत्तवान् वर्यं देशे वक्षिष्णवो भविष्यामः । अनन्तरं स तस्मात् वर्षेवां जगाम, २३ तत्र तस्यां रजन्यां परमेश्वरस्तं दर्शनं दत्त्वा जगाद्, तत्र पितुरिब्राह्मीम् २४ ईश्वरोहं, मा भैघोः, खदासेयस्येब्राह्मीमः कृते तत्र सहायोहमस्मि, त्वामाश्विमुक्ता तत्र वंशम् एधयिष्यामि । तत् इस्हाक् तत्र यज्ञवेदिं २५ कृत्वा परमेश्वरस्य नाम्नि प्रार्थयाच्चक्रे । प्रस्वात् तेन तत्र दूष्ये स्थापिते तस्य दासेयाः प्रहिमेवां चर्षुः ।

अनन्तरम् अवीमेलक् अज्जघतनामकं मित्रं फीखोल् नामकं सेना- २६ पतिष्ठ नीत्वा गिरस्त्रनगराद् इस्हाकः समीपमागतवान् । तत् इस्- २७ हाक् तान् अवदत्, यूथं मां द्विघन्तो निजमध्यात् दूरीकृतवन्तः, इदानीं मम सन्निधिं कुत् आगमत? तदा ते प्रत्यवदन्, परमेश्वरस्त्वत् २८ सहायोक्त्वोति ज्ञातमस्माभिः, तस्मात् कथयामो वशम् अस्माभिः सार्ज्जं तत्र शपथं एको भवेत्, अस्माभिः सार्ज्जं तवायं नियमस्त्र भवेत् । त्वमस्मान् प्रति काच्चन हिंसां न करिष्यसि, यतो वर्यं तां नास्युप्शाम, २९ तत्र विना मङ्गलं किमपि नाकुर्म, तां शान्त्या व्यरुजाम च, त्वमीदानी-मयि परमेश्वरस्यानुग्रहपात्रमस्मि । तदानीमिस्हाक तेषां कृते भोज्य- ३० मासाद्यत ते च बुभुजिरे पपुच्च । ततस्ते प्रत्यूष उत्थाय परस्परं शपथं ३१ चक्रुः तत् इस्हाका विश्वस्ते चेमेण तस्मात् प्रतस्थिरे ।

अपरं तस्मिन्द्वेव दिन इस्हाको दासेया आगत्य खकृतप्रहृे वार्तां ३२ निवेदयन्तस्तं जगदुः, तेयमस्माभिरलभिः । अतः स तस्य प्रहृे नीम ३३ वर्षेवा (शपथस्य प्रहिस्ति) कृतवान्, अद्य यावत् तत्स्थानस्थनगरं वर्षेवानाम्ना विदितमास्ते ।

अनन्तरम् एषौः चलारिंशदत्सरवयसि हित्तीयवैरे र्यिहृदीत्ना- ३४ मिकां कन्यां हित्तीयैलोनीवासिमत्नानिकां कन्याच्च उदुवाह; किन्तु ३५ ते इस्हाको रिब्कायाच्च मनोदुःखदायके बभूवतुः ।

याश्रिष्टं प्राप्नुम् एषावा चेष्टने लते पितुरनङ्गीकरणं ४१ एषावः क्रोधेन याकूबं
हन्तुमिच्छा च।

१ अनन्तरम् इस्हाकि स्थविरे सति लोचनयो रिस्तेजखात् स्पष्टं
द्रशुं न शशाक ; स स्पुत्रं ज्येष्ठमेषावमाह्य वभाषे, हे मम तनय ;
२ ततः स प्रतिजगाद, पश्याह्म उपस्थितोस्मि । तदानीम् इस्हाक् कथ-
यामास, पश्याह्म इदानीं वर्षिष्ठोस्मि, कर्हि मम मरणं भविष्यति,
३ तदहं न जाने । अतस्वम् एतर्हि तुनीरकोदण्डाख्याणि गृहीत्वा प्रान्तरं
४ मत्वा भलूते मृगमांसम् आनय । यादृशेऽहं प्रीये तादृशं सुखादु खाद्य-
मासाद्य मत्सन्निधिमानय ; ततोहं भुक्ता मरणात् पूर्वमेव तुभ्यम्
आश्रिष्टं प्रदास्यामि ।

५ इस्हाका वदेतत् एघौतनयाय कथितं तत् रिब्का शुआव । अत
६ एषावि मृगयित्वा मृगमांसम् आनेतुं प्रान्तरं गते सति रिब्का निजपुत्रं
याकूबं जगाद, पश्य तव पिता तव भातरम् एषावम् एतां कथाम्
७ अवादीत्, त्वं मृगमांसम् आनीय मदर्थं सुखादु खाद्यमासाद्य, ततोहं
८ भुक्ता मरणात् पूर्वं परमेश्वरस्य साक्षात् आश्रिष्टं तुभ्यं दास्यामि, तस्येदं
द्व वैचोऽश्रौषमहं । अतो हे ममात्मज साम्रातम् अहं त्वां यद् आज्ञापयामि
९ तन्मदीयं वचो निश्चाय । त्वमिदानीं ब्रजं ब्रजित्वा तस्मात् उत्तमं
१० छागवत्सद्यम् आनय, ततस्व तातेन यादृशे प्रीयते तादृशं सुखादु
११ खाद्यमहं तदर्थं पश्यामि । त्वं तदादाय निजतातस्य सन्निधिं ब्रजिष्यसि,
१२ ततस्तेन तत् खादित्वा मरणात् पूर्वमेव तुभ्यमाश्री र्वितरिष्यते । तदानीं
१३ याकूब् खपस्त्रं रिब्काम् आचच्छे, पश्य मम सगभ एघौ लौमणः किन्तु
१४ निर्लोमाहं, तेन यदि तातो मां सृप्तश्च व्रवच्चकं वेदिष्यति, तर्हि
१५ आश्रिष्टं न प्राप्य प्रत्युताभिश्चापेन ग्रसिष्येह्म । किन्तु तस्य प्रसूरवाच,
१६ हे तनय सोभिश्चापो मयि वर्ततां, केवलं मम वाचं मन्यमानो ब्रजं
१७ ब्रजित्वा छागवत्सद्यम् आनय ।

१८ ततो याकूब् अयित्वा तद् गृह्णन् प्रसूसमीपम् आनिनाय ; तत्यस्तस्य
१९ तस्य तातो यादृशे प्रीयते तथा सुखादु खाद्यं पपाच । ततो रिब्का
२० ज्येष्ठपुत्रस्यैषावो गेहृस्थितं उत्तमवसन्मानीय कनिष्ठतनयं याकूबं परि-
२१ धापयामास । अपरं छागवत्सद्योः कृत्ती गृहीत्वा तदीयकरौ लोमशून्यं
२२ गलदेशज्ञाववेष्टत् । तत् सुपकं सुखादु खाद्यं पूपश्च याकूबो हस्ते ददौ ।
२३ तदानीं याकूब् खतातं उपागत्य वभाषे, हे, तात् ; ततः स प्रत्याचख्यौ,

अहमुपस्थितोस्मि, है वत्स, कस्तु ? याकूब् स्त्रीवान्, अहं तव १६
ज्येष्ठतनय एवौः; त्वं मां यदाज्ञापयो मया तदकारि; एतहि निवे-
दयामि, लमुत्यावोपविश्वन् मदानीतं मृगमासं खादित्वा मह्यम् आश्रिष्टं
देहि । तत् इस्हाक् पुत्रं जगाद्, है पुत्र, त्वमतीव क्षिप्रं तत् प्राप्तवान् । २०
स उवाच, तव प्रभुः परमेश्वरश्व मम समक्षं तदानीतवान् । इस्हाक् २१
याकूबम् अपरमपि जगाद्, है सूनो, मम सन्निधिम् एहि, त्वं मदीय
एवौः सुतो न वेति त्वां स्पृष्टा ज्ञायामि । तदानीं याकूब् इस्हाक् २२
पितुः सन्निधिं इथाय, स च तं स्पृश्वन् बभाषे, खरीयं याकूबी
भवति किन्तु करीयम् रथावः । इत्यं स तं परिचेतुं न गणाक, यतः २३
स रथावः सहजस्य कराविव खकरौ सलोमानौ चक्षवान्; अतः स
तस्मायाश्रिष्टं दक्षवान् । अनन्तरं तेनोक्तं, त्वं किं ध्रुवं मदीय एवौसुतः? २४
ततः स गदितवान् सरथवाहं । तदानीम् इस्हाक् अकथयत, है २५
आत्मज, खाद्यं समीपमानय, पुत्रेणानीतम् रेणमासं भुक्ता त्वामा-
श्रिष्टं प्रभाषे । ततः सन्निधिमानीय इत्ते तत् इस्हाक् बुभुजे द्राक्षा-
रसञ्च आनीय दक्षवान् स तमपि यपौ । अनन्तरं तस्य तात इस् २६
हाक् आचचक्षे, है सूनो साम्यतं समीपमेत्य मां चुम्ब । तदा तेन २७
समीपं ब्रजित्वा तस्मिन् चुम्बिते सति तस्य वसनस्य गन्धम् आघ्राय
तमाश्रिष्टं व्रुवन् अवोचत्, परमेश्वरस्याशीर्युक्ताद्येत्वस्यैव मम तनयस्य
सौगम्यम् । अत ईश्वर आकाशीयश्रिष्टिरात् उर्बरायां भूमावुत्पन्नं २८
श्रस्यं द्राक्षारसञ्च प्रभूतं तुभ्यं देयात् । नानानरात्मदधीना भूयासुः २९
नानाजातीयास्वां नम्यासुः खीयगोत्रमध्ये त्वं मुख्यो भूयाः, तव माटतन-
याच्च त्वां नम्यासुः, यस्वाम् अभिश्पेत सोभिश्पेत भूयात्, यस्य त्वामा-
श्रिष्टं भाषेत स आश्रिष्टं प्राप्यात् ।

इत्यं इस्हाका याकूबे आश्रिष्टि दक्षायां सद्यां खपितुरिस्हाकः ३०
समक्षात् याकूबि बहिर्गतश्व तस्य सहज एवौ मृगयात् आगत्य
सुखादु खाद्यमासाद्य पितुः समीपमानीय कथयामास, है पितॄस्वम् ३१
उत्तिष्ठ पुत्रानीतमृगमासं भुक्ता मामाश्रिष्टं भाषस्त् । तदा तस्य तात ३२
इस्हाक् अब्रवीत्, कस्तु? सोऽवदत्, अहं तव ज्येष्ठपुत्र एवौः ।
तदानीम् इस्हाक् अतीवकम्यमान उदितवान्, तर्हि यो मृगयमानो ३३
मम सन्निधिं मृगपललम् अनैषोत् स कः? अहं तवागमनात् पूर्वमेव
तदखादिष्टं तमाश्रिष्टम् ज्ञावादिष्टच्च, सरथ भाषीष्टः स्थास्यति ।

३४ तदानीम् एवौः पितुरोद्गर्णे वाचं निशम्य भृशं विलप्य याकुलचेता
रोदितुम् आरभ्य ताताय कथयामास, हे पितः, आशिषं मह्यमपि
३५ देहि। तत इस्हाक् बभाषे, तव सहज आगत्य वच्छयन् तव प्राप्त-
३६ व्यामाशिषम् अग्रहीत्। तत एवौरुवाच, तदीयं नाम किं यथार्थं
याकूब् नहि? यतः स वारदयं भामवच्छयत्; पश्य स पूर्वं भम ज्येष्ठा-
धिकारं ग्रहीतवान्, इदानीमपि मम प्राप्तव्यामाशिषम् अग्रहीत्;
३७ स पुनर्खोचत् किं मल्कृते त्वयैकाशी न रक्षिता? तदानीम् इस्हाक्
एवावं प्रतिबभृष्टे, पश्याहं तं तब प्रभुमकार्षं, तदीयं सकलकुटुम्बच
तदधीनीक्षतवान्। अपरं तस्य प्रतिपालनार्थं शस्यानि द्राक्षारसांख्य
३८ दत्तवान्; अतस्व हे तनय, त्वदर्थम् इदानीं किं कर्तुं शक्नोमि? तत
एवौः पुनरपि स्तातं जगाद, हे तात तव किं केवलम् एकाशीरासोत्?
३९ हे तात मह्यमप्याशिषं प्रयच्छ । इति ब्रुवन् एवौरुचैः चक्रन्ति । अन-
न्तरं तस्य तात इस्हाक् इमां वाचं गदितवान्, यस्मिन् देशे भूमि-
रुर्वरान् भवति, उग्गाच शिशिरं न पतति तस्मिन् देशे तव वसति
४० भविष्यति । त्वं चन्द्रहासव्यक्षयेन कार्जं यापयिष्यसि, स्तसहजस्य
निष्ठीभविष्यसि च; यदा तु तव प्रभुत्वं भविष्यति, तदा स्त्रीयग्रीवातः
तस्य युगं भव्यसि ।

४१ इत्यं याकूब् खण्डित आशिषम् अलभत, तस्मात् एवौरीर्थन् मनसा
चिन्तयाच्चकार, पितुरन्तकालः प्रायेणोपतिष्ठति, ततः परं याकूबं
४२ भावत् हनिष्यामि । किन्तु ज्येष्ठपुत्रसैषाव एतस्मिन् वाक्ये रिव्कायाः
कर्णगोचरीभूते, सा कनिष्ठसुतं याकूबं प्रति कथयामास, पश्य तव सगर्भं
एवौ स्वां हन्तुं मनसि निष्ठिय सुस्थिर आस्ते । चतो हे भमात्मज, मद-
४३ चनम् आकर्णय । त्वं सम्पलाय्य हारनगरस्थितस्य मम सहजलाबनस्य
४४ समीपं याहि । यावत् तव सगर्भस्य क्रोधो न निवर्त्तते तावलालं तत्र
४५ तिष्ठ । पश्यात् त्वां प्रति भातुः क्रोधे निवर्त्ते त्वं तं प्रति यत् द्रवतवान्
तस्मिन् तेन विस्मृते च सति न रुं प्रहित्य तत्स्थानात् त्वाम् आनेष्यामि;
४६ एकदा द्वौ युवां कुतो हारयिष्ये? ततो रिव्का इस्हाकं जगाद,
एताभ्यां हितीयकन्याभ्यां मम प्राणा याकुलीभवन्ति, यदि याकूब् हितीय-
कन्यानाम् अर्थात् एतदेशीयकन्यानां मध्यात् अनयोरुल्यां काञ्चन कन्यां
विवहृति, तर्हि मम प्राणधारणे किं सुखं?

28 इष्ट अष्टाविंशतिः ।

१ याकूबः पद्मनाभदेशं प्रेरणं ह एषाव इस्मायेलु कन्यां विवहनं १० याकूबो याचा-
कथनं खम्बदर्शनच्च १८ खम्बदर्शनस्थानस्य वैयेल्नामकरणं तत्र स्थाने मानस-
प्रतिज्ञा च ।

अनन्तरम् इस्हाक् याकूबम् आह्वय आश्रिष्वं वभाषे, इत्यादिष्य च १
तं जगाद्, किनान् देशीया कन्या त्वया नोदाह्वा । उत्तिष्ठ पद्मनाभि २
खीयमातामह्या विद्युयेलो गृहं गत्वा तत्र खमातुलस्य लावनः काच्छन ३
कन्यां विवह । सर्वेणक्तिमान् ईश्वर आश्रिष्वं दत्त्वा त्वां बज्जुलं कर्तुं ४
फलवन्तं बज्जप्रजच्च क्रियात् । अपरम् इब्राहीमं प्रति दत्तामाश्रिष्वं ५
त्वयि तव वंशे च सप्तलां क्रियात्; तत ईश्वर इब्राहीमे यं देशं दत्त-
वान् यत्र स्थाने लमिदानीं विदेशी, तत्रैव देशे तवाधिकारो भवि-
ष्यति । तत इस्हाक् याकूबं विवहवान् स च पद्मनाभोयविद्युयेलः ६
आत्मजस्य लावनो, अर्थात् याकूब् एषावो मातृ रिव्काया भातुः
समीपं प्रतस्ये ।

अपरम् इस्हाक् याकूबम् आश्रिष्वम् उक्ता विवोदुं पद्मनाभम् प्रति ७
विसर्जनं; आशीर्वदनकाले च किनानीयां कन्यां विवोदुं न्यसेधत्; ८
ततो याकूब् मातापित्रोराज्ञानुसारात् पद्मनाभम् प्रति प्रतस्थिवान्, ९
एषौरिति विलोक्य किनानीयाः कन्याः प्रति स्वपितुरिस्हाकोउसन्तुष्टिच्च १०
विज्ञाय तस्य जायाद्वये सत्यपि इस्मायेलः सन्निधिं त्रजित्वा इब्राहीमः ११
पुत्रस्येसायेलः पुत्रीं निवायोतो भगिनीं महलत् नामिकां कन्यां
च्यवहृत् ।

अनन्तरं याकूब् विशेषवातो हारणं प्रति याचां छतवान् । त्वर्थेऽस्ति १२
गते सति स कस्मिन् स्थाने उत्तीर्ण्य यामिनीं यापयामास; तदनीं स १३
तत्रत्वं पाघाणमेकम् उपधानीकृत्य तत्र निद्रातुम् आश्रेत । ततः स खम्बे १४
सोपानमेकं ददर्श, तस्य मूलं मेदिन्यां स्थितं शिरस्त्र गगणस्पर्शिं, तेने-
श्वरीयदूता अवरोहन्ति आरोहन्ति च, परमेश्वरस्तदुपर्युत्तिः, कथ- १५
याच्छकार, परमेश्वरोहं, तत्र पूर्वपुरुषस्त्रीब्राहीम इस्हाकचेश्वरः, त्वं
यत्र देशे शेषे देशमिमं तुभ्यं तत्र वंशाय चाहं प्रदास्यामि । तत्र वंशो १६
धरणा धूलिवत् असंख्या भविष्यति, तत्र पूर्वपञ्चमोत्तरदक्षिणासु
दिद्यु समीधिष्यसे तत्तत्त्वव वंशाच्च मेदिनीस्थिताः सर्वजातय आश्रिष्वं १७
लप्यन्ते । अपरं त्वं यत्रैव 'गमिष्यसि, तत्रैव तत्र सहायो भविष्यामि,

त्वाच्चाविला देशमेतम् आनेष्यामि; किन्तु तव सन्निधौ यदवोचं तत्सर्वे
१६ यावन्न सपलं करिष्यामि तावत् त्वां न परित्वच्यामि । अनन्तरं भद्र-
निव्रो याकूब् जागरिला जगार, स्थानेऽस्मिन् अवश्यमीश्वरोऽस्ति,
१७ किन्तु हृं तन्माज्ञासिवं । भयादपरमपि व्याजहार, स्थानमिदं कीटक्
भयङ्करस्; इदं स्थानमवश्यम् ईश्वरस्य भवनं सर्गदारखरूपस्त्वा ।

१८ अनन्तरं याकूब् प्रत्युष उत्थाय उपधानार्थं यं पाषाणं निदधे तं स्तम्भ-
१९ रूपं संस्थाप्य तदुपरि तैलमसिद्धत् । तस्य स्थानस्य नाम वैथेलम्
(ईश्वरभवनं) चकार; किन्तु पूर्वं तस्य स्थानस्य नाम लूस् व्यासीत् ।
२० अपरं स मनसैतत् प्रतिज्ञातवान् यदीश्वरो मम सहायः सन् मम
गन्तव्याभ्यनि मां रक्षेत् भोजनार्थम् अन्नं परिधानार्थं वसनं दद्याच्च,
२१ पुनः क्षेमेण परावर्चं पिट्ठसदनम् आनयेत् तर्हि परमेश्वरो मम प्रभु
२२ भविष्यति, मया च स्यापितस्यास्य स्तम्भरूपस्य पाषाणस्तोपरि ईश्वरी-
यभवनं निर्मायिष्यते; अपरं तेन महां यत्किञ्चित् दायिष्यते तस्य
दण्डमांशम् अहृं तस्मै दास्यान्वयवश्यम् ।

29

२९ ऊनचिंशोऽध्यायः ।

१ हारन्त्वेच याकूब् उपस्थानं ह राहेलः समीपे परिच्छदानं लावनः सकाशान्
आनितेयप्रहरणं १५ राहेलं प्राप्तं सप्त वक्षरान् दास्यकर्मकरणं ११ भ्रान्त्या राहेलु
विनिमयात् लेयां प्राप्तं राहेलः हते पुनस्य सप्तवक्षरान् दास्यकर्मकरणं ११
लेयाया अपत्योत्तिज्ञात् ।

१ ततः परं याकूब् गच्छन् पूर्वदेशम् उपस्थाय वीक्षाच्चके, मध्ये प्रान्तरं
२ प्रहेः समीपे मेषाणां चर्योवजाः प्रथानाः सन्ति; यतो लोकास्तस्य
प्रहेरपो मेषान् पाययन्ति; किन्तु तस्य प्रहेः समीपे सर्वेषां पशुवजानां
मेलनं यावत् यावत् तस्य प्रहेसुखे वृहत्पाषाणं एकं आच्छादक-
३ स्तिष्ठति । अनन्तरं नरास्तस्यास्यात् पाषाणम् अपसर्थं मेयवजान् अपः
४ पाययन्ति, पुनरपि प्रहेरास्ये पाषाणं निदधति । याकूब् तान् अपेच्छत्
५ है भातरो युषाकं निवासः कुच? ततस्ते प्रत्यूचुः, हारन् नगर्यां । तदा
याकूब् एष्यवान्, यूयं नाहेतः पौच्च लावनं परिचिनुय न वा? ते
६ कथयामासुः, परिचिनुमः । याकूबा एष्ट, स क्षेमेण वर्तते? ते प्रत्य-
वाचन्, स क्षेमेण वर्तते; पश्यासौ तदीया कन्ना राहेल् मेषव्रजम्
७ आदायायाति । तदा याकूब् अवादीत्, इदानीमपि बङ्गवेला विद्यते,

मेघव्रजानाम् एकत्र मेलनसमयो नाभूत्; यूयं मेघव्रजान् अपः पाययित्वा पुनरपि चारयितुं नयत् । किन्तु ते कथयाच्चकुः, सर्वान् मेघ- ८ व्रजान् एकत्र मेलयित्वा यावत् प्रहेश्यान् पाषाणो नापसार्थते तावत् वयं तत् कर्तुं न शक्नुमः, तथा भूतश्व वयं मेघान् अभ्यः पाययिष्यामः ।

याकूब् तैः सार्ज्जम् इत्यं कथां कथयति तस्मिन् समये राहेल् आत्मनः ९ पितुः पशुव्रजम् आदाय समुपातिष्ठत्, यतः सा मेघपालिकासीत् । तदानीं याकूब् आत्ममातुलस्य लावनः कर्त्ता राहेलं तस्य मातुलस्य १० पशुव्रजच्च दृष्टा समीपं व्रजन् प्रहेश्याननात् पाषाणम् अपसार्थं मातुलस्य लावनः पशुव्रजं तोयमपाययत् ।

अनन्तरं याकूब् राहेलं चुम्बन् उच्चै रुरोद, तव पितु भागिनेयो ११ रिक्तायाः पुच्छोऽहमिति परिचाययामास च । तदा राहेल् द्रुतं ब्रजित्वा १२ खतातं वार्त्ताम् अवदत् । ततो लावन् स्तभागिनेयस्य याकूबो वार्त्ता १३ अुत्वा तूर्णं तं साक्षात् कर्त्तुम् वत्राजः; तमालिङ्गं चुम्बित्वा खभवनं निनाय च; पञ्चात् स निजागमनस्य सर्वदृत्तात् लावनं चापयामास । ततो लावन् कथयामास, त्वं ममास्थिमांसखरूपेषि; ततो याकूब् तस्य १४ निवेशने भासमेकं अभिन्यवसत् ।

अनन्तरं लावन् याकूबं जगाद, त्वं कुटुम्बः सन् किं विना वेतनं १५ मम दास्यकर्म करिष्यसि? तस्मात् किं वेतनं यद्वीष्यसि, तद् ब्रूहि । तस्य लावनो द्वे दुहितरावास्तां; तदो च्येष्ठाया नाम लेया कनिष्ठाया १६ नाम राहेल् । लेया क्लिननयनासीत् किन्तु राहेल् रूपवती सुन्दरी १७ चासीत् । याकूब् तस्यां राहेल्यप्रीयत, तेन स ग्रन्थवादीत् तव कनिष्ठ- १८ कन्याया राहेलः द्वते सप्तवत्सरान् दास्यं कर्म करिष्यामि । ततो लावन् १९ उवाच, अन्यपाचाय दानात् तु भ्यं दानमुच्चमं भवति, तस्मात् मम सन्निधौ २० तिष्ठ । इत्यं स याकूब् राहेलः द्वते सप्त वत्सरान् दास्यं कर्म द्वतवान्; २१ राहेलं प्रति तस्यानुरागात् सप्त वत्सरा अपि तेनात्प्रदिनवत् बुबुधिरे ।

अनन्तरं याकूब् लावनं जगाद, नियमितः कालः सम्पूर्णोऽभूत्, इदानीं २१ मम भार्यां मह्यं देहि, तामहम् उपैष्यामि । ततो लावन् तत्रायान् २२ सर्वजनान् आमन्त्यं भोजयित्वा यामिन्यां लेयानामिकां निजदुहितरम् २३ आनीय तस्मै दत्तवान्, तदा याकूब् तामुपजगाम । लावन् निजकन्याया २४ लेयाया दास्यकर्म कर्त्तुं सिल्पानामिकां स्त्रीयदासीं दत्तवान् । किन्तु २५

प्रभते सति सा लेयेति दृष्टा याकूब् लावनम् उक्तवान्, मया साकं त्वया
किमिदं व्यवहृतं? मया राहेलः कृते किं तव दास्यं कर्म नाकारि? २६
तथाते किमर्थं त्वयाहं वच्चितः? तदा लावन् अचक्यत्, असाक्षमत्वं
२७ स्थाने ज्येष्ठायामदत्तायां सत्यां कनिष्ठा न दातव्या। अत इदानीं तस्याः
सप्त दिनानि यापय यदि पञ्चात् अपरान् सप्तवत्सरान् भम दास्यं
२८ कर्म करिष्यसि, तर्ह्यन्यां कन्यामपि तु भ्यं प्रदास्यामि। ततो याकूब् तथैव
२९ कृतवान्, अर्धात् तस्याः सप्तदिनानि याग्यितवान्। अनन्तरं लावन्
दुहितरं राहेलं तं विवाहयामास; राहेलो दास्यकर्मकरणार्थं विल-
३० हानामिकां निजदासीं दत्तवान्। तदानीं स राहेलम् अभिजगाम;
लेयातो राहेलि बज्ज प्रीतवान् राहेलः कृते पुनः सप्त वत्सरान् दास्यं
कर्म कृतवान्।

३१ ततः परमेश्वरो लेयामवज्ञातां ज्ञात्वा तस्यै गर्भधारणशक्तिं दत्तवान्;
३२ किन्तु राहेल् बन्धा बभूव। ततो लेया गर्भवती भूलो पुत्रं प्रसुष्यते,
तस्य च नाम रुवेन् (पुत्रं पश्यतेति) कृतवान्, यतः सा कथयामास,
परमेश्वरो निच्छितुं भम दुःखमपश्यत्; अतः पतिः साम्युतं मयि प्रेष्यते।
३३ अपरं सा पुनर्गर्भवती सती पुत्रं प्रसूय गदितवती, अहमवमान्या
विद्ये, परमेश्वर इति ज्ञात्वा मह्यम् इमं तनयच्च दत्तवान्, पञ्चात् तस्य
३४ नाम शिमियोनं (अवणं) चक्रे। पुनस्च सा गर्भवती सती पुत्रं प्रसूय
कथितवती, एतावतो दिनात् परं खामिना मयि समासंच्छते; यतो
मया तस्य चयः सुताः प्रासूयन्त, तस्मात् तदीयं नाम लेविं (आसक्तं)
३५ चक्रे। अनन्तरं पुनर्शप्ति तस्या गर्भे सति सा सुतं प्रसूय प्रीवाच, इदा-
नीम् अहं परमेश्वरं प्रशंसामि; तस्मात् तदीयं नाम यिङ्गदां (प्रशंसां)
अकरोत्; ततः परं तस्या गर्भी निवृत्ते।

30

३० चिंशत्तमोऽध्यायः ।

१ लेथां प्रति राहेल ईर्षणं १४ राहेलो दूदाफलप्रापनं १५ लेयायाः पनरपत्यजनन
१२ राहेलः सुतस्य थूपको जननं २५ याकूबि पिण्डसदनं यातुमिच्छति तेन साईं
लावनो नियमनिर्णयनं २७ सम्पन्निमान्तुं याकूब उपाधिचिन्ननच्च।

१ अपरं खतो याकूबः सुतो न जातवान् इति विलोक्य राहेल्
भगिनीम् ईर्ष्यती याकूबं जगाद, मह्यमपव्यानि देहि, नो चेदहं मरि-
२ ष्यामि। तदा याकूब् राहेले प्रकृप्य प्रीवाच, तदीयगर्भफलं न्यवारि

येनेश्वरेण तस्य किमहं प्रतिनिधिः? तदानीं राहेल् बभाषे, तर्हि ३
 मदीयदासीं विलङ्घाम् उपेहि, तथा पुत्रं प्रसूय मम क्रोडे दत्ते तेनाहं ४
 पुत्रिणी भविष्यामि । एतत् कथयित्वा सा स्त्रीयदासीं विलङ्घां खस्त्रा- ५
 मिनं व्यवाहयत् । तदा याकूबि तामुपगते विलङ्घा गर्भिणी सती याकूबः ६
 सुतमेकं प्रसूतवती । तदानीं राहेल् अवादील्, ईश्वरो मम विचार- ७
 मकार्षीत्, यतः स मम काकूक्षिं निश्चयं मह्यं सुतमदात्; अतः सा तस्य ८
 नाम दानं (विचारम्) अकुरुत । अनन्तरं राहेलो विलङ्घादासी पुनर्गर्भं ९
 धारयन्ती याकूबो द्वितीयं सुतं प्रसूतवती । तदानीं राहेल् कथयामास, १०
 महायत्रेनाहं भगिन्या समं मस्तयुद्भं छत्रा जितवती; अतः सा तस्य ११
 नाम नप्राप्तिं (मस्तयुद्भं) छत्रवती । अनन्तरं लेया स्त्रीयगर्भनिवृत्तिम् १२
 अवगम्य स्त्रीयदासीं सिल्पानामिकां आनीय स्त्रीयामिनं याकूबं विवाह- १३
 यामास । ततो लेयाया दास्याः सिल्पाया गर्भात् याकूबः सुतस्तो जज्ञे । १४
 तदानीं लेया कथितवती निवृहएक आयाति, तस्मात् तस्य नाम गादं १५
 (निवृहं) छत्रवती । अपरं लेयाया दासी सिल्पान्याकूबो द्वितीयं सुतं १६
 प्रसूषुवे । ततो लेया जगाद्, धन्याहं सर्वा योषितौ मां धन्यां वदि- १७
 ष्टन्ति, तस्मात् सा तस्य नाम आशेरं (धन्यं) चकार ।

अपरं गोधूमकर्त्तनकाले रुचेन् वहि गर्त्ता द्वित्रे दूदाफलं प्राप्यानीय १४
 खजनन्त्यै लेयायै दत्तवान्; तदा राहेल् लेयाम् अवदत्, तव सुतेना- १५
 नीतानां दूदाफलानां कानिचित् मह्यं देहि । ततः सा बभाषे, तथा १६
 मम स्त्रामी गृहीत, इति किं द्विकार्थं? त्वं मम सुतस्य दूदाफलमपि १७
 जिवृत्यसि? तदा राहेल् जगाद्, तव सुतस्य दूदाफलविनिमयात् सेव्य १८
 यामिन्यां तथा सह शृण्यते । तत्प्रात् सन्ध्याकाले द्वित्रात् याकूब १९
 आगमनकाले लेया तं साक्षात् कर्तुं वहि गर्त्ता बभाषे, अद्य यामिन्यां २०
 मया सह तथा शृण्यतयं यतोहं स्वसुतस्य दूदाफलं दत्त्वा त्वा भाटकित-
 वती तस्मात् स तस्यां रजन्यां तथा सार्वं अशेत । तत ईश्वरेण लेयायाः २१
 प्रार्थनायां श्रुतायां सर्वां सा युन गर्भिणी भूत्वा याकूबः पञ्चमं पुत्रं २२
 प्रसूषुवे । तदा लेया कथयामास, मह्यम् ईश्वरो वेतनम् अददात्, यतो २३
 मया स्त्रामिने दासी दत्ता, तस्मात् सा तस्य नामधेयम् इषाखरं (वेतनं) २४
 छत्रवती ।

अनन्तरं लेया पुनरपि गर्भं धारयन्ती याकूबः षष्ठं पुत्रं प्रसूतवती । २५
 तदा लेया कथयाद्विकारं मह्यम् ईश्वर उत्तमं यौतुकं दत्तवान् इदानीं २०

मम स्वामी मया सार्ज्जं वत्स्यति, यतो मत्तस्तस्य घट् सुता अजायन्त ;
२१ तस्मात् सा तस्य नाम सिंहूलून् (वासं) चक्रार । तत्पञ्चात् तस्याः सुतैकायां
जातायां तस्या नाम सा दीणां कृतवती ।

२२ अनन्तरम् ईश्वरो राहेलं स्मरन् तस्याः प्रार्थनां निश्चय गर्भधारण-
२३ शक्तिम् अददात् । तदानीं तस्या गर्भे सति सा सुतं प्रसूत्य कथितवती,
२४ ममापमानम् इदानीम् ईश्वरो दृशीकृतवान् । ततः सा तस्य नाम यूधफं
(वृद्धिं) कृत्वा कथितवती, परमेश्वरो मह्यम् अपरमेकं सुतं ददातु ।

२५ अनन्तरं राहेलो यूधफि जातवति याकूब् लाबने कथयाच्चकार,
२६ खदेशे खस्यानं गन्तुं मां विख्यज ; यदोः कृते तव दास्यं कर्माहं अक-

रवं, मम ते धीषिते सुतांच्च मयि समर्थं यातुमादिश ; ततो यथा
२७ तव दास्यकर्म कृतवान्, तत् त्वं जानासि । तदानीं लाबन् तस्मै
कथयामास, विनयैहं, त्वभिदानीं मथ्यनुग्रहं कुरु, यतो हम् अनुभवेन
२८ ज्ञातवान् केवलं तव कृतश्च यरमेश्वरो मह्यम् आश्चिं दत्तवान् ।

२९ अतः स उक्तवान् त्वयमेव त्वं यत् वेतनं निरुपयिष्यसि, तदेवाहं तुभ्यं
३० वितरिष्यामि । तदा याकूब् तस्मै कथितवान्, मया यादृशं तव दास्यं

कर्म कृतं, मम सन्निधौ तव पश्चवच्च याद्ग्र विद्यन्ते, तदपि त्वया
३१ ज्ञायते । यतो मदागमनात् पूर्वं तव कनीयसी सम्पत्तिरासीत् ; किन्तु

साम्पूर्तं प्रभूताभूत् ; मदागमनम् आरभ्य परमेश्वरेण तव मङ्गलं
३२ व्यधायि ; किन्तु मया निजपरिजनाय कदा सञ्चेष्यते ? ततो लाबन्

कथितवान्, तुभ्यमहं किं दास्यामि ? याकूब् अवदत् त्वं मह्यम् अन्यं
किमपि न दत्त्वा यदि मां प्रति कर्मेतत् करोषि, तर्हि तव पश्चन्

३३ पुनरहं चारयित्वा पालयिष्यामि । अद्य मया तव सर्वेषां पशुव्रजानां
मध्यं गत्वा कर्वुरवर्णांश्च विचित्रां मेषाः कपिश्वर्णां मेषभावका विचित्राः

३४ कर्वुरवर्णांश्चागात्मा पृथक् कारिष्यन्ते ; ते सर्वे मम वेतनरूपा भवि-
३५ ष्यन्ति । इतः परं यदा तव समक्षं मम वेतनमुपस्थाप्यति, तदानीं

मम न्यायस्य प्रमाणमेकं भविष्यति ; तत्र यदि छागानां मध्ये कर्वुर-
वर्णात् विचित्राच्च भिन्ना मेषाणां मध्ये धूमलवर्णात् अन्ये तिष्ठन्ति, तर्हि

३६ ते मम तास्कर्यरूपेण गण्या भविष्यन्ति । तदानीं लाबन् उवाच,
३७ भद्रं तव वचनानुसारादेव भविष्यतीति । अपरं स तद्विनश्च विन्दु

विचित्रान् कर्वुरवर्णांच्च छागान्, सर्वाः विचित्राः कर्वुरवर्णांश्चागीच्च
यासु च किञ्चित् शुक्रवर्णम् आसीत्, ताः कपिश्वर्णान् सर्वमेषांच्च पृथक्

कृत्वा स्वपुत्राणां हस्तेषु समर्थं दूरं दिनवयमार्गं प्रियथामासः ; पश्चात् ३६
याकूब् लाबनोऽवशिष्टपशुवजान् चारयितुम् आरब्धवान् ।

अपरं याकूब् लिब्नी लूसः अर्मेनां दक्षाणां सरसाः शाखाश्वित्वा ३७
तत्त्वचं विमोच्य काष्ठस्य शुष्करेखा वहिष्कृतवान् । अनन्तरं यदा ३८
पश्वौ जलं पातुम् आयान्ति, तदानीं ते यथा गर्भं धारयन्ति, तदर्थं
तीयपानकाले पशूनां सङ्गमे तेषां समुखे पानपात्रस्य मध्ये ताः शाखा
उच्चीकृत्य स्थापयितुम् आरभत् । अतएव तेषां तासां शाखानां सन्निधौ ३९
गर्भधारणात् विन्दुचित्तिः कर्वुर्वर्णा विचित्रा वत्सा अजायन्त ।
ततो याकूब् तान् वत्सान् एथक् कृतवान् लाबनो विन्दुचित्तितानां कपि- ४०
शवर्णानां वत्सानां समुखे निजत्रजं स्थापितवान् ; इत्यं स लाबनो
ब्रजेन सार्द्धं न निधाय निजत्रजं एथक् चक्रे । अपरं बलिनः पश्वौ ४१
यथा शाखासमीपे गर्भान् धारयन्ति, तदर्थं प्रानभाजनमध्ये पशूनां
समक्षं ताः शाखाः स्थापयामास, किन्तु दुर्बलानां पशूनां समक्षं ४२
नास्यापयत्, तेन यावत्तो बलवन्तः पश्वस्त्वावन्तरेव याकूबो बभूवुः ।
अतो याकूब् अतिवर्द्धिषु वैभूव अर्धात् तस्य पशुदासदासीमहाङ्गर्द- ४३
भास्य वहवौ बभूवुः ।

31

३१ एकचिंशत्तमोऽध्यायः ।

१ लाबनः सभीपात् याकूबः पलायनं १० लाबनो पुञ्जिकानां राहेलापहरणं
२२ याकूब पलायनवार्त्तावत्वणं २५ तस्य पश्चाद्वावनं ३० दुष्ये देवान्वेषणं ३६ लाबनं
प्रति याकूबसिरखारः ४३ याकूबा सह लाबनो नियमस्य ।

अपरं याकूब् अस्माकं तातस्य सर्वस्वमयहीत्, अस्मतितु धनात् १
तस्यैतान्यैश्वर्याणि जातानीति लाबनः पुञ्जाणां वचनं याकूब् अतवान् ।
लाबन् तं प्रति पूर्ववत् नहीति च तस्य वदनं विलोक्य याकूब् बुबुधे । २
ततः परमेश्वरो याकूबं बभाषे, त्वम् आत्मनः पैठकदेशं ज्ञातीनां सन्निधिं ३
परावत्य याहि, अहं तव सहायोस्मि । अतो याकूब् प्रान्तरे पशूनां ४
सन्निधौ राहेलं लेयाच्च समाङ्गय बभाषे, युवयोः पितुर्वदनं मां प्रति ५
पूर्ववत् नहि इत्यहमपश्यं, किन्तु मम पितुरीश्वरो मम सहाय आस्ते ।
अहं यथाशक्ति युधाकं पितु दीर्घं कर्म कृतवान् तत् युवां जानीयो ६
युवयोः पिता मां वचितवान् दशक्षत्वो मम वेतनस्यान्यथा कृतवांच्च ७
किन्चीश्वरो मम हानिं कर्तुं तं न्यवारयत् ; यतो विचित्राः सर्वे पश्व- ८

स्तव वेतनस्त्रूपा भविष्यन्तीति वाचं यदि स स्तवम् अवदत्, तर्हि
सर्वेभ्यः पशुभयेव विचित्राः पश्वो जाताः, अपरं रेखाविशिष्टाः पश्वः
सर्वे तव भविष्यन्ति यद्येतत् अवादीत्, तर्हि सर्वेभ्य पश्वो रेखायुक्ता
त्र बभूवः । इत्यम् ईश्वरो युवयोः पितुः पशुधनम् आदाय मह्यं दत्तवान् ।

१० यतः पशूनां गर्भाधानकाले उहं स्त्रे स्त्रेत्कृष्णा दृष्टवान्, ब्रजस्य मध्य
योगित्वशूनाम् उपरि यावन्तः पुंपश्व आरोहन्ति, तावन्तरेव विन्दु-
११ चित्रिता विचित्रा रेखायुक्ताच्च भवन्ति । तदानीम् ईश्वरीयद्रूतः स्त्रे मां
याकूब् इत्याहृतवान्, तदा मया प्रतिभागितम् अहमुपस्थितोस्मीति ।

१२ ततः स उक्तवान्, पश्यैतत् योगित्वशूनाम् उपरि यावन्तः पुंपश्व
आरोहन्ति, तावन्तरेव विन्दुचित्रिता विचित्रा रेखावन्तच्च; यतस्वां
१३ प्रति लाबन् याद्यग् व्यवहरति, तदहं दृष्टवान् । यत्र स्थाने त्वं स्त्रमेऽ-
भिष्ठेचनं मम सन्निधौ प्रतिश्रवणच्च कृतवान् तस्य वैयेलं ईश्वरोहम्;
इदानीम् उत्थाय देशमिमं परित्वच्य स्त्रीयज्ञातीनां देशं परावृत्य
१४ याहि । ततो राहेल्लिये प्रतिजगदतुः, पैठकनिवेशन आवयोः किं
१५ कोप्यंशोक्ति वाभिकार आस्ते ? आवामिदानीं तस्य समीपे विदे-
शिलेन किं गणिते नहि? यतः स आवां विक्रीय मूल्यं भुक्तवान् ।

१६ तस्मात् ईश्वर आवयोः पितुः सकाशात् यावन्ति धनानि एहीतवान्,
तावन्ति सर्वाण्णावयोः स्त्रीयापत्नानाच्च ईश्वरस्तुभ्यं यत् कथितवान् त्वं
तदेव कुरु ।

१७ तदानीं याकूब् उत्थाय स्त्रीयापत्नानि योगितच्च महाङ्गान् आरो-
१८ हयामास, पद्मनासि तेन ये पश्वो याच्च सम्पत्तिरूपार्जिताः किनान्
१९ देशे स्त्रातात्स्येस्त्राकः समीपं गन्तुं तान् नीतवान् । तदानीं लाबन्
मैघलोमानि क्षेत्रं गतवान्, इत्यवकाशे राहेल् निजतातस्य पुत्तिका-
२० अपजहार । अनन्तरं याकूब् काच्चन वार्त्ताम् अनुक्ता लाबनम् अरामीयं
२१ वच्चियित्वा तेनाङ्गातं पलायाच्चक्रे । इत्यं स निजसर्वसं एहान् अपलायत;
फरात् नद्याः पारं गत्वा गिलियदं गिरिं समुखीकृत्य चलितवान् ।

२२ अनन्तरं छत्रीयदिवसे लाबन् इत्यं याकूबः पलायनवार्तां प्राप्य
२३ निजकुटुम्बान् नीत्वा तस्य पञ्चात् सप्तदिनगम्यमार्गं धावन् गिलियद-
२४ गिरौ तं धृतवान् । किञ्चोश्वरो रात्रौ स्त्रे दर्शनं दत्ता अरामीयलाबनं
बभाषे, सावधानो भव, भद्रं विना याकूबम् अभद्रं मावद ।

२५ अनन्तरं लाबन् याकूबं दधार, तदानीं याकूबो दूष्यं पर्वतोपरि

स्थापितमासीत् ततो लाबनपि कुटुम्बैः सह गिलियद्यपर्वतेऽपरि दूष्यं स्यापयामास । ततः परं लाबन् याकूबे कथयामास, त्वं कुत ईट्टक् कर्म २६ कृतवान् ? मां वच्चयित्वा अख्खटत्त्वोकाइव मम कन्ये गृह्णन् कुत आगमः ? त्वं मां वच्चयन् कथं गुप्तः पलायितः ? मां वार्त्तां नावादीः, २७ तस्यामुक्तायां सत्याम् अहं त्वा आक्रादेन डिग्गिमवीणावाद्यगानपूर्वकं अस्त्वयम् । त्वं पुत्रान् कन्याच्च चुम्बितुं मह्यं नादाः कर्मेदम् अतीव २८ मूढस्य कृतवान् । त्वां हिंसितुं मम करः समर्थो भवति, किन्तु गतायां २९ यामिन्यां तव पितुरीश्वरो मामवदत्, सावधानः सन् विना भद्रम् क्रिमप्यभद्रं याकूबं मा वादीः ।

अपरं निजतातनिवेशं यातुं तवातीव वाष्णायां जातायां त्वं यातु- ३० मुद्यतेऽसि, तद् अस्तु, किन्तु मम देवाः कुतच्चीरिताः ? ततो याकूब् ३१ लाबनं प्रतिजगाद, त्वच्चेद् बलात् निजकन्ये मत्तो उपहर्णः, इति चिन्तयित्वा भीतवानहं । किन्तु मृगयित्वा यस्य निकटे तव देवान् ३२ प्राप्यसि, स न जीविष्यति । ममाच लदीयं यदस्ति, तद् अस्माकं कुटुम्बानां समक्षम् अन्विष्य गृह्णाण ; यतो याकूब् राहेलस्तत् चौर्यं नाजानात् । तदानीं लाबन् याकूबो लेयाया द्वयोर्दास्योच्च दूष्यगृह्णाग्मि ३३ गत्वा गवेषयामास, किन्तु न लेभे । अनन्तरं स लेयाया दूष्यतो राहेलो दूष्यगृहं प्रविवेश । किन्तु राहेल् ताः पुत्रलिका आदाय ३४ महाङ्गस्य सज्जाया अन्तः स्थापयित्वा तदुपरि समुपविवेश ; ततो लाबन् तस्याः सर्वं दूष्यगृहं मृगयित्वापि ता न प्राप्तवान् । तदानीं ३५ राहेल् ताताय कथयामास ; भवतः समक्षम् उत्यातुं न शक्ताहं है प्रभो तेनासन्तुयो माभूत् यतोहं स्वीधर्मिणी विद्ये ; तस्मात् तेनान्विष्यापि पुत्रलिका न प्राप्ताः ।

तदानीं याकूब् कुटुम्बन् लाबनं भर्त्यित्वा जगाद, मम कोऽपराधः किं ३६ पापं वा विद्यते, यत् त्वं प्रज्वलन् मम पञ्चात् धाबन् आगतवान् ? त्वं मम ३७ सर्वाणि वस्तूनि मृगयित्वा निजगृहस्य क्रिमपि वस्तु यदि प्राप्तवान्, तर्हि तद् मम तव च कुटुम्बानां साक्षात् निधेहि, इमे पक्षयोरभयो विचारं करिष्यन्ति । एतान् विंशतिवत्सरान् यावत् तव गृहे स्थितवा- ३८ नहं; तावत् तव मेषीणां क्वागीनाच्च गर्भस्तावोपि नाभवत्; तव ब्रजस्य मेषानप्यहं न भुक्तवान् । वरं हिंस्वजन्तुना यो विदारितः सोपि तव ३९ समीपं मया नानीतः, तां ह्वानिं स्वयमहं स्वीकृतवान् ; दिवा रात्रौ च

- ४० यस्मोरितस्तद्विनिमयो मत्तो गृहीतस्यया । अहं दिवसस्योन्नापात्
 ४१ रात्रे: श्रीतात्पूर्व सृतकल्पोऽभवं; मम लोचनतो निन्द्रा दूरं गता । इत्य-
 महं विंशतिवत्सरान् यावत् तव गृहे दास्यं कर्म द्वृतवान्, तत्र तव
 द्वयोः कन्ययोः द्वृते चतुर्दश वत्सरान् तव पश्चनां द्वृते घट् वत्सरान्
 दास्यद्वत्तिं द्वृतवान्; तन्मध्ये त्वं मम वेतनान्यथा दश्कृत्वः कृतवान् ।
 ४२ यो मम पैठक ईश्वरोऽर्थात् इब्राहीम ईश्वर इस्हाकस्य भयस्यानं स
 यदि मम सहायो नाभविष्यत् तर्हीदानीं त्वमवश्यं मां रिक्तहस्तं
 अस्त्वयः । ईश्वरो मम दुःखं करपरिश्रमद्व दृष्टवान् तस्मात् गतायां
 यामिन्यां लाबन् अतर्जयत् ।
- ४३ तदानीं लाबन् याकूबं प्रत्यवदत्, एताः कन्या ममैव कन्याः, एते
 बालका ममैव बालका, एष पशुव्रजो ममैव पशुव्रजः, यद्यत् पश्यसि
 ४४ तत् सर्वं ममैवास्ते । अत एतदीर्णजकन्ययो रूपयोः प्रसूतापत्यानात्म
 कृते किमिदानीं कर्तुं इक्कोमि? किन्त्वागच्छ त्वया मया नियमे निर्णयते
 ४५ स तव मम च साक्षी स्थास्यति । तदानीं याकूब् पाषाणमेकं गृहीत्वा
 ४६ रूपम् अस्यापयत् । याकूब् निजकुटुम्बान् अवदत्, यूयमपि पाषाण-
 ान् आनीय राशिं कुरुत, ततस्ते पाषाणान् आनीय राशिमेकं
 ४७ चक्रः, तत्र स्याने तस्मिन् राशी च ते स्यं बुभुजिरे । अनन्तरं लाबन्
 तस्य नाम यिगरसाहदुर्धा (साक्षिराशिं) चकार, किन्तु याकूब् तस्य
 ४८ नाम गतियेदं (साक्षिराशिं) चकार । तदानीं लाबन् उवाच, राशि-
 रूपम् अद्य तव मम च साक्षी विद्यते, तस्मात् तस्य नाम गतियेदं
 ४९ मिस्यां च (रक्षिणं) कृतवान् । यतः सोऽकथयत्, अस्मासु पश्यस्तम्
 ५० अद्वयेषु सत्यं परमेश्वरो मम तव च रक्षकः स्थास्यति । यदि त्वं मम
 कन्याभ्यां दुःखं ददासि वा मम कन्याभ्याम् इतरां कन्यां विवहसि, तर्हि-
 तदानीं कस्मिन्नपि समीपे न स्थितेपि मम तव चेश्वरः साक्षी भवि-
 ५१ ष्यति । लाबन् याकूबम् अपरस्तप्यवदत्, एतं राशिं वीक्ष्य भया स्थाप्यतं
 ५२ मम तव च मध्यवर्त्तिनं एतं रूपम् पश्य च । अहम् अपकर्तुं राशेरस्य
 पारमुक्तीर्थं तव समीपं न गमिष्यामि, तथा त्वमपि अपकर्तुं राशेरस्य
 रूपम् च पारमुक्तीर्थं मम सन्निधिं न यास्यसि, तस्य साक्षी राशिरयं,
 ५३ तस्य साक्षी रूपमोयच्च । एतस्मिन् इब्राहीम ईश्वरो नाहोर ईश्वर-
 रूपयोः पूर्व्युग्मण्ड्येश्वरो मध्य आवयोर्विचारं, करिष्यति; तदानीं
 ५४ याकूब् खपितुरिस्हाको भयस्यानस्य नामि शैपेष्यं चकार । ततो याकूब्

तस्मिन् धराधरे बलि इत्वा भोक्तुं निजकुटुम्बान् न्यमन्वयत्, तत्र ते
भक्तिला धराधरे कृत्वां रात्रिं यापथामासुः । अनन्तरं लाबन् प्रत्युषेष्व ५५
प्रात्याय निजदुहितरौ बालकांच्च चुम्बिलाशिषं प्रोवाच यात्रां कुर्वेच्च
निजदेशं प्रतस्थे ।

32

३२ द्वात्रिंशत्तमोऽध्यायः ।

१ याकूबो दर्शनं एषावं प्रति वार्त्तिप्रेरणं ह दूतस्य प्रत्यागमनं याकूबः प्रार्थना १२
उपदाकनासादनं १६ उपदौकनप्रेषणं २४ याकूबो मङ्गसुद्धं २१ खड्डस्य तस्य नदी
पारगमनञ्च ।

तदनन्तरं याकूबा यात्रायां कृतायां सत्वां ईश्वरीया दूतास्तस्य १
प्रत्यक्षा बभूवः । तदानीं याकूब् तान् विलोक्य कथितवान् ईश्वरीय २
सैन्यानीमानि, तस्मात् तस्य स्थानस्य नाम महानयिनं (सैन्यदद्य) चक्कार । ३
ततः परं याकूब् अग्रस्थितसेयीरदेशीयम् इदोमप्रदेशं प्रति भातुरेषावः ४
समीपं दूतान् प्रेरयित्वा तान् इत्याच्चापयामास, यूथं सम प्रभुमेषावम् ५
इमां वार्तां वदत्, तत्र दासो याकूब् त्वां च्छापितवान्, अहम् अद्य ६
यावत् लाबनः समीपे प्रवासं कृत्वागतोस्मि । मम गोमेषगर्द्भादीनां- ७
ब्रजा दासा दास्यच्च विद्यन्ते, ततोहं सप्रभोरनुयहृष्टिं प्राप्तुं त्वां प्रति ८
वार्तां प्रहितवान् ।

अनन्तरं दूताः प्रव्यागत्य याकूबं जगदु र्वयं तत्र भातुरेषावः समीपं ९
अगमाम; स चतुःशतानि लोकान् गृहीत्वा त्वां साक्षात् कर्तुम् एति । १०
ततो याकूब् अतीवभीतो दुःखितच्च बभूव सङ्गिनो लोकान् गोमेषादिसर्व-
ब्रजान् महाकांच्च विभज्य द्वौ निवहौ कृत्वा बभाषे एवैरागत्य यदि-
निवहमेकं प्रहरिष्यति, तथापीतरौ निवहौ जीविष्यन् पलायिष्यते । ११
तदानीं याकूब् उक्तवान्, हे मम पितुर् इत्राहीम ईश्वर मम पितुरि-
स्त्वाक ईश्वर, त्वमेव परमेश्वरस्त्वं खयं मह्यं कथितवान्, त्वं स्त्रेष्वै- १२
ज्ञातीनां समीपं प्रव्यागच्छ, ततोहं त्वया सार्ज्जं साधु यवहृष्टिष्यामि ।
त्वम् एतं दासेयं प्रति दयां विश्वास्यत्वच्च यादक् प्रादुष्कृतवान् तस्य लव- १३
स्यापि नाहं योग्योस्मि; अहं यष्टिमाच्च गृहीत्वा यद्दन्धुनीमिमां तीर्ण-
वान्, किञ्चिदानीमहूं निवहृष्टयस्य प्रतिरभवम् । इदानीम् भातुरेषावः १४
करात् मामव, यतः स आगत्य चेत् मां मम बालकान् तेषां मातृच्च

१२ हनिष्ठतीति विभेदि । त्वया कथितं, मया तव द्वैम् कृत्वाऽसङ्घाक-
समुद्रसिकतेव तव वंशोऽवश्यम् एधविष्यते ।

१३ अपरं याकूब् तस्यां यामिन्यां तत्र स्थाने तिष्ठन् उपस्थितेभ्यः पशुभ्यः
कृतिचित् आदाय भातुरेषावः कृते उपजौकनम् आसादितवान्; अर्धात्

१४ द्वे शते छायो विंशतिष्वागा द्वे शते मेष्यो विंशति रेषां स्त्रिंशत् सवत्सा

१५ दुग्धवत्यो महाङ्गाञ्चलारिंशत् खीगत्यो दश वृषा विंशति गईभ्यो दश
गईभास्त्र तेन समाप्तादिताः ।

१६ अनन्तरं एकैकस्तिन् दासे एकैकं त्रजं समर्प्य तान् दासान् आज्ञा-
पयामास, यूथं ममाग्ने गच्छत्; मध्ये मध्ये स्थानं स्यापयित्वा च त्रजमैकैकं

१७ एथक् कुख्यत् । ततः सोऽग्रगामिनं दासेयमित्वा ज्ञापयामास, मम
भातर्येषावि त्वया साक्षात् कृते स यदा प्रव्यति, त्वं कस्य दासेयः?

१८ कुत्र वा यासि? तवाग्रस्थितास्ते सर्वे च कस्य? तदानों प्रतिवक्षसि,
एते सर्वे तव दासेयस्य याकूबः स निजप्रभवे एधावै सर्वान् एतान्

१९ उपजौकनीकृत्य प्राहात्, पश्य, स पञ्चादस्माकं समेति । इत्यं द्वितीय-

त्रीयप्रभृतीनां त्रजाणां पञ्चाद्वामिनः सर्वदासान् आदिशन् जगाद्,

२० एवावि साक्षात् भूते यूद्यमित्यं कथां कथयिष्यथ । अपरं कथयिष्यथ,
पश्य, तव दासेयो याकूब् अस्माकं पञ्चात् समायाति । यतः स मनसि

कथयामास, पूर्वम् उपजौकनं प्रहित्व तं शान्तयिष्यामि, पञ्चात् तं

२१ साक्षात् करिष्यामि, तेन स मां प्रथगुग्रहं करिष्यति । तस्मात् तदाय

२२ उपजौकनद्रव्यं गतं, किन्तु स्थयं तस्यां यामिन्यां निजनिवहस्य मध्ये
तस्थितान् । ततो यामिन्यां स उत्थाय स्थय द्वे जाये द्वे दास्यौ स्त्रीयैका-

२३ दशपुत्रांश्च यव्वोक्त्वाटे पारं तारयितुं निनाय । तान् तटिनीपारं
तारयित्वा निजं सकलद्रव्यं पारं प्रहितवान् ।

२४ तदानों याकूबि तच्चैकाकिनि तिष्ठति सति पुरुष एक आपभातं
२५ तेन सार्द्धं मङ्गल्युद्देन युयोध, किन्तु तं जेतुं न शशाक । इति वीक्ष्य

स याकूब ऊरसन्धिम् आजघान । तेन सार्द्धम् इत्यं मङ्गल्योधनात् याकूब

२६ ऊरसन्धिः स्थानान्तरीवभूव । ततः परं स पुरुष उदितवान्, मां त्वज
यतः प्रभातमभूत्; तदानों याकूब उक्तवान् मह्यम् अदत्ताशिषं त्वां

२७ न त्वच्याम्बहम् । पुरुष तेन पुरुषेणावादि, तव किं नाम? स प्रत्युवाच,
२८ याकूब् । स उवाच, त्वं याकूब् नामा पुन न विख्यास्यसि, किन्तु इस्त्रा-

येला (ईश्वरजेत्रा) नामा विख्यास्यसि, यत्त्वम् ईश्वरेण मानुषेण च

राजवत् युद्धा जितवान् । तदानीं याकूब् जगाद् प्रार्थयेहं भवतः किं १९
नाम? वदतु । स कथितवान्, त्वं किं कृते मम नाम एच्छसि? ततः
परं तत्र याकूबम् आश्रिष्वं प्रोक्तवान् । तदा याकूब् तस्य स्यानस्य नाम २०
पिनूयेलं (ईश्वरवदनं) कृतवान्; यतः स गदितवान्, मयेश्वरीयवदने
प्रत्यक्षतो दृष्टेषि मम प्राणा अजीवन् ।

ततः परं तस्मिन् पिनूयेलः पारं गते भास्तर उदियाय ; किन्तु तदी- २१
योरुसन्ये मुक्तात्वात् स ऊरुणा खड्डो बभूव । अत इस्तायेलन्वयैस्तद्यापि २२
नोर्वैः सङ्कोचितमुख्यधमनि भुज्यते ; यतो दूतेन याकूब् ऊरो वैक्षणे
सृष्टे तस्य धमनिः सङ्कोचिता बभूव ।

33

३३ चयस्तिंशत्तमोऽध्यायः ।

१ याकूब् एपौसाक्षात्करणं १६ याकूबः सुक्कोत्तगमनं १८ याकूबः शिखिमनगर उप-
स्थानं भूमिकायणं वेदिनिर्माणच ।

अनन्तरं याकूब् लोचने उन्मील्य वीक्ष्माणच्छतुःश्टै नैः सार्जम् १
आगच्छन्तम् एघावं ददर्श ; ततो निजापत्वैः सार्जं लेयां राहेलं द्वे दास्यौ
च एयक् द्वातवान् । फलतोऽप्ये सीयापत्वैः सार्जं दास्यौ तत्प्रात् निजा-
पत्वैः सार्जं लेयां सर्वशेषे यूषफ़ा सार्जं राहेलं नियुज्य खयं सर्वेषाम् ३
अग्ने गत्वा भूमिष्ठः सन् सप्तकूलः प्रणमन् सभातुः समीप उपस्थितवान् ।
तदानीम् एघैस्तेन सार्जं मेलितुं द्रुतमागत्य याकूबः करणं धृत्वालिङ्गन-
चुम्बने चकार, तत उभावेव रुहदतुः । स लोचन उन्मील्य योषितो
बालकांश्च विलोक्य पप्रच्छ, इसे तव के? ततः स प्रत्युवाच, ईश्वर-
स्तव दासं प्रति दयां कृत्वा सर्वाणीमान्यपत्वानि दत्तवान् । तदानीं
दास्यौ तयोरपत्वानि च समीपमागत्य प्राणमन् । अनन्तरं लेया तद-
प्रत्यानि चागत्य प्राणमन्; सर्वशेषे यूषफ़राहेलौ समीपमागत्य प्राण-
मताम् । एघौ एषवान् अहमग्ने यान् पशुनिवहान् चदर्शं, ते किञ्चि-
मित्ताः? याकूब् उदितवान्, प्रभोरनुग्रहप्राप्तिनिमित्ताः । तदानीम् एघौः ५
कथितवान्, हे भात मम प्रभूताः सन्ति तव यदास्ते तत् तवैव तिष्ठतु ।
याकूबोदितं नेत्रं भवतु, निवेदयामि, यद्यहं भवतो दृश्यानुग्रहं प्राप्तस्तर्हि १०
मम कराद् उपठौकनीयं ब्रयं त्वया गृह्णतां; यतोहम् ईश्वरीयवदन-
दर्शनवत् त्वदीयवदनम् अदर्शं, तेन त्वमपि मयि तुष्टवान् । अत इदानीं ११
भवतः कृते यदुपठौकनीयत्वं आनीयते तद् गृह्णतां मदीयेयं प्रार्थना ;

यत ईश्वरो माम् अन्वयहीत् मम प्राज्यमास्ते च ; इत्यम् अव्याग्रहं
 १२ प्रार्थित एषौ स्त जग्राह । अनन्तरम् एषौः कथयामास, आगच्छरवां
 १३ यावः, युश्चाकमयेऽहं गच्छामि । ततो याकूब् बभाषे, एते बालकाः कोमला
 दुधधवत्यो मेष्यो गवादिवजाच्च मम सङ्गिनः सन्ति, तत् प्रभुः पश्यति ;
 १४ दिनैकमात्रमधिकं चालिताः सर्वे ब्रजा मरिष्यन्ति । अतो निवेदयामि,
 हे मम प्रभो, भवान् निजदासेयस्यागे यातु ; सेवीरप्रदेशे मम प्रभोः
 १५ समीपोपश्चितिं यावत् पश्चनां बालकानाच्च गमनश्चेतनुसारतः श्वेतहं
 १६ तान् नयामि । एषौः कथयामास, तर्हि मम सङ्गिनः कियन्तो मनुजा-
 स्तव समीपे निधाय यानि ; याकूब् कथितवान् तेन प्रयोजनं किं ?
 माम्प्रति केवलं प्रभोरनुयहो भवतु ।

१७ तत एषौरुसिन्नेवाहनि सेवीरः पथा प्रव्याजगाम । किन्तु याकूब्
 १० सुक्षेत्रं गत्वा तत्र निजार्थे गेहं पश्चर्थे कूटीच्च निर्ममे ; तस्मात् तत्
 स्यानं सुक्षेत्रं (कूटीति) व्याख्यत् ।

१८ इत्यं याकूब् पद्मनारामः प्रव्यागम्य निर्विघ्नं किनान् देशान्तर्गतश्च-
 १९ खिम एकस्मिन् नगरे उपस्थाय नगरस्य वह्वि दूर्यं स्थापयामास । अन-
 न्तरं यस्मिन् स्थाने दूर्यं स्थापितवान् तद् भूमिखण्डं शिखिमः पिण्डह-
 २० मेरो वंशीयजनेभ्यः शतरूप्यमुद्राभ्य क्रीत्वा तत्र वेदीमेकां निर्मितवान्,
 तद्वामधेयम् एलिलोहीचायेल् (इखायेलः सर्वशक्तिमान् ईश्वरः) इति
 छतवांच्च ।

34

३४ चतुस्लिंश्चत्तमोऽध्यायः ।

१ शिखिमा दीणाया भृष्टात्मं लक्ष्मेदेन विवाहसम्बन्धनिर्णयः २० हमोरः शिखिमस्य
 वाक्येन नराणां लक्ष्मेदाज्ञीकारः २५ लक्ष्मेदेन पीडितजनान् प्रति याकूबौयसुत-
 दयोराक्षमणं हननं सोडनन्तः ।

१ अनन्तरं याकूबे लेयाया जायाया जाता दीणानामिका कन्या तदेश्वी-
 २ यकन्याः साक्षात् कर्तुं वह्वि गंता । तदा हिव्वीय हमोरो नामाधिपते:
 ३ सुतः शिखिम् तां विलोक्य बलादपश्चत्य संगम्य भंश्यामास । याकूब-
 स्तस्यां कन्यायां दीणायां तस्य मनसो मभ्रत्वात् स मनोऽहरं वच उक्ता-
 ४ तस्यां प्रीतवान् । ततः परं शिखिम् निजपितरं हमोरं जगाद, कन्या-
 ५ मेतां त्वं मां विवाहय । अनन्तरं शिखिम् मम दुहितरं भंशितवान्,
 इति कथां याकूब् शुश्राव । तदानीं तस्य अपुचांः प्रान्तरे पशुब्रजान्

अचारयन्; अतो याकूब् तेषामागमनपर्यन्तं लभ्वोत्तिष्ठत् । तदानीं ६
शिखिमः पिता हमोर् याकूबा सार्जं संलिपितुं जगाम । अपरं याकूबः ०
सुतास्तां वाच्चा श्रुत्वा प्रान्तराद् आजमुः; याकूबः कन्याया बलाल्कार्
साङ्गमात् इस्तायेतो विरुद्धं शिखिम इदम् अधमं अकर्त्तव्यच्च यत्
कर्म तस्मात् मनस्तापिताः शेषाक्चिताच्च बभूवः । तदानीं हमोर् तैः ८
सार्जं संलिप्य कथयामास, युश्माकम् अस्यां कन्यायां मम सुतस्य शिखिमो
मन आसजत्; अतो निवेदयामि, मम सुतेन सार्जं तां विवाहयत्; ९
सार्जमस्ताभि वैवाहिकसम्बन्धं कुरुत, युश्माकं कन्या अस्तम्यं दत्त,
अस्ताकं कन्या गृहीत च । यूयमस्ताभिः सार्जं वसत, युश्माकं सम्मुखे १०
देशोयमास्ते, तत्र वसत, वाणिज्यं कुरुत, अधिकुरुत च । शिखिम् ११
दीणायाः पितरं भातुं च जगाद्, यूयं मां प्रति छपादृष्टिं कुरुत; ततो
यद् वदिष्यय, तदेव दास्यामि । यौतुकं दानच्च यावद् अधिकं प्रार्थयि- १२
व्यथ युश्माकं वाक्यानुसारात् तावदेव दास्यामि, किन्तु मया सार्जम्
एनां कन्यां विवाहयत । तदानीं शिखिमा तेषां दीणाया भगिन्या भवंश- १३
नात् याकूबः सुताः शिखिमं तस्य तातं हमोरच्च क्लीन्या जगदुः; अत्व- १४
क्लीदिभ्यो वयं निजभगिनीं दातुं न प्रकृतम्; दाने छतेऽस्ताकम् अप-
यश्चो भविष्यति । किन्तु वयभिव यूयं सर्वे पुरुषा यदि त्वक्लीदिनो १५
भवेत तर्हि पर्णेनानेन वयमङ्गीकरिष्यामः । युश्मभ्यं निजकन्याः प्रदा- १६
स्यामः, युश्माकं कन्याच्च वयं ग्रहीष्यामः, युश्माभिः सार्जं निवसन्त एक-
जातयो भविष्यामः । किन्तु यूयं चेत् त्वक्लीदिनेऽस्ताकं वचो न पूर्णुथ १७
तर्हि वयं तां कन्यां गृहीत्वा यास्यामः । तदानीं तेषां कथयानया हमोर् १८
तस्तुतः शिखिमपि तुतुष्टुः । अनन्तरं स युवा तत् कर्म त्विप्रं कर्तु- १९
मुद्यक्तवान्; यतः स याकूबः कन्यायाम् अतीवान्वरच्यत; स च शिखिम्
निजपिण्डपरिवारेभ्यः सर्वभ्यो गुरुतर आसीत् ।

ततः परं हमोर् तस्य शिखिम् सुतस्य निजनगरस्य दारम् आगत्य २०
नगरवासिभिः सार्जं संलिप्य कथयामासतुः; इमे जना अस्ताभिः सम् २१
निर्विरोधिनः, तस्मात् इमं देशमधिवसन्तु वाणिज्यमत्र कुर्वन्तु च;
यतः पश्यत देशोयं तेषां कृते प्रभूतोस्ति; तेषाच्च कन्या वयं ग्रहीष्यामः
अस्ताकं कन्याच्च तेभ्यो दास्यामः । किन्तु तेषामयं पण आस्ते, अस्ताकं २२
मध्ये सर्वे पुरुषा यदि तदेव त्विन्तत्वे भवन्ति, तर्हि तेऽस्ताभिः
सार्जम् उधित्वा एकजातयो भवितुं संमन्यन्ते । अपरं तेषां धनानि २३

सम्पत्तयः पश्चवच्च किमस्ताकं न भविष्यन्ति ? चस्माभिस्तेषां वचने-
२४ इज्जीकृते तेऽस्माभिः साकं निवत्यन्ति । तदानीं तत्त्वग्रहदारगामिनः
सर्वे नरा हमोरस्तत्त्वतस्य शिखिमच्च कथामेताम् अमन्यत्त ; तत्त्वग्र-
दारगामिनः सर्वे एव मनुजा शिव्वत्वचो बभूवः ।

२५ अपरं लतीयदिवसे तेषु पीडितेषु सत्त्वु दीणायाः सहोदरौ शिमियोन्
लेविच्च याकूब एनौ द्वौ सुतौ खड्डान् गृहीता हठात् नगरं प्रविश्य
२६ सकलान् युखान् निजम्भृतुः । हमोरं तस्य सुतं शिखिमच्च खड्डाघातेन
२७ हत्वा शिखिमो गृहात् दीणां निन्यतुः । अपरं स्त्रीयसोदराया भंश्नात्
२८ याकूबः सुता हतनराणां समीपम् आगत्य नगरं लोठयामासुः । अपरं
२९ तेषां गोमेषगर्दभादीनि नगरच्छेचस्थानि सर्वं द्रव्याणि जगृज्जः । अपरं
तेषां शिशून् योषितच्च वन्दीकृत्य तेषां सर्वाणि धनानि गेहस्य सर्वस्थानि
३० लोठयामासतुः । तदानीं याकूब् शिमियोन् लेविच्च जगार, युवामे-
तहेशीयानां अर्धात् किनानीयपिरिषीयमनुजानां सन्निधौ मां दुर्गम्य-
स्थलूपं कृत्वा याकुलीकृतवन्तौ ; मदीयलोकां अल्पा एतस्मात् ते मदिरुद्धं
३१ मिलित्वा मां हनिष्यन्ति, ततोऽहं सपरिष्वारो विनक्ष्यामि । तावूचतु
र्यथा वेश्यया सार्द्धं तथैव स किमस्ताकं भगिन्या सार्द्धं यत्वहरेत् ?

35

३५ पञ्चचिंशोऽध्यायः ।

१ ईश्वरेण याकूबो वैथेलं प्रतिप्रेरणं ह तत्र वेदिनिर्माणं दिवोराया मरणं ह वैथेलि
याकूबे ईश्वरस्याशोर्दीनं प्रसववेदनाकृत्य राहेलो मरणं २१ याकूबो वंशराजिः
२० इस्लामो मरणं गम्भाने निधानच्छ ।

२ अनन्तरम् ईश्वरो याकूबं व्याजहार, त्वमुत्याय वैथेलं गत्वा तत्र वासं
कुरु; भातुरेषावः समीपात् तव पलायनकाले य ईश्वरस्तुभ्यम् दर्शनमा-
२ शिष्यच्च दत्तवान् तमुद्दिश्य तत्र यज्ञवेदिं निर्माहित । ततो याकूब् निज-
परिजनान् सङ्गिलोकांच्च अवदत् युग्माकं सन्निधौ यदेवमूर्त्यं आसते,
३ यूद्यं ता अपसार्य वस्त्राण्यन्यानि परिधाय शुद्ध्यत । अपरं वयमुत्याय वैथेलं
यासः ; य ईश्वरो मदीयदुःखसमये मम प्रार्थनां श्रुत्वा मम गमनमार्गं
४ सहायोऽभवत्, तमुद्दिश्य तत्र यज्ञवेदीमेकां निर्मामि । ततस्ते खसमी-
पस्थितदेवमूर्त्तिकर्णकुण्डलानि गृहीता याकूबे व्यापरन्, स तान्यादाय
५ शिखिम् देशस्थितैलाशृङ्मूले पोथयित्वा ततो यात्रा चकार । किन्तु

चतुर्दिक्स्यनगरेषु ऐश्वरिकभयोपस्थितेस्त्रव्यजोकाः केषि याकूबः
पुत्राणां पञ्चात् ताडयितुं न जग्मुः ।

अनन्तरं याकूब् तस्य सङ्गिनश्च किनान्देशस्य लूस् नगरम् अर्धात् ६
बैथेलम् आगत्य स यज्ञवेदिं निर्माय तस्य स्थानस्य नाम एल् बैथेलं ७
(बैथेल ईश्वरं) कृतवान्; ततो याकूबो भाटभवात् पलायनकाले
ईश्वरस्तस्मिन् स्थाने तस्मै दर्शनं दत्तवान् । अपरं तत्र रिव्काया दास्या ८
दिवोराया मरणे सति बैथेलः समीपस्थालोन् पादपस्य मूले तस्याः
स्मशानवेश्म बभूव; तस्य स्थानस्य नामधेयम् आलोन् बाखूत् (शिकवक्षः)
इति बभूव ।

अनन्तरं याकूबि पहनसामः प्रथागते सतीश्वरस्तं पुनः संदर्शयामास ९
पुनराशिष्वच्च व्याजहार । अपरम् ईश्वरस्तं जगाद् इदानीं तत्र याकूब् १०
नामास्ते किन्तवतःपरं याकूब् नाम न स्थास्यति, इस्वायेलिति तत्र नाम
भविष्यति; ततःपरं तस्य नामधेयम् इस्वायेलं कृतवान् । ईश्वरेण तस्मै ११
पुनरकथ्यत, सर्वशक्तिमान् अहमेवैश्वरस्तं फलवान् भूत्वा प्रवर्द्धस्व;
तत्त एका जातिरिति नहि बज्जातिरुपतस्यते ततौरसा राजानो
जनिष्यन्ते । अपरम् अहम् इब्राहीमे इस्माके च यं देशं दातुं प्रतिज्ञा- १२
तवान् तं देशं तुभ्यं तत्र भाविवंशाय च दास्यामि । इत्यं संलप्य तस्मात् १३
ईश्वर ऊर्ज्जं जगाम । ततो याकूब् ईश्वरस्य तत्संलपनस्थाने स्तम्भम् १४
एकम् अर्धात् प्रस्तरस्य स्तम्भमेकं संस्थाप्य वदुपरि पेयनैवेद्यं तैलच्च
सिषेच । अपरं याकूब् ईश्वरेण सार्ज्जं संलपनस्थानस्य नाम पुनरपि १५
बैथेल् (ईश्वरगेहं) इति कृतवान् ।

अनन्तरं ते बैथेलः प्रतस्थिरे ; किन्तु इफ्राथायाम् उपस्थितेरस्ये पथि १६
स्थिते राहेलः प्रसववेदना बभूव, तस्याः प्रसूतौ बज्ज कष्टच्च जातम् । ततः १७
प्रसववेदनाया अतिप्रथत्वे सति धात्री तां बभाषे, मा भैष्मीस्त्वमिदानी-
मपि सुतं प्रसोद्यसे । ततो मरणकाले प्राणविद्योगसमये सा तस्य नाम १८
विनोनी (कष्टजातपुत्रः) इति चकार ; किन्तु तस्य तातस्तस्य नाम वि-
न्यामीन् (दक्षिणहस्तपुत्रः) इति कृतवान् । इत्यं राहेलो मरणे सति १९
इफ्राथाया अर्धात् बैत्लेहमो गमनमार्गस्य समीपे तस्याः स्मशानस्थानं
बभूव । ततो याकूब् तस्य स्मशानस्थापरि स्तम्भमेकं स्थापयामास, तस्य २०
नामाद्यापि राहेलः स्मशानस्तम्भ इति वदन्ति ।

अनन्तरम् इस्वायेल् ततस्थानात् प्रस्थाय मिहदलेदरस्य (पशुयूथदुर्गस्य) २१

२२ पारं गत्वा तस्य समीपे दूष्यं स्थापयामास । तस्मिन् देशे निवासकाले
रुवेन् निजतातस्य विलहानामिकाम् उपपत्नीम् उपगतवान् एतत्
२३ इस्तायेत् शुतवान् । याकूबो द्वादशसुतास्तेषां मध्ये लियागर्भजाता इमे,
रुवेन् व्येष्ठः, अपरं शिमियोन् लेवि र्यह्वदा इषाखरः सिदूलून् ।
२४ राहेलः सुतौ यूषफ्विन्धामीनौ । अपरं राहेलो विलहाया दास्या:
२५ सुतौ दान् नप्तालिच्च । लेयायाः सिल्पाया दास्याः सुतौ गाद् आश्वरौ,
याकूब एते सुताः पद्मनश्चिमि जज्ञिरे ।

२७ अपरम् इब्राहीम् इस्त्वाक् च यत्र ममीखाने अर्धात् अर्बनगरे
न्यवसतां, अद्य यावत् यच्च हित्रीणं वदन्ति, तत्र याकूब् निजतातस्येत्-
२८ रुहाकः समीप उपस्थितवान् । अनन्तरम् इस्त्वाकि साश्रीतिशतवत्सर-
२९ वयसि सति स वद्धः पूर्णायुच्च भवन् प्राणान् व्यक्ता निजलोकैः सार्वं
संग्रहीतोऽभवत्; तस्य सुतावेष्यैयाकूबौ तं इमश्चाने स्थापयामासतुः ।

36

३६ पट्टिंशत्तमोऽध्यायः ।

१ किनानदेशैयस्यैपावै वंशराजिः ६ तस्य सेयीरपर्वतगमनं ८ सेयीरपर्वते तस्य
वंशराजिः १५ तस्य पुत्रजातानां राजां नामानि २० सेयीरो वंशराजिः ११ इदोमो
राजां नामानि ४० एषौजातानां राजां नामानि च ।

१ एषावेऽर्थाद् इदोमो वंशराजिस्यं । एषौः किनानीयानां दे कन्ये
२ अर्धात् हित्रीयैलोनः कन्याम् आदाम् हित्रीयस्य सिवियोनः पौत्रोम्
३ अनाः कन्याम् अहलीवामां; तदन्याम् वासिमन्नामिकाम् इस्तायेलः
४ कन्यां निवायेतो भगिनीं व्यवहृत् । अनन्तरम् आदागर्भाद् इलीफस्
५ वासिमतो गर्भात् रुद्येल् च एषाव औरसपुत्रौ यज्ञाते । अपरम्
अहलीवामाया गर्भात् यियूश् यालम् कोरहो जज्ञिरे, एषाव एते
सर्वसन्तानाः किनानदेशे जज्ञिरे ।

६ ततः परम् एषौः स्वीयभार्याः सुतान् कन्या गेहस्थितान्यान् सकल-
लोकांच्च स्वकीयपञ्चादीन् किनानदेश उपार्जितां सर्वसम्पत्तिं गृहीत्वा
० भातु र्याकूबः सन्निधे देशमन्यं प्रतस्थिवान् । यस्मात् तयोः प्रभूतैश्चर्य-
सम्भवात् वास एकत्र न संबभूव, तयोः प्रवासदेशच्च पशुधननिदानात्
८ तयोर्भारं वोढुं नाशकोत् । इत्यम् एषौः स्वेष्योरधराधरे न्युवास
तस्यैवावौ नामधेयम् इदोमप्यासीत् ।

९ अपरं सेयीरधराधरस्यायीदोमीयानां पूर्व्युरुषस्यैवावौ वंशराजि-

रथं । एषावः सन्तानानां नामानीमानि । एषाव चादानामिकाया १० जायाद्या गर्भजातः सुत इलीफस् वासिमत्नामिकायाः स्त्रिया गर्भजातः सुतो रुद्येल् । अपरम् इलीफसः सुतस्त्वैमन् औमार् सिफो गयितम् ११ किनस् । अपरम् एषावः सुतस्त्वैलीफसः तिन्ना नामिकाया उपपत्न्या १२ गर्भजात अमालेक् एते सर्वे एषाव आदायाः प्रत्न्याः पौत्राः । रुद्येलः १३ सुतो नहृत् सेरहृ शम्म मिसा इमे एषावो जायाद्य वासिमतः पौत्राः । अपरम् एषावोऽहलीवामा या जाया सिवियोनः पौत्री अनाः कन्या १४ तस्या अपत्यानि वियूश् यालम् कोरहृः ।

एषावः सुतानां राज्ञां वंशराजिः । एषावो ज्येष्ठपुत्रो य इलीफस् १५ तस्य पुत्रो राजा तैमन् भूप औमार् भूपः सिफो भूपः किनस् ; भूपः कोरहृ राजा गयितम् भूम्भृत् अमालेक् एत इलीफसः पुत्रा १६ आदायाः पौत्रा इदोम्देशस्य राजान् आसन् । एषावः पुत्रस्य रुद्येलः १७ सन्ताना राजा नहृत् राजा सेरहृ राजा शम्मो राजा मिसा एते रुद्येल औरससुता एषावो वासिमत् जायाद्याः पौत्रा इदोम्देशस्य राजान् आसन् । अपरम् एषावो अहलीवामायाः भार्यायाः पुत्रा १८ राजा वियूश् राजा यालम् राजा कोरहृ एते अनाः कन्या या एषावो जाया अहलीवामा तस्या गर्भजाता राजानः । एते एषाव अर्थात् १९ इदोम् औरसपुत्रा राजानः ।

पूर्वकाले तदेशनिवासिनो होरीयसेयीरः सन्तानाः लोटन् शैवल् २० सिवियोन् अना दिशोन् एत्सर् दीशन् । इमे इदोम्देशीयाः सेयीरः २१ पुत्रा होरीयलोकानां राजान् आसन् । लोटनः पुत्रो होरिहेममौ २२ लोटनस्य तिन्ना नामिका भगिन्यासीत् । अपरं शैवलः पुत्रो अल्बन् २३ मानहृत् एवल् शिफो औनम् । सिवियोनः पुत्रो अया अनास्च, अयम् २४ अना निजपितुः सिवियोनो गर्दभचारणसमये वने उष्णतोयस्य प्रस्ववणं प्राप्तवान् । तस्यानाः पुत्रो दिशोन् कन्या अहलीवामा । दिशोनस्य पुत्रा २५ हिम्दन् इश्वरन् यित्रन् किरान् । अपरम् एत्सरस्य पुत्राः विलहृन् २७ सावन् यकन् । दिशेनः पुत्रो ऊस् अरान् । अपरं होरीया राजान् २८ इमे राजा लोटन् राजा शैवल् राजा सिवियोन् राजा अना राजा २९ दिशोन् राजा एत्सर् राजा दिशेन् । एते सेयीर्देशस्यहोरीयवंशीया ३० राजान् आसन् ।

अपरम् इस्तायेलः सन्तानानां राजत्वात् पूर्वम् इमे इदोमो देशस्य ३१

१२ भूपतय आसन् । वियोरो वेलानामा सुत इदोमदेशं शशास दिन-
 १३ ह्वावानगरच्च तस्य राजधान्यासीत् । अपरं वेले मृते सति तस्य पदे
 १४ वस्त्रानिवासिनः सेरहः सुतो योववृत्तच्छशास । ततो योववि मृते सति
 १५ तैमन्देशीयो छ्वशम् तस्य पदे देशं शशास । ततो छ्वशमि मृते सति
 विददः सुतो यो हृदद् मीयावः प्रात्तरे मिदियनं जितवान् स तस्य
 पदे देशं शशास ; तस्य राजधान्याच्च नामधेयम् च्यवीत् आसीत् ।
 १६ ततो हृददि मृते सति मस्त्रेकानिवासी सम्भृतस्य पदे देशं शशास ।
 १७ ततः सम्ले मृते सति फरात्तटिन्याः समीपस्थिरहोवोत्निवासी
 इदं शौल् तस्य पदे देशं शशास । ततः शौलिं मृते सति अक्वोरः सुतो
 १८ बाल्हानन् तस्य पदे देशं शशास । अपरम् अक्वोरः सुते बाल्हाननि
 मृते सति हृदर् तस्य पदे देशं शशास ; पायूनगरं तस्य राजधान्या-
 सीत् ; मिहेट्वेल्नामिका तस्य जायासीत्, सा मट्रेदः कन्या मेषाहवैरे
 दैहित्यासीत् ।

४० एवाव उत्त्वा नामस्यानकुलभेदात् ये ये राजान आसन् तेषां
 ४१ नामानि । राजा तिस्रो राजा अल्बा राजा यिथेत् राजा अहनीवामा
 ४२ राजा श्ला राजा पीनोन् राजा किनस् राजा तैमन् राजा मिवस् ।
 ४३ राजा मण्डीयेल् राजा ईरम् । इमे सखराज्यभेदेन राजधानीभेदेन
 च इदोमो देशस्य राजान आसन् । इदोमोयानाम् चादिपुरुषस्य एवावी
 वंशराजिरिति ।

37

३७ सप्तत्रिंशोध्यायः ।

१ यूपफं प्रति भातणां द्वेषः ५ यूपफः सप्तद्वयदर्शनं ९ याकूबा तस्य भातून् प्रति
 प्रेरणं १२ शिखिमि तेषां मेषपालज्ञं १५ तेषां साक्षात्कारः १८ यूपफं हन्तु तेषां
 परामर्शः २३ इस्मायेलीयेषु यूपफो विक्रयः २५ तस्य बस्ते श्रेणितखचितं दद्वा याकूबः
 गोचर्यच्च ।

१ याकूबा निजतातस्य प्रवासीयस्याने किनान्देशे प्रेषिते सति तस्य यद्
 २ धटितं तस्य विद्यतिरिदं । यूपफ् सप्तदशवत्सरवयसि निजभाटभिः
 साङ्के पशुत्रजान् अचारयत् स बालकः सन् निजतातस्य भार्ययो रिल्-
 हासिल्ययोः सुतानां सहचर आसीत्, तेषाच्च सहजानां कुव्यवहारं
 ४ स्त्रीयतातस्य समीपे गदितवान् । स यूपफ् इस्मायेलो वार्द्धक्यवयसः
 सुतलस्मात् इस्मायेल् सकलसुतेभ्योऽधिकं तस्मिन् अप्रीयत, नानावर्णम्

उत्तरीयं निर्माय च तस्मै दत्तवान् । किन्तु स्माकं पिता सकलसुतेभ्योऽधिकं ४
यूधफि प्रीयते, इति विलोक्य तस्य भाटभिस्तदारभ्य तस्यार्तीयितव्यात्
तं प्रति स्वेहवचनं वक्षमपि नाश्यक्यत ।

अनन्तरं यूधफ् स्वप्रं दृष्टा निजभाटभ्यस्तं कथयामास; तेन तैः ५
सोऽधिकम् ऋतीयितः। फलतः स कथितवान्, अहं स्वप्रमेकं दृष्टवान्, तं ६
निवेदयामि पश्यतु । पश्यत वयं क्षेत्रे शस्यमुष्टीन् अवधीम, तत्र मम ७
शस्यमुष्टिरुत्तिष्ठन् अस्यात्, किन्तु युग्माकं शस्यमुष्टयच्छतुर्दिक्षु तिष्ठन्तो ८
मम शस्यमुष्टिं प्राणमन् । तेन तस्य भातरस्तं जगदुः किं त्वमस्माकं ९
उपरि निश्चितं राजत्वं करिष्यसि? किमस्माकम् उपरि प्रभविष्यसि?
ततस्ते तस्य तस्मात् स्वप्रात् कथायाच्च तमतीव सम्भवीयितव्यतः ।

अनन्तरं यूधफ् अपरैकं स्वप्रं दृष्टा भातृणां समक्षं कथितवान्, पश्य- १०
ताहम् अपरमेकं स्वप्रं दृष्टवान्, पश्यत सूर्यचन्द्रैकादशनद्वचाणि च
मां प्राणमन् । किन्तु यूधफ् स्वीयपितु भातृणाच्च साक्षात् तं गदित- ११
वान् तदा तस्य पिता तं तर्जयन् उक्तवान् त्वया कीटप्रोतं स्वप्नो दृष्टः?
अहं तव माता भातरस्य वयं भूमौ तिष्ठन्तः किं त्वं प्रणस्यामः? तत- १२
स्तस्य भातरस्तं प्रवैर्यन्, किन्तु तत्पिता तां कथां मनसि निदधे ।

अपरं यूधफो भातरः पितुः पशुब्रजान् चारयितुं शिखिमं जग्मुः, तत- १३
इस्तायेल् यूधफं जगाद तव भातरः किं शिखिमि पशुब्रजान् न चार- १४
यन्ति? आगच्छ त्वामहं तेषां सन्निधिं प्रेषयामि; ततो यूधफ् उक्तवान्
अहमुपस्थितोस्मि । तदानीम् इस्तायेल् तं जगाद, तं गत्वा तव भातरः १५
पशुब्रजाच्च सकुशलाः सन्ति न वेति विलोक्य मां वार्तां वद । इत्थं स
हित्रोण उपत्यकातो यूधफं विल्लृष्टवान् स च शिखिमं गतवान् ।

तदानीम् एको मनुजो यूधफं प्रान्तरे भ्रमन्तं बोक्य पप्रच्छ, त्वं किं १६
मृगयसे? स उक्तवान् निजसहजान् गवेषये; ते कुत्र पशुब्रजान् चार- १७
यन्ति? विनयेहं तन्मां वद । स मनुज उदितवान्, त इतो गतवन्तः, १८
यतो वयं दोषनं यास्याम इति वाचं तेषाम् अश्रौषम्; अतो यूधफ्
पश्चात् पश्चात् ब्रजित्वा दोषनि निजभातृन् साक्षात् चकार ।

अपरं तस्य तेषां समीपगमनकाले ते दूरात् तं दृष्टा हन्तुं मन्त्रयित्वा १९
परस्परं जगदुः पश्यतासौ स्वप्रदर्शकं आगच्छति । आगच्छत वयमिमं २०
हत्या कस्मिंचित् चूबटे निक्षिपाम; पश्चात् कञ्चन हिंसा जनुत्तम- २१
खादत् इति वाचं वर्दिष्यामः, तेन तस्य स्वप्रानां किं भविष्यतीति

२१ पश्चामः। किन्तु रूपेन् तत् श्रुत्वा तेषां करेभ्यस्तम् अवितुं कथयामास,
२२ नहि, वयं तं न हनिष्यामः। रूपेन् तेषां करेभ्यस्तं रचिला पितुः
समीपं प्रहेतुम् इच्छन् पुनस्तान् अवदत्, एतस्य शोणितपातम् अकृत्वा
तं प्रान्तरीयावटमध्ये पातयत, किन्तु तं प्रति करान् मीत्तोलयत।

२३ अनन्तरं यूषफि भ्रातृणां समीपमागते ते तस्य गात्रात् वसगम्

२४ अर्थात् नानावर्णवस्त्रं बलात् गृहीत्वा तं धृत्वा अवटमध्ये पातयामासुः;

२५ किन्तु सोबटो रिक्तस्तत्र न तोयमासीत्। अनन्तरं ते भोक्तुम् उपविश्य

बीच्य ददशुः, गिलियद एको निवह इस्मायेलीयलोका महाङ्गवाहनेन

२६ सुगम्यित्रव्याणि गुम्बुलुगम्यरसान् आदाय मिसर्देशं गच्छन्ति। तदानीं

विज्ञदा भ्रातृन् उवाच, भ्रातु ईननात् शोणितगोपनाच अस्माकं को

२७ लाभः? अगच्छत वयं तं न हिंसिला एतेषाम् इस्मायेलीयानां करेषु

विक्रीणाम, यतः सोउस्माकं भ्रातास्माकं मांसखरूपश्च; ततस्य भ्रात-

२८ रोउङ्गीचक्रुः। तदानीं तेषु मिदियन्वासिवणिकु समीपमागतेषु ते यूषफं

गर्त्तात् चाक्षय्य प्रोत्तोलयामासुः; तत इस्मायेलीयानां विंशतिरूप्यमुद्रा

गृहीत्वा तेषां करेषु तं व्यक्तीणन्; ततस्य यूषफं मिसर्देशं निन्युः।

२९ अनन्तरं रूपेन् परावृत्य गर्त्तसमीपं जगाम, यूषफ् गर्त्ते नास्तीति

३० विलोक्य स निजवसनं चिच्छेद। भ्रातृणां समीपं गत्वा च जगाद्,

३१ बालको नास्ति, अहमिदानीं कुच गमिष्यामि? ततः परं ते यूषफो

वसनं आदाय छागवस्तमेकं मारयिला तस्य शोणितेषु तद् मञ्जितवन्तः।

३२ अनन्तरं तस्य पितुः समीपं तत् नानावर्णं वसनं प्रेषयामासुः कथयामा-

सुच्च, वयम् एतावच्चाचं प्राप्ताः, इदं तवात्मजस्य वसनं भवति न वा?

३३ ततः स तत् परिचीय कथितवान्, इदं सम पुच्चस्य गात्रीयवसनं

भवति; कृच्छित् हिंसो जनुस्तं भक्षितवान्, यूषफ् निच्छितं विदीर्णा

३४ भूतः। तदानीं याकूब् निजवस्तं विच्छाकटौ शशजं परिधाय पुक्षाय

३५ बज्जदिनानि शुश्रोच। अनन्तरं तस्य कन्याः पुक्षाः सर्वं उत्थाय तं सान्त्व-

यितुं यतितवन्तः, किन्तु स प्रबोधं न मत्वा कथितवान्, अहं श्रोकेन

३६ पुक्षसमीपं परस्तोकं गमिष्यामि, इत्यं तस्य पिता तदर्थं रुरोद। अनन्तरं

ते मिदियनीया यूषफं मिसरं नीत्वा पौटीफर्नामकस्य फिरौणो रक्षक-

सेनापतेः समीपे तं विक्रीतवन्तः।

38

३८ अष्टविंशोऽध्यायः ।

१ यिह्वदास्तुतच्चयाणां एव-चोनन्-शेषानां विष्टिः २ जायामरणात् परं यिह्वदा:
मिञ्चागमनं १५ तदौथपुत्रवृपूषगमनं २४ तस्य दोषाविष्करणं २७ तस्य पुत्रवृप्त्वा:
पेरम् सेरह इति सुतद्वयजननन्न ।

तदानीं यिह्वदा निजसहजानां समीपात् अदुक्षमीयहीरानाम् १
एकमनुजस्य समीपं गत्वा तत्र शूयनामकस्य किनानीयपुरुषस्य कन्यामिकां २
विलोक्य तामादायाभिजगाम । ततः सा गर्भिणी वभूव, अपरं तस्यां ३
पुत्रमेकं प्रसूतायां स तस्य नामधेयम् एव इति चकार । पुनः सा ४
गर्भवती भूत्वा पुत्रं प्रसूय तस्य नामधेयम् ओनन् इति चकार । पुन- ५
रपि तस्या गर्भं सति सा सुतं प्रसूय तस्य नाम शैलेति चकार; एतस्य ६
जन्मकाले यिह्वदाः क्रिधीवि स्थितवान् । ततो यिह्वदाः तामर्णामिकां ७
कन्याम् आनीय ज्येष्ठपुत्रम् एवं विवाहयामास, किन्तु यिह्वदा ८
व्येष्ठपुत्र एव प्रसेव्यरस्य साक्षात् दुष्टोऽभवत् तदा परमेश्वरस्तं ९
व्यनाशयत् । ततो यिह्वदा ओननं जगाद्, त्वं निजभ्रातु भार्यां विवह, १०
तामभिगम्य भ्रातुर्वंशम् उत्पादय । किन्तु स वंशः स्त्रीयो न भविष्यतीति ११
विज्ञाय ओनन् भ्रात्रभार्याम् अभिगम्यापि भ्रातुर्वंशात्पादनानिच्छया १२
भूमौ शुक्रां पातयामास । तस्मात् तस्यैतादशेन कर्मणा परमेश्वरोऽ- १३
सन्तुष्टः सन् तमपि नाश्वितवान् । तदानीं यिह्वदास्तां तामर्णामिकां १४
पुत्रवृप्त्वं वभाषे, यावत् भम शैला पुत्रो युवा न भवति, तावत् त्वं १५
विधवा सती निजपिट्ठगेहे तिष्ठ; यतः सोऽचिन्तयत् चेत् भ्रातराविव
शैलापि नियते; तस्मात् तामर्ण गत्वा पिट्ठसदने न्यवसत ।

अपरं शूयस्य कन्याया यिह्वदा भार्याया मरणात् परं वज्जदिनेषु १६
गतेषु यिह्वदाः सान्त्वनायुक्तः सन् अदुक्षमीयहीरानाम्ना बन्धुना सह १७
तिष्ठां प्रति निजमेघाणां लोमद्वेदकानां समीपं जगाम । तदानीं श्वशुरः १८
स्त्रीयमेघाणां रोमाणि क्वच्चुं तिष्ठां यातीति वर्त्तां कस्त्रित् तामरं कथया-
मास । तवस्मामर् विधवावसनं विह्वाय आवश्यकवस्तं परिधाय स्वाम् १९
चाच्छाद्य रेनमो निकटे तिष्ठामार्गयार्थं समुपविश्य तस्यौ; यतः सा २०
ददर्श शैला युवते सत्यपि तेन साद्देहं विवाहो नाभवत् ।

तदानीं यिह्वदास्तां विलोक्य वेश्यां विवेद, यतः सा मुखमाच्छाद्य २१
स्थिता । ततः स पुत्रवृप्त्वं परिचेतुम् असक्तः सन् भार्गपार्थं तामरः २२
समीपं गत्वा व्रवीत्, आगच्छ तामहम् अभिगमिष्यामि, तेन तामर्

१७ उवाच लम्पगमनहेतो मह्यं किं दास्यसि ? स कथितवान् ब्रजात् एकं
क्वागवत्सं प्रेषयिष्यामि ; तामस् अवदत् यावत् तं न दास्यसि तावत्
१८ मह्यं किं बन्धकं दास्यसि ? यिह्वदाः पृष्ठवान् किं बन्धकं दास्यामि ?
तामस्वादीत् तव मुद्रां सूचं हस्तयिष्य देहि । तदानीं स तामरे
१९ तानि सर्वाणि दत्त्वा तामभिगतवान् ततः सा गर्भवती बभूव । पञ्चात्
तामस् उत्थाय प्रतस्ये, आवरकं वसनं विहाय विधवावसनं परिदधे ।
२० अनन्तरं यिह्वदास्या योग्यितो बन्धकं ग्रहीतुं निजादुक्षमीयबन्धुना
२१ क्वागवत्सं प्रहितवान्, किन्तु स तां न दृश्यवान् । अतः स तत्रायान्
जनान् एष्वान्, एतस्य ऐनम्यामस्य समीपे मार्गपार्श्वे या वेश्या
२२ प्रोपाविश्ट् सा कुत्र ? ते कथितवन्तः कापि वेश्याच न तिष्ठति । अनन्तरं
स यिह्वदाः समीपं गत्वा कथयामास, नाहं तां दृश्यवान् तत्रया जनाच्च
२३ कथितवन्तः, स्यानेऽस्मिन् कापि वेश्या न तिष्ठति । तदा यिह्वदा जगाद्,
तस्याः स्याने वदस्ति तत् सा गृह्णातु, कुतो वर्यं लज्जास्पदं भविष्यामः ?
पश्याहं क्वागवत्सं प्रहितवान् किन्तु त्वं तां न दृश्यवान् ।

२४ अपरं प्रायेण मासत्रये गते कच्चित् यिह्वदां जगाद्, तव पुत्रबधू-
स्तामस् अभिचारिणी जाता, तेन तस्या गर्भोऽभवत् ; तदानीं यिह्वदाः
२५ कथितवान् तां वहिरानीय वक्तिना दाहय । अनन्तरं तस्यां वहिरा-
नीतायां सा लोकं प्रहित्य अशुराय जगाद्, यस्यैतानि वस्तुनि तस्मात्
पुरुषात् मम गर्भोऽभवत् ; पुनरवदत्, एतानि मुद्राय यिष्युचाणि कस्य ?
२६ वीक्ष्य परिचिनु । तदानीं यिह्वदाः खीयानि तानि वस्तुनि खीक्षय
कथितवान् सा मत्तोपि महाधर्मिष्ठा, यतोहं तस्यै निजं श्रेष्ठासुतं न
दत्तवान्, किन्तु यिह्वदास्तां पुन नामिजगाम ।

२७ अपरं तामसः प्रसवकाल उपस्थिते सति तस्या उदरात् यमजौ सुतौ
२८ जज्ञाते । तस्याः प्रसववेदनायां समुपस्थितायां सुतस्यैकस्य करो वहिर्द-
भूव ; ततो धात्री तस्य तस्मिन् करे रक्तहृत्वं बद्धा बभाषे, यात्कोयं
२९ च्युष्टो भर्विष्यति । किन्तु स निजकरम् आकृष्य नीतवान् ततस्य
भ्राता भूमिष्ठो बभूव ; तदा धात्री कथितवती त्वं कर्त्तं विभिद्यागतोसि ?
३० तस्मात् तस्य नाम पेरस् (भेदको) बभूव । पञ्चात् रक्तसूत्रबद्धलस्य
भ्राता भूमिष्ठो बभूव, तस्य नाम च सेरहं चकार ।

39

३९ जनचत्वारिंशोऽध्यायः ।

१ पोटीफरो गेहे यूषफ उव्रतिः ७ पोटीफरो जायाया यूषफि प्रेमासक्तिः अभिलिपिता-
प्राप्तिर्हेतोः तस्य मिथ्यापवादनं कारावन्धनम् ।

यूषफि मिसरदेशमानीते सति मिथ्यीयपोटीफर्नामा फिरौनराजस्य १
रक्षकसैन्याधिपतिः तस्यानयनकारिभ्य इस्मायेलीयनरेभ्यो यूषफं २
क्रीतवान् । किन्तु परमेश्वरस्य साहाय्यात् यूषफ् श्रीमान् बभूव, ३
निजमिथ्यप्रभो गृहे न्यवस्त् । यतः परमेश्वरस्य साहाय्येन तेन ४
कृतानि सकलकर्माणि फलवन्ति भवन्तीति स प्रभुः स्वयं ददृश्विवान् । ५
अतश्च स यूषफमनुगृह्य स्त्रीयसेवायां नियुक्तवान्, स्त्रीयनिवेशनस्या-
धिपतिं क्रत्वा तस्य करे सर्वसम्पत्तिं समर्पयामास । इत्यं स यूषफ ६
स्त्रीयनिवेशनस्य सकलसम्पत्तेच्चाधिपतिं चकार, तदारभ्य यूषफः ७
कारणात् तस्य मिथ्यीयपुरुषस्य निवेशनं प्रति परमेश्वरस्यानुगृह्यात् । ८
निवेशनस्य क्वेचस्य च सर्वसम्पत्तिं प्रति तस्याश्री र्बभूव । ततस्तेन यूषफः ९
करे निजसर्वस्वस्य ताटप्पो भारोरुपितो येन स्वयं भोजनपाने विना
कस्यापि कर्मणः प्रवृत्तिं न ज्ञातवान् ।

यूषफ् रूपेण सौन्दर्येण च मनोहारी आसीत्, तत्कारणात् कालक्रमशः १
तस्य प्रभो जाया यूषफं निरीक्ष्य तं बभाषे, त्वं मया सार्जं श्रेष्ठ । किन्तु २
यूषफ् तदनज्ञीकृत्य प्रभो र्भार्थां जगाद, पश्य निवेशनेऽस्मिन् यदहृं
करोमि, तस्य किमपि प्रभु नानुसम्भृते; स मम करे सर्वस्वम् अर्पित-
वान् । अस्मिन् निवेशने मत्समो महान् कोपि नास्ति; त्वन्तु तस्य जाया ४
कारणादतः केवलं त्वां विना मां प्रति किमपि वारितं नास्ति; तस्मात्
कथम् एतादृशीं दुष्टतां कुर्वन् ईश्वरस्य गोचरे पातकं कर्तुं शक्नोमि? ५
तथापि सा योषित् स्वया सार्जं शवितुं वा स्वसपीये स्थातुं यूषफः ६
प्रव्यहं आक्रयति; किन्तु यूषफ् तत् नाङ्गोकरोति । अनन्तरम् एकदा ७
कार्यवशात् यूषफ् गृहमध्यं जगाम, तदा तत्रान्यम्बत्वाभावात् मया ८
सह श्रेष्ठेति वदन्ती सा यूषफो वसनं धृत्वा चकर्ष, किन्तु यूषफ् तस्याः ९
करे निजवसनं विहाय वहिः पलायाच्चके । तदानीं यूषफ् तस्या हस्ते १०
निजवस्त्रं परिवृज्य वहिः पलायित इति विलोक्य सा गेहस्य लोकान् ११
आहृय बभाषे, स्वामी सार्जस्मामि हास्यं कर्तुम् एनम् इत्रीयम् १२
आनीतवान्; स मया शवितुं मम सत्त्विधिम् आगमत् । ततोऽहम् १३
उच्छैराहृतवती ममोऽचैःशब्दं श्रुत्वा स मत्समीपे वसनं विहाय वहिः १४

१६ पलायितः । अपरं सा खामिनो गृहागमनम् अपेक्ष्य तद् वसन्
१७ ससमोपे निधे । अनन्तरं खखामिनं पूर्वीत्यनुसारत ऊचे, त्वया य

इत्रीयदासोऽुमत्वते समानादि, स मया सार्वं हास्यं कर्तुं समीपम्
१८ आगमत् । किन्तु मया प्रोच्चैराह्वते स तद् वसनं मम हस्ते परित्यज्य

१९ वहिः पलायितः । तदानीं तव दासो मां प्रतीत्यं छतवान् खजायाया
वदनात् एतां कथां श्रुत्वा यूषफः प्रभुः क्रीधेन प्रज्वलितः सन् यूषफं

२० नीत्वा राजवन्दिनां वासस्थाने बन्धनालये स्थापितवान्, ततो यूषफ्
२१ तस्यां कारायां तस्यौ । किन्तु परमेश्वरस्य साहाय्यात् कृपातस्य

२२ यूषफ् कारारच्छिणाऽन्वगृह्यत । अपरं स कारारच्छी काराबडानां
सर्वेषां भासं यूषफः करे समर्पयत्, तस्मात् तत्रस्थानि सर्वकर्मणि

२३ यूषफ आज्ञानुसारतः प्रवर्टतिरे । स कारारच्छी यूषफो हस्ते वद्यत्
समर्पितवान् तदनुसन्धानमपि न छतवान्, यतो यूषफ् यद्यत् छतवान्
परमेश्वरस्य सहायः सन् तत् तत् सपाखीछतवान् ।

40

४० चत्वारिंशोऽध्यायः ।

१ फिरैणः पानपात्रवाहकस्य मोदककृतस्य यूषफा यह कारायां निधानं ५ तयो
र्द्वयोः स्वप्रफलस्य यूषफा प्रकाशनं २० यूषफः कथानुसारात् स्वप्रस्थ सफलत्वं पान-
पात्रवाहकस्याकृतज्ञवद्य ।

१ अपरं मिसदो भूपस्य पानपात्रवाहकेन मोदककृता च खीयप्रभो
२ मिर्चीयभूपते: समीपेऽपराधे छते फिरैन् खीयप्रधानपात्रवाहकः
३ प्रधानमोदककृत एताभ्यां भट्ठाभ्यां प्रकृप्य रक्कक्षैन्याधिपते र्यस्यां
४ कारायां यूषफ् आसीत् तत्र तौ बन्दीकृत्य स्थापितवान् । ततो रक्कक-
५ सैन्याधिपतिना यूषफो हस्ते तयोः समर्पितयोः सतो यूषफ् तौ
सेवितुम् आरेभे । इत्यं तौ बज्जिदिनानि कारायां स्थितौ ।

५ काराबड्डो मिखीयराजस्य पानपात्रवाहकमोदककृतौ द्वावेकस्यां
६ यामिन्यां द्विधार्थविशिष्टौ द्वौ स्वप्रौ ददर्शतुः । ततो यूषफः प्रभाते
७ समीपं गत्वा तौ विष्वस्वदनौ ददर्श । तदानीं फिरैणो यौ भट्ठौ
८ खेन सार्वं प्रभोः कारायां बद्धावास्तां, तौ प्रप्रच्छ कुतो युवयो वर्दनेद्य
९ विष्वसे? तौ प्रत्यूचतुरवासुभौ स्वप्रौ दृष्टवन्तौ, किन्तु तयोः स्वप्रयोः
१० फलवक्ता कीपि न विद्यते; तदा यूषफः तौ जगाद्, फलक्यनशक्तिः किम्
११ ईश्वरान्न जायते? विनयेहं युवयोः स्वप्रौ मां वदेत् । तदानीं प्रधान-

पाचवाह्वको निजखप्रकथां यूषफे प्रकाश्य कथयामास, अहं स्वप्ने ब्राह्मालतामेकां दृष्टवान् । तस्याः शाखाचये पञ्चविते तत्र पुष्पानि १० जातानि रूपके रूपके तस्याः फलानि पक्वानि जातानि । तदा मम ११ हस्ते फिरौणः पानपाचस्य सत्त्वात् ब्राह्माफलानि निधाय तत्र पाचे निष्ठीद्वाहं फिरौणो हस्ते तत्पाचं दत्तवान् । ततो यूषफ् तस्मै कथ- १२ यामास, अस्य फलमेतत् ताभिस्तुत्यभिः शाखाभि दिनचर्यं बोध्यते । चयाणां दिनानां मध्ये फिरौन् लां विचार्य तव पदे पुन नियोजयि- १३ थ्यति; तेन लं पूर्ववत् पानपाचवाह्वको भूत्वा फिरौणो हस्ते पान- पाचं दास्यति । किन्तु यदा तव मङ्गलं भविष्यति, तदा मां स्वरिष्यति, १४ मध्यनुग्रहं विधाय फिरौणो गोचरे भद्रिष्ययिकां कथां कथयित्वा मामस्याः काराया उद्धरिष्यति । यत इत्रीयानां देशात् लोका मां १५ चोरयित्वानयन्, किन्त्वहं यत् कूपरूपे बन्धनालये चक्रो भवेयं तादृशं किमपि कर्म नाच स्यानेपि छतवान् । अपरं प्रधानमोदकद्वात् तस्य १६ कथाधा उत्तमं फलं निश्चय यूषफे कथयामास, अहमपि स्वप्रमेकं दृष्ट- वान्, मम मस्तकोपरि शुक्लपिण्डकानां चीणि भाजनान्यासन् । तदुपरिस्थ- १७ भाजने फिरौणो भोजनार्थानि वज्रविधानि पक्वान्नान्यासन्; ततः पक्षिण आगत्य मम मस्तकोपरिस्थिताद् भाजनाद् आदाय तान्यभक्षन् । तदा १८ यूषफ् प्रत्युवाच एतस्य फलमेतत्, तैस्त्विभि र्भाजने दिनचर्यं बोध्यते । दिनचर्यमध्ये फिरौन् लां विचार्य लक्ष्मोपर्युद्दत्यति पक्षिणस्यागत्य तव १९ शशीरात् मांसं खादिष्यन्ति ।

ततः परं छतीयदिवसे फिरौणो जन्मदिन उपस्थिते स सर्वेभ्यो २० निजदासेभ्यो भोज्यम् आसादयामास । तत्र सर्वेषां निजदासानां साक्षात् प्रधानपाचवाह्वकं प्रधानमोदकक्षतच्च विचारयाच्चकार । फिरौन् स्वीय- २१ हस्ते पानपाचं दातुं प्रधानपानपाचवाह्वकं तस्य निजपदे पुनरपि नियोजयामास; किन्तु यूषफां कथितार्थानुसारात् प्रधानमोदकक्षतं २२ उद्बबन्ध । तथापि प्रधानपानपाचवाह्वकीं यूषफं न स्वसार किन्तु २३ विससार ।

41

४१ एकचत्वारिंशोऽध्यायः ।

१ फिरौणः स्वप्रदयदर्शनं प० पानपाचवाह्वकस्य दूषफवार्जां कथनं १४ फिरौणो

यूषफो निजस्वप्रकथनं २५ राज्ञः स्वप्रफलज्ञापनं उपदेशनं २७ यूषफ उद्वतिः
४३ मिसरि शस्यसञ्चयनं ५० यूषफः सुवद्यजननं ५२ दुर्भिज्ञारक्षय ।

१ अनन्तरं द्वितीयवत्सरस्य शेषे फिरौन् इति सप्तं ददर्श । स नदीतीरे
२ तिष्ठति, तदा नद्याः सप्त सुन्दराः पुष्टा गाव उत्थाय शस्यमध्ये चरितुं
३ आरेभिरे । पश्चात् सप्तान्याः क्षणाः कुत्सिता गावः सरित उत्थाय
४ तटिन्यास्तटे तासां गंवां समीपे स्थिताः । अनन्तरं ताः क्षणाः कुत्सिता
गावस्त्वाः सप्त हृष्टाः सुन्दरा गा अयस्तू । तदानीं फिरौणो निद्रा
५ भया । तदनन्तरं फिरौन् निद्रितः सन् द्वितीयवारं इति सप्तं दृष्टवान्;
६ एकस्मिन् दृष्टे सप्त स्थूला उत्तमाः शस्यमञ्जर्यं उदतिष्ठन् । ततः परं
० पूर्वीयवायुना शुष्का अन्याः सप्त क्षीणाः शस्यमञ्जर्यं उदतिष्ठन् । ताः
सप्त क्षीणाः शस्यमञ्जर्यं स्थूलाः सप्त मञ्जरी जंग्रहुः । अनन्तरं फिरौणो
निद्राभड्जे सति सप्तमात्रो बभूव ।

८ ततः परं प्रातःकाले तस्य मनस्युद्दिमे सति स लोकान् प्रहित्व मिसर-
देशीयान् सर्वान् मायाविनो ज्ञानिनस्वाङ्गायितवान्; किन्तु फिरौणो
तेषां समीपे सप्तदृष्टकथायां कथितायां तेषां मध्ये कोपि फिरौणे तत्-
९ फलं कथयितुं नाशक्तोत् । तदानीं प्रधानपाचवाहकः फिरौणे निवेद-
१० यामास, अद्य स्त्रीयापराधं स्तरामि । फिरौन् द्वाभ्यां स्त्रीयमर्तव्याभ्यां
अर्थात् मह्यं प्रधानमोकदक्षते च प्रकुप्य आवां रक्तकसैन्याधिपते:
११ कारायां बद्धवान् । तत्र सोऽहम् द्वावेकस्यां यामिन्यां स्त्रौ दृष्टवन्तौ;
१२ द्वयोः सप्तप्रयो दिँविधफले जाते । तत्र सार्वमस्ताभी रक्तकसैन्या-
धिपते युवदास एक इब्रीय आसीत्; आवाभ्यां तस्मै कथिते स आवयोः
१३ सप्तप्रार्थं कथितवान्; उभयोः सप्तप्रयोः फले उक्तवान् । तत्र स आवाभ्यां
यादपरं फलं गदितवान् तादृशमेव घटितं अर्थात् महाराजो मां निज-
पदे नियुक्तवान् तन्तूदब्धात् ।

१४ फिरौणि यूषफम् आनेतुं जनान् प्रहितवति लोकास्तं कारातः क्विप्रम्
आनिन्युः । ततः स चौरं कारयित्वा वसनान्तरं परिधाय फिरौणः
१५ समीप उपस्थितवान् । तदा फिरौन् यूषफम् अवदत्, अहं सप्तं
दृष्टवान्, तस्य फलं कोपि कथयितुं नाशक्तोत्; किन्तु त्वं सप्तं स्थूला
१६ तस्य फलं कथयितुं शक्तोसीति मया श्रुतम् । ततो यूषफः फिरौणं प्रति
जगाद, तदहं न शक्तोमि, किन्त्वीश्वरः फिरौणं मङ्गलयुक्तम् उत्तरं
१७ वदिष्यति । फिरौन् यूषफं जगाद, सप्तेहं तटिनीतटे स्थितवान् । तदा

सरितः सप्तपुष्टाः सुन्दराच्च गाव उत्थाय शस्यमधे चरितुम् आरभन्त । १८
अनन्तरं मिसरि देशेऽहं यादृशीः कदापि न दृष्टवान् तादृशः सप्त १९
दुर्बलाः कुत्सिताः छप्ताच्चापरा गाव उदत्तिष्ठन् । अपरं ताः छशाः २०
कुत्सिताच्च गावस्ताः पूर्वीयाः पुष्टाः सप्त गा अग्रसन् । किन्तु ताभिस्तासु २१
ग्रस्तासु ग्रस्ताइति वीर्यो वाभवत्; यतस्ताः पूर्ववत् कुत्सिताएव स्थिताः;
तदा मम निद्राभङ्गाऽभवत् । अनन्तरम् अहं पुनः सप्तप्रमपश्यम् एक- २२
स्थिन् दृन्ते स्थूलान्युत्तमानि सप्त कणिशान्युदत्तिष्ठन् । ततः परं पूर्वीय- २३
वायुना शुष्कानि द्वीणानि स्त्रानानि च सप्त कणिशान्युदत्तिष्ठन् । अपरं २४
तैः द्वीणैः स्त्रानैऽच्च सप्तकणिशेष्टानि स्थूलान्युत्तमानि च सप्त कणिशानि
ग्रस्तानि । इति खप्ते दृष्टम् अहं मायाविभः कथितवान्, किन्तु कोप्यस्य
फलं वक्तुं नाशकोत् ।

तदानीं यूधफ् फिरौणं प्रत्युवाच, फिरौणो इयोः खप्तयोः फलमेक- २५
मेव; ईश्वरो यत् कर्तुम् उद्यतोत्तिल्लित तदेव फिरौणं ज्ञापितवान् । ता २६
उत्तमाः सप्त गावः सप्तवत्सरखरूपास्तैः सप्तभिरुत्तमैः कणिशेष्टस्य सप्त
वत्सरा वीथ्यन्ते; इयोः खप्तयोः समानत्वं । अपरं तत्पञ्चात् उत्तिता याः २७
छशाः कुत्सिताच्च सप्त गावस्ता अपि सप्त वत्सरखरूपाः; पूर्वीयप्रवनेन
शुष्कानि यानि सप्त छशानि कणिशानि, तानि दुर्भिक्षस्य सप्त वत्सरा
भविष्यन्ति । फिरौणे मया यथा कथितं तथेश्वरो यत् कर्तुम् उद्य- २८
तोत्तिल्लित तत् फिरौणं दर्शितवान् । पश्यतु सकलमिसर्देशे सप्त वत्सरा २९
अतीव सुभिक्षा भविष्यन्ति । पञ्चात् सप्त वत्सरास्तथा दुर्भिक्षा भवि- ३०
यन्ति यथा मिसर्देशस्य सर्वे सुभिक्षत्वं विस्तारिष्यते, तेन दुर्भिक्षेण
देशो नन्द्यति । तेन दुर्भिक्षेण पूर्वीयं सुभिक्षत्वं नानुभाविष्यते च; तद- ३१
तीवासह्यं भविष्यति । फिरौणो वारद्वयदृष्टखप्तस्य फलमेतत् ईश्वर ३२
एतत् निच्छितं छत्रा तूण्डि घटयिष्यति । अतेव फिरौण एकं विवेचकं ३३
ज्ञानिपुरुषं चेष्टित्वानीय तं मिसर्देशोपरि नियुनक्तु । अपरं फिरौण ३४
एतत् कर्म करीतु; ये सप्त वत्सरा: सुभिक्षा भविष्यन्ति तत्र काले
देशेऽध्यक्षान् नियुज्य मिसर्देशात् पञ्चमांशं गृह्णातु । पञ्चात् ते तदुत्तम- ३५
वत्सराणां शस्यानि संगृहन्तु भेजनार्थं फिरौणः स्थाने प्रतिनगरे तत्
सच्चिद्य स्थापयन्तु च । इत्यं मिसर्देशे भाविदुर्भिक्षस्य सप्तसु वत्सरेषु ३६
देशस्थितानां छत्रे सच्चितभक्ष्येषु स्थितेषु दुर्भिक्षात् देशो न नन्द्यति ।

तदानीं फिरौणस्तदीर्थसकलदासेयानाच्च दृष्टौ कथघा उत्तमा बभूव । ३७

४८ ततः फिरौन् मृत्यान् उवाच, यत्रैतस्मिन् पुरुष ईश्वरस्यात्मास्ते, एता-
४९ दृश्यः किमन्यः कस्मिन्मध्यते ? तदा फिरौन् यूधफः जगाद् ईश्वरस्याम्
५० एतानि ज्ञापितवान् ; अतएव त्वत्तुल्यो विवेचको ज्ञानी च कोऽपर
५१ चास्ते ? त्वामहं निजगृहस्याधिपतिकर्मणि नियुक्तवान्, मदीयाः सर्वे
लोकाख्वदीयवाक्यस्य वशीभविष्यन्ति ; केवलं सिंहासने हं त्वत्तो महान्
५२ स्यास्यामि । फिरौन् यूधफः पुनरुक्तवान्, पश्य सकलमिसर्देशोपरि
५३ त्वामहं नियुक्तवान् । अनन्तरं फिरौन् निजकरात् अङ्गुरीयकं विमोच्य
यूधफः करे दत्त्वा तं सूक्ष्मवसनं परिधाप्य तस्य कण्ठे सुवर्णं छारञ्च
५४ ददौ । तं स्वस्य द्वितीयरथम् आरोहयामास, अपरं जनालस्याग्रेऽप्ये
अत्रेक् अत्रेक् (जानूनि प्रातयत जानूनि प्रातयतेति) वीषयामासुः ;
५५ इत्यं स सकलमिसर्देशस्याधिपत्ये न्योजि । पञ्चात् फिरौन् यूधफः
जगाद्, यद्यहं फिरौन् भवेयं तर्हि त्वदीयाज्ञां विना सर्वदेशे कोपि
५६ लोको करौ पादौ च लाडयितुं न शक्यति । अपरं फिरौन् यूधफो
नाम साफिनत्यानेहं (निगृष्टवाक्यप्रकाशकं) चकार । तत औन्नगरी-
यस्य पोटीफेरनामकयाजकस्य कन्याम् आसिनतं तं विवाहयामास ।
अनन्तरं यूधफ् सकलमिसर्देशे यातायातं कर्तुमारेभे ।

५७ चिंशदत्सरवयसि यूधफ् मिथीयभूपतेः फिरौणः समक्षम् उपस्थित-
वान् ; तदानीं फिरौणः समीपात् प्रस्थाय मिसर्देशस्य सर्वं च बभाम ।
५८ अनन्तरं सुभिक्षस्य वे सप्त वत्सराः भूम्यां बजशस्यानि जनयामासुः ।
५९ तेषु सप्तषु वत्सरेषु मिसर्देशे जातानि सर्वशस्यानि संगृह्य प्रतिनगरं
सञ्चिचाय । अपरं यद्यन्नगरस्य चतुर्दिन्कु भूमौ यावन्ति शस्यानि जातानि,
६० तावन्ति तत्र तत्र नगरे सञ्चिचाय । इत्यं यूधफ् समुद्रीयसिकतावत्
प्रभूतानि शस्यानि संजयाइ यत् तेषां गणनं तत्याज यतस्तान्यपरि-
मितान्यासन् ।

६१ अपरं दुर्भिक्षवत्सरेभ्यः पूर्वं ओन्नगरनिवासिनः पोटीफेरवाजकस्य
६२ कन्यायाम् आसिनत्नामिकायां यूधफो द्वौ सुतौ जडाते । ततो यूधफ्
तयो च्येषुस्य नाम मिनश्चिं (विसृतिं) चकार ; यतः स कथितवान्
६३ ईश्वरो मम सर्वक्लेशं पिवत्तेहञ्च मां विस्तारितवान् । अपरं द्वितीय-
सुतस्य नाम इफ्रियम् (फलवन्तं) चकार ; यतः स उक्तवान् यत्राहं दुःख-
ग्रस्तस्तत्र देशे माम् ईश्वरः फलवन्तं द्वतवान् ।

६४ अनन्तरं मिसर्देशे सुभिक्षस्य सप्तवत्सरेषु सम्यूर्णतां गतेषु यूधफो

वाक्यानुसारात् दुर्भिक्षस्य सप्तवत्सराणाम् आरम्भो बभूव, ततोऽन्य- ५४
सर्वदेशेषु दुर्भिक्षो बभूव, किन्तु समस्तमिसर्वेषे शस्यान्यासन्। सर्वेषु ५५
मिसर्वेषेषु दुर्भिक्षो जाते प्रजानिवहः फिरौणः समीपे भक्षार्थं
प्रार्थयाच्चके; ततः फिरौन् सकलमिस्त्रीयान् बभाषे, यूयं यूषफः
समीपं यात, स युश्मार्थं यत् वदति तदेव कुरुत. तदानीं सर्वेष्यिव्यां ५६
दुर्भिक्षो बभूव, मिसर्वेषस्य सर्वस्यानेतीवप्रबले दुर्भिक्षे सति यूषफ्
सर्वस्यानीयं भाखागारं भेष्टयित्वा मिस्त्रीयेषु शस्यानि विक्रेतुम् आर-
भत। अपरं नानादेशीया नरा मिसर्वेषे शस्यानि क्रेतुं यूषफः समीपं ५७
चाजग्मुः, यतः सर्वेषु देशेषु प्रबलो दुर्भिक्षो बभूव।

42

४२ द्वित्त्वारिंशत्तमोऽध्यायः ।

१ याकूबः पञ्चाणां शस्यं क्रेतुं मिसर्वेषनं ५ यूषफः समीपे उपस्थानं हैः सार्वं यूषफो
यवहरणं शिमिथोनं बद्धा विन्यासीनम् आनेतुम् आज्ञापनं २१ तेषां भातरं प्रति-
द्यातापराधस्थारणं २५ तेषां शाणपुटेषु मुद्रा निधाय यूषफसेषां विसर्जनं २६ एवं
गत्वा पितुः समीपे सर्ववृत्तान्तकथ्यनं २५ याकूबे भव्यं विन्यासीनं प्रहेतुम् आनही-
करणम् ।

अपरं मिसर्वेषे शस्यानि सन्तीति वाच्चां श्रुत्वा याकूब् खीयपुत्रान् १
उवाच, यूयं परस्परं विलोक्य कुत आच्चे? स पुनरुदितवान्, पश्यत २
मया श्रुतं मिसरि शस्यानि सन्ति, तस्माद् यूयं तत्र गत्वास्तलृते शस्यं
क्रीत्वानयत; तेन वयं न मृत्वा जीविष्यामः। अनन्तरं यूषफो दशभा- ३
तरः शस्यं क्रेतुं मिसरं जग्मुः। किन्तु याकूब् यूषफः सहोदरं विन्या- ४
सीनं भूष्टभिः सद्देवं न प्रहितवान् यतः स कथितवान् यद्येतस्यापि
विपद् घटेत ।

तदानीं याचाकारिणां लोकानां सङ्गे इस्तायेतः सुताः शस्यानि क्रेतुं ५
गतवन्तः, यतः किनानदेशेषिपि दुर्भिक्ष आसीत्। यूषफस्तस्य देशस्याधि- ६
पतित्वात् तदेशीयमनुय्येषु शस्यानि व्यक्तीणात् ततो यूषफो भातर
आगत्य भूमिष्ठाः सन्तत्वं प्रणेमुः। यूषफ् निजसहजान् निरीक्ष्य परि- ७
चिच्चाय, किन्तु तेषां समीपे अपरिचित इव यवहृत्य निष्टुरवाच्यं
जगाद्, यूयं कुत आगताः? ते कथयामासुः वयं शस्यं क्रेतुं किनान्देशात्
आगताः। यूषफा निजसहजेषु परिचितेष्वपि ते तं परिचेतुं न शेकुः । ८

यूषफ् तानधि पूर्वं दृष्टानि खग्नानि संसूच्य तानवोचत्, यूयं सर्वे ९
चारजना, एतदेशस्य अन्नावृतसकलस्यानानि निरीक्षितुं समागताः।

- १० ते कथवामासुः हे प्रभो वन्न ; भवत इमे दासाः शस्यं क्रीतुम् आगमन् ।
 ११ वयं सकला एकस्य सुता विश्वास्या मनुजा भवत एते दासेवाच्चारा
 १२ नहि । सोवदत् नहि किन्तु यूर्यं देश्यानावृतस्थानानि वीक्षितुम्
 १३ आगताः । ते प्रत्यवदन् भवत इमे दासेया द्वादश भातरः किनान् देश-
 निवासिन एकस्यैव सुताः ; पश्यतु अस्माकं कनिष्ठः सहजोद्यापि पितुः
 १४ मसीपेत्सि अपरैकजनस्तु न विद्यते । यूषफ् तान् पुनरवेचत् अहं सुशास्यं
 १५ यत् चाराइति गिरं कथितवान्, यूर्यं तरव भवत । अहं युशान् परीक्षितुं
 फिरौण आयुषः शपथं कुर्वन् कथयामि, युशाकं कनिष्ठो भाता चेदच
 १६ नायास्यति तर्हि यूर्यमितः स्थानात् गन्तुं न शक्यथ । सुशाकमेऽन्नं प्रहित्य
 निजभातरम् आनयत, तत्त्वात्पर्यन्तं युशाभिर्बद्धैः स्थातव्यं ततो युशाकं
 वचः सत्यं न वेति परीक्ष्यैव ज्ञायिष्यते ; नो चेत् फिरौण आयुषः शपथं
 १७ कुर्वन् कथयामि यूर्यमवश्यमेव चारा भवथ । अनन्तरं यूषफ् तान्
 १८ दिनत्रयं यावत् चारायां बद्धा स्यापितवान् । अपरं लतीयेन्द्रि तान्
 उत्तावान् ईश्वरात् भीति र्ममास्ति ; यूर्यमित्यं कुरुत, तेन जीविष्यथ ।
 १९ यदि यूर्यं विश्वास्यमानवा भवेत तर्हि खेघामेकः सहजोस्यां कारायां
 २० बद्धत्तिष्ठतु, यूर्यं दुर्भिक्ष्येतो गैर्हाय शस्यानि नीत्वा निजकनिष्ठसह-
 जम् मत्समीपम् आनीय युशादुक्तगिरं प्रभाणीकुरुत तेन न मरिष्यथ ।
 २१ ततस्ते तथैव कृतवन्तः, पञ्चात् परस्परं जगदुः, खीयसहजमधि-
 वयं निच्छितापराधिन आस्महै, यतोऽस्माकं समीपे तेन काकृत्तिः कृता,
 वयं तस्य मनसो व्याकुलात् विलोक्यापि तां न श्रुतवन्त एतत्कारणात्
 २२ अस्माकम् एषा विपद् अजनि । तदानीं रूपेन् तान् अवादेत्, यूर्य-
 मेतस्मिन् यूनि पापं मा कार्यं कथामिमाम् अहं किं युशान् न गदित-
 वान् ? तथापि यूर्यं नामन्यव्यं पश्यतेदानीं तस्य श्रेणितं परिशोधते ।
 २३ किन्तु यूषफ् यत् तेषां संलापं बुद्धवान् तत् ते बोद्धुं नाशक्नुवन् यतो
 २४ द्विभाषावादिना कथोपकथनम् अभवत् । अनन्तरं यूषफ् तेषां समी-
 पात् गत्वा चक्रन्द ; पुनरागत्य तैः सार्वं संलप्य तेषां मध्यात् शिमियोनं
 नीत्वा तेषां साक्षादेव बबन्ध ।
 २५ अनन्तरं यूषफ् तेषां शाश्यमुटेव शस्यानि पूरवित्वा एकैकजनस्य
 शाश्यपुटे मुद्राः परावर्य दातुं तेभ्यः पार्थेयभव्यं दातुश्चाज्ञापितवान् ; ततो
 २६ मृत्यास्तथैव कृतवन्तः । अनन्तरं खस्तर्गद्भस्योपरि शस्यानि निधाय
 २७ तत्स्यानात् प्रतस्थिरे । किन्तूत्तरणस्यानं प्राप्य एकः खीयगर्वभाय भव्यं

दातुं शाणपुठं मोचयित्वा निजमुद्रा ददर्श, यतः शाणपुठस्य मुखेण च
मुद्रा आसन् । तदानीं स सहजान् जगाद, मम मुद्राः प्रत्यावृताः पश्य- २८
तैता मम शाणपुठे सन्ति । तदा तेषां मनांसि प्रोद्विज्यन्त ते विभृतस्य
परस्परं प्रोक्तवन्त ईश्वरोऽसान् प्रति किमिदं कृतवान्?

अनन्तरं ते किनान्देशे निजपितु र्याकूबः समीपं प्राप्य खेबु यद्यद् २९
अघटत, तत्स्वर्वं तं विज्ञाप्य जगदुः, स देशाधिपतिरस्तान् देशचारान् ३०
ज्ञात्वा निषुरवचनं भाषितवृत् । ततोस्माभिः स उदितः, वर्यं चारा ३१
न भवामो विश्वास्यमानवाः । वर्यं द्वादश भावरः सर्वं एकपितुः सुताः; ३२
अस्माकं मध्यादेको नास्ति कनिष्ठः सहजस्य पितुः समीपे किनान्देशे
विद्यते । तदानीं स देशाधिपतिरस्यभ्यम् अक्रथयत्, अनेनाहं युश्मान् ३३
विश्वस्तान् बोद्धुं शक्तोमि; यदि यूयं खेघाम् एकं सहजं मम सद्विधै
निधाय खेषां गेहस्य दुर्भिक्कारणात् शस्तानि गृहीत्वा यास्यथ,
निजकनिष्ठं सहजस्य मत्समीपं आनेव्यथ, तदा यूयं याधार्थिका लोका ३४
भवत, चारा नहीति ज्ञास्यामि । पञ्चात् युश्माकं सहजं युश्मभ्यं दास्यामि
ततो यूयम् अस्मिन् देशे वाणिज्यं कर्तुं शक्ष्यथ ।

अनन्तरं तैः शाणपुठेभ्यः शखेषु उक्तास्तिष्यु सर्वे खखशाणपुठेषु ३५
मुद्रागत्त्वं प्रापुः । तदानीं सकलमुद्रागत्त्वी विलोक्य तेषां पिता ते च
विभ्युः । तदा तेषां पिता याकूब् उक्तवान्, यूयं मां पुत्रहीनं कुरुथ; ३६
पश्यत यूषफ् नास्ति, शिभिर्वीन् नास्ति, पुनस्य विन्यासीनं नेतुम्
इच्छथ; एतत् सर्वं मम विरुद्धं भवति । ततो रुवेन् निजतातं जगाद, ३७
यद्यहं तं तव समीपं नानयामि, तर्हि मम हौ सुलौ हनिष्यसि; त्वं
मम करे विन्यासीनं समर्पय, तमहं पुनस्य तव समीपम् आनेव्यामि ।
तदानीं तेन कथितं, मम पुत्रो युश्माभिः सार्ड्दं न यास्यति, यतस्तस्य ३८
सहीदरस्य मरणात् स एकरव जीवन् चास्ते; यूयं येन मार्गेण याथ,
तत्र यद्यस्यापि कापि विपद् घटेत, तर्हि शोकात् एतैः प्रकाकेशैः सार्डं
मां परलोकं प्रेषयिष्यथ ।

43

४३ त्रिचत्वारिंशत्तमोऽध्यायः ।

१ शेषे याकूबा विन्यासीनः प्रेरणं १५ भावाणां शूद्रको गेहगतनं अधिपतेः समीपे तेषां
भयप्रकटनं २४ शूषफे पारितोष दत्त्वा तेन सार्द्दं भावाणां भोजनच ।

अनन्तरं देशे मर्हादुर्भिक्ते तिष्ठति ते मिसर्देशात् यानि शस्तान्या- १

२ न यन् तानि सर्वाणि भक्षितानि । तदा तेषां तातस्तान् बभाषे, यूयं पुन-
३ गत्वा किञ्चित् शस्यम् अस्मल्कृते ब्रोणीत । ततो यिह्वदास्तं गदितवान्,
४ सोधिपति द्वृष्टं प्रतिज्ञाय कथितवान्, युग्माकं भ्राता युग्माभिः सार्वं
५ न स्थितश्चेत् तर्हि युग्माभि र्भम वदनं वीचितुं न शक्यते । तस्मात् यदि
६ त्वम् अस्माभिः सार्वं सहजं प्रेरयसि, तर्हि वयं त्वल्कृते शस्य क्रेतुं
७ यास्यामः । यदि न प्रेरयसि, तर्हि वयं न यास्यामः ; यतः सोऽधिपतिः
८ कथितवान्, युग्माकं सहजे युग्माकं सङ्गे न तिष्ठति सति यूयं मम वदनं
९ वीचितुं न प्राप्यथ । तत इस्तायेल् कथयामास युग्माकम् अपर एकः
१० सहज आस्ते इति मनुजस्य तस्य समीपे कथयन्तो मां प्रति कुथवहा-
११ रभिर्मुकुतः क्षतवन्तः ? ते कथितवन्तः, युग्माकं तातः किमद्यापि जीवन्
१२ आस्ते ? युग्माकं किम् अपरः सहजोऽस्तीति तेनास्तान् अस्माकं ज्ञातीच्च
१३ प्रति यथा परिष्टृष्टं तथा वयं एतेषां वाक्यानाम् उत्तरं अवैत्ताम ; किन्तु
१४ युग्माकं भातरम् अत्तानयतेति वाचं स वदिष्यतीति केन प्रकारेण
१५ च बैधेमहि ? अनन्तरं यिह्वदा निजपितरम् इस्तायेलं बभाषे, त्वं मया सार्वं
१६ तं युवानं प्रेषय ; त्वयम् उत्थाय याचां कुर्मां, तेन वयं त्वं बालकाच्च सर्व-
१७ रुद्रं रक्षिता भविष्यामो न मरिष्यामः । अहमेतस्य लग्नकोऽभूवम् एनं मम
१८ करात् ग्रहीष्यसि ; यद्यहम् एनम् आनीय तव समुखे न स्थापयामि,
१९ तर्हि स दोषः सर्वदा मयि वर्तिष्यते । यद्यस्माकम् एतावान् विलम्बे
२० नाभविष्यत् तर्हि वयं द्वितीयवारं परावृत्यागत्वान् अशक्याम । तदानीं
२१ तेषां जनक इस्तायेल् तान् अवदत्, यदीत्यं भवति, तर्हि कर्मेकं
२२ कुरुत ; तस्मायधिपतये पारितोषिकं दातुं गम्भरसमधुतिङ्गगुगुलु-
२३ पेत्तावादामा इत्यादीनि देशस्यास्य फलान्युत्तमानि सेषां पाचेषु गृह्णीत ।
२४ अपरं सेषां करेषु द्विगुणा मुद्रा गृह्णीत, युग्माकं शाश्यपुटानां मुखेषु
२५ या मुद्राः परावृत्यागतास्ताच्च करेषु गृह्णीता यात ; को जानाति तत्र
२६ वा भान्तिः संजाता । अपरं निजभातरं गृह्णीता उत्थाय पुनरपि
२७ तस्याध्यक्षस्य सत्रिधिं गच्छत । सर्वशक्तिमान् ईश्वरो युग्मान् तेना-
२८ धिपतिना तथानुगृहीतान् करेतु यथा सोधिपतिः सर्वं युग्माकम्
२९ अन्यभातरं विन्यामीनच्च परिवच्यति ; किन्तु यदि मया पुत्रहीनेन
३० भवितव्यं तर्हि पुत्रहीनोऽभूवम् ।

३१ तदा ते तान्युपज्ञाकनीयानि द्रव्यानि द्विगुणमुद्रा विन्यामीनच्च नीत्वा
३२ उत्थाय मिसरं गत्वा यूषपाः समक्षम् अतिष्ठन् । यूषपक्तैः सार्वे विन्यामीनं

विलोक्य निजगृहाधिपतिं गदितवान् एतान् मनुजान् मम निवेशनं
नय पश्चात् सारथिला भव्यद्रव्याण्यासादयः; इमे मध्याङ्के मया सार्वे
भोक्ष्यन्ते । ततः स यूषफ़ आदेशानुसारात् तान् यूषफो निवेशनं नीत- १७
वान् । किन्तु तेषां यूषफो निवेशननयनात् ते भीताः परस्परं गदि- १८
तवन्तः, पूर्वम् अस्माकं शाश्वपुटेषु या मुद्राः प्रवाटव्य गतात्तलारणात्
अस्मान् अचानीतवान्; इदानीम् अस्मद्विरुद्धं तं दोषम् आरोप्य समा-
क्रम्यास्माकं गर्दभानपि गृह्णीत्वास्मान् क्रीतदासानिव स्थापयिष्यति ।
तदानीं ते यूषफो गृह्णाधिपतेः समीयं गत्वा गृहद्वारे तिष्ठन्तस्तेन १९
सार्वे संलग्नं कथयामासुः, हे महेच्छ वयं पूर्वं इस्थानि क्रेतुम् आग- २०
माम, किन्तु तत्त्वात् शाश्वपुटेषु मीचितेषु शाश्वपुटमुखे २१
प्रतिमनुजपरिमितमुद्राः प्राप्ताः; वयं ताः करेषु समानयाम, इस्थानि २२
क्रेतुञ्चापरा मुद्रा आनयाम; किन्तु ता मुद्रा अस्माकं शाश्वपुटेषु केन
निहिता वयं तत्त्वात् जानीमः । ततः स गृह्णाधिपतिः कथितवान् युश्माकं २३
शान्ति भूयात् मा भैष, युश्माकम् ईश्वरोऽर्थात् युश्माकं यैवक ईश्वरो
युश्माकं शाश्वपुटेषु युश्मभ्यं गुप्तधनं दत्तवान्, युश्माकं मुद्रा मम करे
स्थिताः । अनन्तरं स शिमिदोनं तेषां समीयम् आनीय तान् यूषफो २४
गैरहाभ्यन्तरं नीत्वा पादान् प्रक्षालयितुं तोयं ददौ, ततस्तेषां गर्दभेभः
खाद्यद्रव्यम् अददात् ।

अनन्तरं मध्याङ्कात् पूर्वं यूषफ़ आगमनसमये ते पारितोषिकान्य- २५
सञ्जयन् यतोत्त्रास्माभि भौक्तव्यम् इतिवाचं ते श्रुतवन्तः । ततो यूषफिः २६
गृह्णम् आगते ते करस्थितानि पारितोषिकानि तस्मिन् गृहे निधाय
भूमिष्ठाः सन्तः प्रणेमुः । तदानीं यूषफ़ तेषां क्षेमं एष्वा कथयामास, २७
युश्माकं यस्य वृद्धतातस्य कथाम् अकथयत, स किं क्षेमेणास्ते? स किम्
च्यद्यापि जीवन् आत्मे? ते प्रवृचुः, भवतो दासोऽस्माकं जनकोऽव्यापि २८
जीवन् क्षेमेणास्ते, ततस्ते भूमिष्ठाः सन्तः प्राणमन् । तदानीं यूषफ़ २९
पश्यन् निजसहोदरं विन्यामीनं विलोक्य कथयामास, युश्माकं यस्य क़नि-
ष्ठसहजस्य कथामकथयत स किमयम्? अपरं स कथितवान्, हे वत्स
त्वामीश्वरोऽनुगृह्णातु । तदानीं यूषफोऽन्तःकरणे स्वैरस्योपस्थितत्वात् स ३०
ब्राकुलीभूय रोदितुं स्थानमन्विष्य क्षिप्रं निजकोषु प्रविवेश तत्र रुरोद-
च । तदनन्तरं स वदनं प्रक्षाल्य वहिरागत्वं धैर्यमवलम्ब्य भव्याणि ३१
परिवेष्टुम् आदिदेश । *ततो दासा यूषफे तस्य भ्रातृभ्यश्च तदैष्टे ३२

भोक्तव्यो मित्रिभ्यच्च एथक् एथक् परिवेषयामासुः, यत इत्रिभिः सार्ज्ञे
मित्रिभ्याणां भोजनयवहारी नास्ति तत्कर्म मित्रीयाणाम् कृतीय-
१३ नीयं । अनन्तरं विजसमुखे तेषां ज्येष्ठं ज्येष्ठाधिकारानुसारात्
१४ कनिष्ठच्च कनिष्ठाधिकारानुसारेण समुपवेश्यामास, तेन ते परस्परम्
ज्याच्छर्थं मेनिरे । अपरं स सीयसमुखस्थिताद् भव्यात् उत्थाप्य तेभ्यो
दत्तवान्, किन्तु तेषां भागेभ्यो विन्यामीनो भागं पञ्चगुणाधिकं
दत्तवान् । ततस्ते पीता तेन सार्ज्ञम् आनन्दितवन्तः ।

44

४४ चतुश्लारिंशोऽध्यायः ।

१ सहजान् प्रति यूपफचातुरी ६ तस्य पानपाचं विन्यामीनः शाणपुटे स्थापनं १४
पुनरपि तेषां तत्समीपागमनं १८ यूपफं प्रति विह्वदाः कातरोक्तिः ।

२ अनन्तरं यूषफ् निजगृहाधिपतिम् आदिष्टवान् श्रणां मानुषाणां
शाणपुटानि यावत् श्रस्यं धरन्ति तावत् श्रस्यं परियूर्धं देहि, अपरं
२ श्वकैकश्चो मुद्रांस्तेषां शाणपुटानां मुखेषु खापय च । विशेषतः कनि-
ष्ठस्य शाणपुटे तस्य श्रस्यक्यणीयमुद्राभिः सह मम पानपाचम् अर्थात्
रूप्यमयपाचं निधेहि; ततः स यूषफ् आदेशानुसारेण दत्तवान् ।

३ अपरं प्रभावे सत्येव ते गर्वभैः सार्ज्ञे विसर्जनं प्राप्तवन्तः । किन्तु नग-
४ रात् तेषु बज्जटूरं न गतेषु यूषफ् निजगृहाधिपं जगाद् त्वम् उत्थाव
तेषां मानुषाणां पञ्चाद् धावन् तान् धृत्वा वद, यूयम् उपकारपरि-
५ वर्त्तेन कुतोऽपकारम् अकार्य? मम प्रभु देव यिवति येन च गणयति
तत् पानपाचं किमेतत् नहि? एतत् कर्म करगात् यूयं दोषिणो
जाताः ।

६ ततः परं स तान् धृत्वा तथोक्तवान्, तदा ते प्रतिजगदुः अस्तार्ज्ञं
७ प्रभुः कुत एतादृशीं वाणीं वक्ति? तव दासानां एतादृश्कर्मकरणं दूरे
८ तिष्ठतु । पश्य निजनिजशाणपुटे पूर्वं या या मुद्राः प्राप्ताः, किनानदेशात्
ताः पुनरपि तव समीपम् आनीतवन्तः, तर्हि कथं निजप्रभो गर्वहात्
९ सुवर्णं दुर्वर्णं वा चोरविद्यामः? तव दासानां मध्ये यस्य समीपे तत्
१० प्राप्यते, स मरिष्यति; अपरं वयमपि प्रभोः कीरदासा भविद्यामः।
ततः स उक्तवान्, भद्रं युश्माकं कथानुसारादेव भवेत्; यस्य समीपे
११ तत् प्राप्यते, स मम दासो भविष्यति, किन्त्वन्ये निर्देषा भविष्यन्ति ।

१२ तदानीं ते भूमौ स्वं स्वं शाणपुटम् अवार्दीहयन् स्वं स्वं शाणपुटं

मोचयामासुः । ततः स ग्रहाधिष्ठे ज्येष्ठमारभ्य कण्ठिष्ठपर्यन्तं १२ समाध्य पात्रम् अन्विष्टवान् तदा विन्यामीनः शाणपुटे तत् प्राप्तं । अतएव ते खस्त्रवस्त्रं छिञ्चा खस्त्रगर्भोपरि शाणपुटानि निधाय १३ पुनर्नंगरम् जग्मुः ।

अपरं यिह्वदास्त्वस्य भ्रातरस्य यूषको मृद्दु हृष्टं पुनराययुः । यूषफि तत्र १४ स्थिते सति ते तस्याग्रे भूमौ दण्डवत् बभूवुः । तदा यूषफ् तान् अवदत् १५ यूर्यं किमिदं कर्म द्वितवत्तः? एतादृशो हृष्टं पुमान् अवश्यं गणयितुं प्रक्रो-मीति यूर्यं किं न जानीथ? ततो यिह्वदा जगाद् वयं प्रभोः समक्षं १६ किमुत्तरं दास्यामः? किं वा वदिष्यामः? कथं वा खान् निर्देष्यान् करिष्यामः? ईरेश्वरं तव दासेयानां दुष्टता प्रकाशिता; पश्यतु यस्य स्याने पानपात्रं प्राप्तं स वयच्च सर्वे एव भवतो दासेया भविष्यामः । ततो यूषफ् उक्तवान् एतादृशं कर्म मत्तो मा भूत्; यस्य स्याने पात्रं १७ प्राप्तं स एव मम दासो भविष्यति, किन्तु यूर्यं क्षेमेण पितुः समीपं यात ।

ततो यिह्वदा: समीपं गत्वा जगाद्, हृष्टे प्रभो भवान् फिरौगा समः, १८ एतान् दासान् प्रति भवतः क्रोधो यदि न पञ्चलति, तर्हि प्रभोः कर्ण-गोचरे भवतो दासो हृष्टं किञ्चिन्निवेदयामि । यूषाकं पिता भ्राता वाल्लीति १९ प्रभुरेतान् दासान् अपच्छत् । ततो वयं प्रभुं प्रत्यवदाम, असाकं २० जनक आस्ते, स ख्यविरः; अपरं तस्य उद्घावस्याया एकः कनिष्ठः पुत्रोस्ति, तस्य सहोदरो मृतवान्, स एव तन्मातुरेकः पुत्रोस्ति, तस्मात् २१ पिता तस्मिन् स्थित्यति । अनन्तरम् एतान् दासान् भवान् अवादीत्; २२ यूर्यं तं मम समीपम् आनयत तं ब्रह्मामि । वयम् तदा प्रभुम् अवदाम, २३ स युवा जनकं द्वक्तुं न शक्यति, यदि त्वं जेत्, तदा ततो मरिष्यति । ततस्त्रं दासान् एतान् अवादीः, युषाकं सङ्गे कनिष्ठे सहजे न गते २४ यूर्यं मम वदनं पुनर्न ब्रह्मथ । यस्वात् वयं तव दासस्यास्तप्तिपितुः २५ समीप उपस्थाय तं प्रभोरेताः कथा अवदाम । अपरं जनको गदितवान् २६ यूर्यं पुनर्गत्वास्तलृते किञ्चित् शस्त्रं क्रीणीत । ततो वयं अवदाम, २७ यातुं न शक्यामः, कनिष्ठो भ्राता यद्यस्माभिः सार्जे तिष्ठति, तर्हि २८ यास्यामः; वयः कनिष्ठे सहजे सङ्गे न तिष्ठति वयं तस्याधिपस्य वदनदर्शनमपि प्राप्तुं न शक्यामः । ततस्त्रव दासेयोऽस्माकं जनकः २९ कथितवान् मम तस्या भार्याया ह्रावेव पुत्रो जातौ, तत् यूषाभि द्वायते । तयोरेकस्मिन् गते कथितवानहैं स खण्डखण्डीभूय छिन्नोऽ- २८

२६ भवत् ; तदारभ्य तमहं कदापि द्रष्टुं न प्राप्तवान् । इदानीं मम सन्निधेरेतस्मिन् नीते, यद्येवमपि काचित् विपत् प्रप्रोति, तर्हि यूर्यं शोकात् २० अनेन पक्षकेशेन मां परलोकं प्रहैव्यथ । अतो भवद्वासो यो मम पिता तत्समीपे मयोपस्थाने द्वते यद्येष युवास्माकं सङ्गे न तिष्ठति, २१ तर्हि स युवानमेनम् घट्टा तत्क्षणात् मरिव्यति । यतस्तस्य प्राणा वतस्य प्राणैर्वंद्वाः सन्ति ; तेन तब दासेया वयं शोकेन पक्षकेशेन २२ सार्वं तब दासं तमस्माकं जनकं परलोकं प्रेषयिष्यामः । यस्मात् तब दासोहं निजपितुः समीपे एतस्य यूनः प्रतिभू भवन् कथितवान्, यद्यहं तं तब सन्निधिं नानयेयं, तर्हि पितुः समीपे सर्वदा दीघी २३ स्थास्यामि । अतोहं निवेदयामि, एतस्य यूनः परिवर्त्तेन प्रभोः समीपेहं २४ दासो तिष्ठामि, किन्तु युवानमेन सहजैः सार्वं विलुप्ततु । यत एष युवा मया सार्वं चेन्न याति, तर्ह्यहं केन प्रकारेण पितुः समीपं गन्तुं शक्नोमि ? अपरं पितरि या विपत् घटिष्यते तां केन प्रकारेण द्रष्टुं शक्नोमि ?

45

४५ पञ्चचत्वारिंशोऽध्यायः ।

१ भातृणां सभीपे यूषफः परिचयनं, ईश्वरानुग्रहस्य प्रशंसनं पित्रे वार्त्ताप्रेपणं इ युषफो भातृणामागमनात् फिरौएस्तुषिः पार्थेय दातुमाज्ञा २५ यूषफो जीवनवार्तां निश्चय याकूबः प्रफुल्लत्वः ।

१ अनन्तरं यूषफ् समीपस्यजनानां साक्षात् अधैर्यः सन् जगाद्, मम समुखात् सर्वान् मनुजान् वहिः कुरुत । तत्र कस्मिंचित् न तिष्ठति २ यूषफ् निजसहजान् निजं परिचायितुम् आरब्धवान् । तत उच्चैररोद तत् मिखीयाः फिरौयो गृहस्थिताच्च सर्वे जनाः श्रुतवन्तः । ३ यूषफ् निजसहजान् जगाद्, यूषफहं, मम जनकाः किमद्यापि जीव- द्वास्ते? किन्तु तदीया भूतरस्तस्य समक्षम् उदिमा अभवन्, तस्मात् ४ उत्तरं दातुं न श्रेकुः । अनन्तरं यूषफ् निजसहजान् अवदत्, विन- येहं मत्समीपम् आगच्छत, ततस्ते सन्निधिम् ईयुः ; तदा यूषफ् बभाषे, ५ यूर्यं यं मिसर्गामिषु व्यक्तिशीत युग्माकं स यूषफ् सहजोहं । किन्तु युग्माभिरत्ताहं विक्रीत इत्यस्मात् माखिद्यध्वं खेषु मा विश्वध्वं ; यतः ६ प्राणरक्षार्थम् ईश्वरो युग्माकमये मां प्रेषितवान् । पश्यत देशे द्वावेव

वत्सरौ दुर्भिक्षौभवतां; अपरं पञ्च वत्सरा एतादृशा भविष्यन्ति,
तेषु कर्षणं शस्यकर्त्तनञ्च न भविष्यतः । ईश्वरः एथियां युग्माकं वंशान् ७
रक्षितुं महोपकारेण युग्मान् प्राणै़ जर्जवयितुं युग्माकमये मां प्रेषितवान् ।
युग्माभिरहमच प्रहित इति नहि, ईश्वरेण प्रेरितोहम्, स मां फिरौणः ८
पितरं तदीयगेहस्य प्रभुं सर्वमिसर्वेशस्याधिपञ्च छत्रवान् । अतो यूर्यं ९
पितुः समीपं श्रीघं गत्वा तं वदत, तव पुलो यूषफ् इत्यम् उक्तवान् ईश्वरो
मां निःशेषमिसर्वेशस्य प्रभुं छत्रवान्; तं मम सन्निधिम् आगच्छ, विलम्बं
मा क्षयाः । तं पुलपौत्रादिभिः सार्वं गोमेषादिसर्वखैः सार्वं च समागत्य १०
मम समीपस्थो भवितुं गोपेनप्रदेशे वत्ससि । अहं तत्र स्थाने तां पाल- ११
यिष्यामि, तो चेत् ये पञ्च वत्सरा दुर्भिक्षाः स्यास्यन्ति, तत्र सपरिवा-
रस्य तदीयस्य सर्वस्य च दारिद्र्यं भविष्यति । पश्यताहं खवक्षेण युग्माभिः १२
संलापयामि, तत् यूर्यं विन्यामीन् सहोदरच्च निजनयनै दृष्टवन्तः । अत १३
एतस्मिन् मिसर्वेशे मम यद्यदैश्वर्यादिकं युग्माभिर्दृष्टं, तत् सर्वं मम
पितुः समीपे कथयित्वा तं क्रिप्रमत्तानेष्यथ । अनन्तरं यूषफ् निज- १४
सहजस्य विन्यामीनः करणं धृत्वा रुदीद, विन्यामीनपि, तस्य करणं धृत्वा
चक्रन्द । अपरं यूषफ् अन्यसहजानपि चुम्बित्वा तेषां करणेषु रुदितवान्; १५
तदानीं तस्य सहजास्तेन सार्वम् आलपितुम् आरेभिरे ।

अपरं यूषफः सहजा आगमन्, इति जनरवे फिरौणो एहं गते, १६
फिरौन् तस्य दासेयाच्च सर्वे तुतुषुः । अपरं फिरौन् यूषफः जगाद, त्वं १७
निजसहजेभ्यः कथय यूषमेतत् कर्म कुरुत, निजपशुनां शाश्वपुटानि
ससवतार्थं किनान्देशं गत्वा स्त्रीयपित्रा सार्वं सकलपरिवारान् मम १८
सन्निधिम् आनयत; अहं युग्मयं मिसर्वेशस्य उत्तमं स्थानं दत्त्वा देशी-
योत्तमानि ब्रह्माणि भोजयिष्यामि । इदानीं ममाच्च वैतत् कर्म कुरुत, १९
यूर्यं मिसरः शक्टानि गृहीत्वा निजवालकान् निजयोषितो निज-
जनकञ्च समानयत । तत्र निजब्रह्मादीनि प्रति मा चिन्तयत, कृत्स्न- २०
मिसर्वेशीयोत्तमानि ब्रह्माणि युग्माकं सन्ति । तत इच्छायेतः सुतास्त- २१
दनुसारेण चक्रः यूषफ् फिरौण आच्चानुसारात् तेभ्यः शक्टानि प्राप्ते-
यानि च दत्तवान् । प्रतिजनं परिधानाय वस्त्रयुग्मं दत्तवान्; किन्तु २२
विन्यामीने शतत्रयरूप्यमुद्राः पञ्च युग्मवासांसि च ददौ । अपरं पितुः २३
छते मिसरीयोत्तमवस्तुनां भाराक्रान्तान् दश गर्दभान् पितुः पाण्ये-
यानां शस्यानां पूर्णानां तदन्यभक्ष्यवस्तुनाच्च भाराक्रान्ता दश गर्द-

२४ भीष्म प्रेषयामास । इत्यं यूधफा निजसहजेषु विरुद्धेषु ते प्रतस्थिरे;
ततः स तान् उवाच, सावधाना यूयं पथि मा विवद्वम् ।

२५ इत्यं ते मिसर्देश्चात् प्रस्थाय किनान् देशे खपितु याकूबः समीप
२६ उपतस्युः । अपरं ते तं बभाषिरे, हे तात यूधफ् अद्ययावत् जीवन्

विद्यते स निःशेषमिसर्देश्चाधिपतिरभूत्; अनया वाचा याकूबो
२० हृदयं जडोबभूव, यस्मात् स तेवां वचसि न विश्वास । तदानीं

यद्वाक्यं यूधफ् तेभ्यः कथयामास, तत् सर्वं ते तं बभाषिरे, ततः स यदा
यूधफा प्रेषितानि वहनार्थानि शक्टानि ददर्श, तदा तेवां जनकस्य

२८ याकूबो मनः प्रफुल्लं बभूव । तत इस्तायेल् कथयामास, मम पुक्षो यूधफ्
अद्ययावत् जीवन् आत्मे, एतदेव यथेष्टुः ; अहं गता मस्त्वात् पूर्वं
तं वीक्षिष्ये ।

46

४६ पद्मचत्वारिंशोऽध्यायः ।

१ याकूबो वर्णेवगमनं ईश्वरेण दर्शनं ५ मिसरि याचारं तस्य वंशत्रेणः १८ यूपफः
सत्कारः सहजानां समीपे शूपफः कथा च ।

१ अनन्तरं इस्तायेल् निजसर्वं गृहीत्वा याचां विधाय वर्णेवावाम-
२ तीर्थं तत्र निजपितुरिस्त्वाक ईश्वरम् उद्दिश्य बलीन् प्रददौ । तत

३ ईश्वरो रजन्याम् इस्तायेले दर्शनं दत्त्वा कथितवान्, हे याकूब् हे

४ याकूब्, ततः स उक्तवान्, अहमत्त्वास्मि । तदा स कथितवान्, अह-

५ मीश्वरस्त्वं पितुरीश्वरः, त्वं मिसरं गन्तुं मा भैषीः, तत्राहं त्वां एकां

६ वहज्जातिं करिष्यामि । अहमपि त्वया सार्द्धं मिसरं गमिष्यामि;
ततः परं त्वां पुनरवश्यं परावर्त्यानेष्यामि, यूधफ् निजकराभ्यां तत्र
नेत्रे निमीलयिष्यति ।

७ अनन्तरं याकूबो वर्णेवातो याचायां छातायां इस्तायेलः पुक्षा तं वीक्षुं

८ फिरौगा प्रहितेषु शक्टेषु निजपितरं याकूबं बालकान् योग्यितस्य
९ निन्युः । ततः परं ते स्त्रीयपश्चून् किनान् देशोपार्जिताः सकलसम्पत्तीश्व

१० गृहन्तो याकूबो सार्द्धं सवंशा मिसर्देश्चम् उत्तीर्णवन्तः । इत्यं याकूब्
सुतान् सुताः पौत्रान् पौत्रीः सकलपरिवारान् मिसर्देशं निनाय ।

११ मिसरमागतानाम् इस्तायेलः अर्थात् याकूबः सन्तानानां नामान्येतानि ।
याकूबो ज्येष्ठपुक्षो रुचेन् ।

१२ तस्य रुचेणः सुता हनोक् यस्तुः हिमोन् कर्मिष्व ।

शिमियोनः सुता यिमूयेल् यामीन् ओहर् याखीन् सोहर् तस्य १०
किनानीयजायाया जातः सुतच्च शैल् ।

लेवे: सुता गेर्णीन् किहात् मिरारिच्च । ११

यिह्वदाः सुता एर् ओनन् शैलाः पेरस् सेरहच्च । किन्तु एरओननौ १२
किनान्देशे मन्तुः । पेरसः सुतौ हियोन् हामूल् च ।

इषाखरः सुताः तोलव् पूय योव् शिमोन् च । १३

सिवूलूनः सुता सेरद् एलोन् यहलेल् च । १४

एते सर्वे दीणा कन्या च पद्मनरामि याकूबो जाता लेयाया वंशाः । १५
इमे सुतैः सुताभिच्च चयस्त्रिंशत् जना आसन् ।

गादः सुताः सिफोन् हगि पूनी इष्वोन् एरिः ओरोदी ओरेली च । १६

आशेसः सुता यिम्बा यिष्वा यिष्वि विरिय तेषां भगिनी सेरहच्च ; १७
विरियः सुतौ छेवर् मल्कीयेल् च ।

खावन् निजकन्यालेयायै यां सिल्पानामिकां दासीं दत्तवान्, तस्या १८
उदरात् याकूबा जाता इमे घोडण प्राणिनः ।

याकूबो जायाराहेलः सुतौ यूधफ् विन्यामीन् च । १९

मिसर्देशे ओननगरस्य पोटीफेरो याजकस्य आसिनत्नामिकायाः २०
कन्याया गर्भे यूधफो जातो मिनशिरिष्ट्रियिम् च ।

विन्यामीनः सुता बेला बेखर् ओस्त्रेल् गेरा नामन् एही रोश् २१
सुप्पीम् झम्मीम् अर्द च । एते चतुर्दश जना याकूब औरसा राहेलो २२
वंशाः ।

दानः सुतो ह्लशीम् । २३

नप्तालेः पुत्रा यहसियेल् गूनि यत्सेर् शिल्लेम् च । २४

खावन् निजकन्यायै राहेले यां विल्हानामिकां दासीं दत्तवान्, २५
तस्या गर्भे याकूबो जाता एते सप्त जनाः ॥

पुत्रबधू रिंहाय याकूब औरसा: सन्तानाः घटघर्षि जंनास्तेन सार्दें २६
मिसर्देशं जम्मुः । तदन्याभ्यां यूधफो मिसरि जाताभ्यां द्वाभ्यां पुत्राभ्यां २७
सह मिसरं गता याकूबः परिजनाः साकल्यतः सप्तति जना आसन् ।

अनन्तरं याकूब गोशनप्रदेशे यूधफः साक्षात् कर्तुं तस्य समीपं खस्याये २८
यिह्वदां प्राहिनोत् । तदानीं तेषु गोशनप्रदेशं उत्तीर्णवत्सु, यूधफ् निज- २९
रथं सज्जयित्वा गोशनप्रदेशे विजपितरम् इस्त्रायेलं साक्षात् कर्तुं
जगाम; ततस्य सन्निधिम् उपस्थितस्य तस्य पिता तस्य करणं छत्वा

१० बज्जक्षणं रहोद । तदा इस्तायेत् यूषपे कथयामास, तम् अद्य यावत्
जीवन् असि, त्वदीयं मुखमहं दृष्टवान्, इदानीं सच्छन्दं मरिथामि ।
११ अनन्तरं यूषप् निजसहजान् पितुः परिवाराच्च बभाषे अहं गत्वा
फिरौणे सम्बादं दक्षा कथयिष्यामि, किनान् देशात् मम सहजाः पितुः
१२ सर्वे परिजनाच्च मम समीपम् आगच्छन् । ते पशुपालकाः पशुवाणिज्य-
१३ काराच्च तस्मात् ते निजगोमेषव्रजादि सर्वस्तम् आनयन् । ततः फिरौन्
१४ युधान् आहृय युधाकां का वृत्तिरिति यदि एच्छति, तर्हि तवैते दासेया
या वैवनात् अद्य यावत् पुरुषपरम्परातः पशुपालनवृत्तिका इति
वाचं कथयिष्यथ; तेन यूयं गोशनप्रदेशे वस्तुं प्राप्यथ, यतः सर्वे पशु-
पालका मिस्त्रीयाणां दृष्णास्त्वदं भवन्ति ।

47

४७ सप्तत्वारिंशीध्यायः।

१ यूषपः पितृपञ्चभातणां फिरौणः साक्षात्करणं १२ शत्युलते लोकानां रौप्यपशु-
प्रदेशे मूर्ख्यदानं १३ फलानां पशुभागाय वीजदानं १४ याकूबे यूषपक्षोकरणच्च ।
१ अनन्तरं यूषप् गत्वा फिरौणे वार्तां कथयामास, मम जनकः
सहजाच्च किनान् देशात् निजगोमेषादीनां व्रजान् तदन्यसर्वस्त्रज्ञादाय
२ समागता इदानीं गोशनप्रदेशे सन्ति । ततो यूषप् निजान् पञ्च
व सहजान् नीत्वा फिरौणं साक्षात् कारव्यामास; तदा फिरौन् तस्य
भातन् पप्रच्छ युधाकां का वृत्तिः? ते फिरौणं प्रत्यवदन्, भवत एते दासेयाः
४ पूर्व्युरुषपरम्परया पशुपालकाः । ते फिरौणं पुनरुचुः, वयमस्ति न
देशे प्रवस्तुम् आगमाम, यतः किनान् देशे महादुर्भिदोऽभवत् तस्मात्
तवैतद्वासेयानां पशुवज्चारणस्यानं न भवति; ततो निवेदयामो
५ भवान् गोशनप्रदेशे दासेयान् वासयतु । ततः फिरौन् यूषपम् आज्ञा-
६ प्रवासास, तव जनकः सहजाच्च तव समीपम् आगमन् । मिसर्देशच्च
तव समुखे विद्यते, देशस्योत्तमस्थाने निजजनकसहजान् वासय; तेभ्यो
गोशनप्रदेशे स्थानं देहि, तेषां मध्ये यं यं कर्मदोग्यं बुध्यसे, तान् मदो-
० यपशुवजानाम् आधिपत्यपदे निधोजय । अनन्तरं यूषप् निजजनकं
याकूबम् आनीय फिरौणं साक्षात् कारव्यामास । याकूब फिरौणं चाशिष्यं
८ जगाद । तदानीं फिरौन् याकूबं पप्रच्छ, तव वयः कति वत्सरा अभवन्?
९ याकूब फिरौणं जगाद, मम प्रवासकालाः चिंशद्धिकश्चतं वत्सरा अभ-
वन्; मदीयायुरुच्यं लोकेनकच्च मदीयपूर्व्यपुरुषाणां प्रवासकालस्थायुषां

समं नहि । अनन्तरं यावूद् फिरौखमाशिषं मदिला तस्य साक्षाद् १०
विलुष्टो उभवत् । तदानीं यूषफ् फिरौग्न आच्चानुसारेण मिसर्देशस्य ११
मथे रामिषेष्वनामके उत्तमस्थाने उधिकारं दत्त्वा निजपितरं सहजांच्च
स्थापयामास । अपरं यूषफ् निजजगकं सहजान् पितुः परिजनांच्च १२
परिवारानुसारतो भव्यवल्लूनि दत्त्वा प्रतिपात्यामास ।

अनन्तरं सर्वसिंहं देशेऽतिशयकठिनद्भिर्चास्य जातलात् खाद्य- १३
वस्तुनां वीभादो जातखेन मिसर्देशीयाः किनान्देशीयां जना
मूर्च्छागतदेश्या अभवत् । अपरं लोका यूषफः समीपे यानि शस्यानि क्रीत- १४
वन्तस्थेषां मूर्च्छार्थं यूषफ् मिसर्देशस्य किनान्देश्य च निःशेषैरौप्याणि
संगट्या फिरौग्नः कोषम् आनीतवान् । इत्यं मिसर्देशे किनान्देशे च १५
रूप्याभावे सति मिखीयलोका यूषफो विकटम् आगत्य जगदुः, अस्मधं
खाद्यं देहि, अस्माकं रूप्याणां शेषलात् वयं किं तव सम्मुखे भरिष्यामः?
ततो यूषफ् कथितवान्, यदि युप्याकं रूप्याणां शेषोऽभवत् तर्हि पश्चन् १६
दत्त, पशुमूल्यं युप्याभ्यं शस्यं दास्यानि । तदानीं तैर्यूषफः समीपं निज- १७
निजपशुव्यानीतेषु यूषफ् वाजिमेयगोगर्भादिसम्पत्तीनां विनिमयत-
त्वेभ्यः शस्यानि दातुम् आरभत; इत्यं यूषफ् तेषां पश्चन् गृहीत्वा
तस्मिन् वत्सरे तेभ्यः खाद्यानि दत्तवान् । अपरं वत्सरे सम्यूर्धे प्रवत्सरे १८
ते यूषफः समीपम् आगत्य वभाविदे, अस्माभिः सर्वाणि रूप्याणि
व्यितानि, अस्माकच्च पशुवजाच्च प्रभोरेवाभवत्, तत् प्रभुतो न
गोपायिष्यते; अस्माकं क्रात्यान् भूमीच्च विना प्रभोः साक्षात् किमपि
न विद्यते । अतो वयम् अस्माकं भूम्यच्च एते उभे तव गोचरे कुतो १९
विनंच्यतः? भवान् खाद्यशस्यानि दत्त्वा अस्मान् अस्माकं सर्वा भूमीच्च
क्रीत्वा गृह्णातु; वयं खसभूम्या सार्द्धं फिरौग्नेऽधीना भविष्यामः, तथा
वीजानि ददातु, तेन वयं न मृत्वा जीवन्तः स्थास्यामः, अस्माकं भूम्यच्च
निःशेषं न विनंच्यन्ति । अनन्तरं दुर्भिर्चो तेवाम् अतीवासद्ये सति २०
मिक्षियाः दृत्या भूमी व्यक्तीणन्; ततो यूषफ् फिरौग्नः दृते मिसरीयाणां
सर्वा भूमीः क्रीतवान्; इत्यं सर्वासु भूमिषु फिरौग्ने उधिकारो जातः ।
ततः स मिसर एकसीमातोऽन्यसीमां यावत् नगरे नगरे लोकान् २१
स्थानान्तरीचकार । केवलं याजकानां भूमी नाक्रोणत्, यतः फिरौग्न २२
तेभ्यला शक्तिवेन दत्तवान, तस्मात् तेषां भूमौ न विक्रीतायां फिरौग्ना
दत्ता या दृतिः सा तेषां भोगार्थमेव ख्यतवती ।

२३ अनन्तरं यूषफ् प्रजाभ्यः कथयामास, पश्चताहं फिरौणः हते युझान्
युझाकं सर्वा भूमीक्ष कीवत्वान्; इदानीं एतानि वीजानि गृहीत्वा भूमै
२४ वपत् ; तत्र यद्यत् उत्पत्यते तस्य पञ्चमांशं फिरौणे दास्यथ, तदन्य-
चतुरोऽशान् भूमीर्वैजग्नते निजप्रिजनानां बालकानाञ्च खाद्यते
२५ स्यापविद्यथ। तत्त्वे प्रथूचुः, भवान् यस्ताकं प्राणान् रक्षित्वान्; भवतः
२६ घपाटयौ सत्वां वयं फिरौणो दासेया भवियामः। अपरं वाजकानां
यत्त्वां भूमै फिरौणो नाधिकारी जातखल्दितसासां मिसर्देशस्य सर्वासां
भूमीनां पञ्चमांशं फिरौन् प्राप्स्यति, यूषफा खापितैषा व्यवस्था सर्व-
मिसर्देशेऽय यावत् वर्तते ।

२७ अपरम् इस्तायेल् मिसरो गोशनप्रदेशे न्युदास, तत्र चाधिकारं प्राप्य
२८ क्रमप्तो वर्द्धिष्णुरतिवृद्धिंप्तो बभूव। स याकूब् मिसर्देशे सप्तदश वत्स-
रान् यापयामास तदा तस्य वयः सप्तचत्वारिंशदधिकशतं वत्तरा बभूव।

२९ अत इस्तायेल् निजं भरणदिनं सविधं विज्ञाय निजसुतं यूषफं समाह्वय
गदित्वान्, अहं वदि तव साक्षात् अनुगृहीतोऽभवत्, तर्हि विनये
मिसर्देशे झस्ताने मां न निधाय मम पूर्वपुरुषाणां समीपे मां झस्ताने

३० निधातुम् एतस्तात् मिसर्देशात् नीत्वा तेषां झस्तानवेशनि मां
शायविद्यसि, मां प्रतीमम् अनुयहं सवतया व्यवहरियसीति मम
जंघाधो हक्कं दत्त्वांगीकुरु; ततो यूषफ् कथयामास, त्वदीयाच्चा-

३१ नुसारेणैव करियामि। तथापि शपथं कर्तुं यूषफि याकूबा भाविते
यूषफ् तस्य समीपे शपथं चकार, तदानीन् इस्तायेल् श्वयायाः
गिरःखानदिशो प्रश्नाम ।

48

४८ अष्टचत्वारिंशोऽध्यायः ।

१ यूषफस्य सुवयोध्य पीडितस्य याकूबः साक्षात्करणं तान् प्रति याकूबः कथनं द
श्वपकः सुवद्यायाशिष्ठं दत्त्वा कनिष्ठये प्रधानत्वकरणं १६ यूषफा यार्द्दं तस्य
चलपनश्च ।

२ एतासु घटनासु गतासु, पश्च तव पिता पीडितोऽभवत्, इति वार्ता
यूषफे कथिता ; तवः स निजौ हौ सुतौ निनशीकृयिमौ नीत्वा जगाम ।
३ तदानीं केनचिद् याकूबे कथितं, पश्च तव सुतौ यूषफ् आगमत्, तत
४ इस्तायेल् आत्मानं सबलं क्षत्वा श्वयायां उक्तिष्ठन् उपविवेश; अपरं
यूषफे कथयामास, किनान्देशस्य लूसनगरे सर्वप्रक्तिमान् ईश्वरी मां

दर्शनं दत्त्वा इत्याश्रिष्टं गदित्वा क्षयथामास ; पश्य, त्वामहं फलवन्तं ४
बज्जवंशं करिष्यामि, तत्त्वो जननिवहं उत्पत्त्यते, तत्त्वं भाविर्बश्यत् ५
चिरमधिकर्तुम् इमं देशं दाख्यामि च । अत इफ्रायिम् मिनश्चिनामानौ ६
तत्त्वं यौ द्वौ पुन्हौ मम मिसरागमनात् पूर्वं मिसदेशे जातौ तौ मम सुतौ ७
भविष्यतः, तौ रुवेन् शिमियोनाविव मम भविष्यतः । किञ्चितः परं ८
तत्त्वं ये ये सन्ताना भविष्यन्ति, ते तत्त्वं भविष्यन्ति, अपरं ज्येष्ठभातृणां ९
नामा स्वस्वाधिकारे विख्यास्यन्ति । तथा पद्मनारामागमनकाले किनान्- १०
देशस्य इफ्रायातः किञ्चिद् दूरे तिष्ठति मयि राहेल् मार्गं शब्दं मम
समीपे मृता ; ततो हम् इफ्राया अर्थात् वैत्त्वेहमः पदबोपार्थं तस्याः
अमश्चानस्थानं द्वात्तवान् ।

अनन्तरम् इखायेल् यूषपः पुन्हौ विलोक्य पप्रच्छ, एतौ क्षौ ? ततो च
यूषप् पितरं जगाद, ईश्वरं एतस्मिन् देशे महां पुन्हावेतौ दत्तवान् । ११
तदानीम् इखायेल् कथितवान्, अहं विनये, एतौ मम समीपम् आनय,
तावहम् आश्रिष्टं वदामि । किन्तु वार्डक्यकारणात् च्छेष्टदिशिरिखायेल् १२
सुस्पष्टं द्रष्टुं न शशाक ; ततो यूषप् तस्य समीपं तावानीतवान्, स तौ १३
चुम्बितवान् आलिङ्गितवांच्च । अपरं इखायेल् यूषपं बभाषे, अहं १४
तत्त्वं वदनं पुनर्द्रष्टुं न प्राप्यामीति, चिन्तितवान्, किन्तु पश्य, तत्त्वं वंश- १५
मपीम्बरो माम् अदर्शयत् । तदा यूषप् जानुद्दयमध्यात् तौ नीत्वा भूमिष्ठः १६
सन् प्रणाम । पञ्चात् यूषप् तौ द्वौ पितुः समीपं नीत्वा निजदक्षिण- १७
करेण इखायेलो वामे इफ्रायिमं, वामकरेण इखायेलो दक्षिणे मिनश्चि-
ष्टत्वा स्थापितवान् । तत इखायेल् विविच्य दक्षिणकरं प्रसार्य कनिष्ठस्य १८
इफ्रायिमो मस्तकोपरि दत्तवान्, ज्येष्ठस्य मिनश्चे मस्तकोपरि च वामं
करं दत्तवान् ।

अनन्तरं स यूषपम् आश्रिष्टं निगच्च भावितवान्, मम पूर्वपुरुषौ इत्रा- १९
हीम् इस्त्वाकौ यस्य पश्यानम् अवलभितवन्तौ यस्त्वेरोऽद्य यावत् मां २०
यावज्जीवनं प्रतिपालितवान् ; यच्च द्रूतः सर्वापदभ्यो मां रक्षितवान्, २१
स एतौ बालकौ स्थापिष्ठं ब्रूयात् ; आर्भा मम नाम मदीयपूर्वपुरुषयोः
इत्राहीम् इस्त्वाकौच्च नाम तिष्ठतु, एतौ एथिवा बज्जवंशौ भवताम् । २२
तदानीं इफ्रायिमः शिरसि पितु दक्षिणं हृस्तं दद्वा यूषप् असन्तुयोऽ- २३
भवत्, तत इफ्रायिमो मस्तकात् मिनश्चे : शिरसि तं स्थापयितुं जनकस्य
करं उत्पाप्य जगाद, हे पात इत्यं नह्व, एष ज्येष्ठ एतस्य शिरसि दक्षिणं २४

१९ करं देहि । किन्तु तस्य पिता अनङ्गीकृत्य कथितवान्, हे पुत्र, तदहं
जानामि, जानाम्यहं ; सोपि महती जाति भविष्यति, इति सत्यं, किन्तु
तस्य कर्णिष्ठो भारता तस्मादपि महती जाति भविष्यति, एतस्य वंशे
२० बड्डजनो भविष्यति । तद्दिनं स तावाश्चिं प्रभाव्य कथयामास, ईस्वा-
येल्वंशीया आशीर्वचनार्थं युवयो नामनी प्रभाव्य वदिष्यन्ति, ईश्वर-
स्वाम् ईश्वर्यमो मिनशेष्व तुल्यं करोतु, इत्यं स मिनशेरिष्टविमम् अय-
२१ गण्यं कृतवान् । अपरम् इस्त्वायेल् यूषकं कथयामास, पश्य मम मृत्युकाल
उपस्थितवान्; किन्तु ईश्वरी युग्माकं सहायो भूत्वा युग्मान् पुनः पैठकं
२२ देशं नेत्यति । अहं यमंशं निजाख्यदनुषो र्बलात् ईमोरीयाणां करात्
प्राप्तवान् तत्र भावगणात् तमविक्षमंशं तुभ्यम् अदाम् ।

49

४९ ऊनपञ्चाशत्तमोऽध्यायः ।

१ याकूबः सर्वेषां पुत्राणामाकानं कृत्वा मेलनं ३ एकैकसधि तस्य कथनं भविष्यदाक्षयस्त्र-
२१ निजग्रामानस्यानमाज्ञापनस्त्र ।

१ अनन्तरं याकूबु निजपुत्रान् आङ्ग्य कथयामास,
यूयं मिलत हे पुत्रा यद् युग्मान् प्रति शेषतः ।
घटिष्यते तदेवाहं युग्मभ्यं कथयामि हि ।

२ हे याकूबः सुता यूयं निश्चामयत महतः ।
पित्रिस्त्वायेल्कथायां वः खमनासि निधत्त च ॥

३ रुवेन् ज्येष्ठसुतस्वं मे सामर्थ्यं प्रथमं बलं ।
पराक्रमेण मुख्येसि महिमा त्वं निजेन च ।

४ त्वं खोतइव वेगी हि न स्थाता मुख्यता तत्र ।
यतस्वं निजतातस्य श्वनीयं गतः पुरा ।
गत्वा च श्वनीयं मे तदशुद्धं द्वात् त्वया ॥

५ श्रिमियोन् लेविनामानौ विद्येते सोदरावुभौ ।
भवतो निर्दये अख्ये तयो द्वौ चन्द्रहासकौ ।

६ तयो गृष्टपरामर्शे मन्मनो न प्रवर्ततां ।
समज्यायां तयो नौ मे सम्मानमुपतिष्ठतु ।

अहन्यत्पुरा ताभ्यां मनुजा निजकोपतः ।

एकस्य भूपतिस्त्वाभ्याम् अनाश्वत निजेच्छया ।

७ तयोः क्रोधोऽभिश्येत यतः स ज्वलितोऽनवृत् ।

तयोः कोपोऽभिश्वप्येत् यतः स निष्ठुरोऽभवत् ।
बाकूबीयजनेष्वेतौ करिष्यामि पृथक् पृथक् ।
इच्छायेलीयमध्ये तौ विकिरिष्यामि निच्छितं ॥

यिङ्गदाः सहजाते तां प्रशंसिष्यन्ति सर्वशः ।

८

भविष्यन्ति त्वदीयाच्च रिपवत्त्वं हत्तगाः ।

९

त्वदीयपिण्डसन्तानाख्वां प्रणास्यन्ति दण्डवत् ।

सिंहानां श्रावकैलुल्यो यिङ्गदा भवति खयं ।

१०

हे वत्स मृगवाद्रव्यं भुक्ता त्वम् आगमिष्यसि ।

सिंहीवत् सिंहवदा तां सुतं को बोधयिष्यति ।

यत्सुमीषे च लोकानां भविष्यति हि संयहः ।

स पूर्णोः सानवको यावद् आगमं न करिष्यति ।

नहि तावद् यिङ्गदातो राजदण्डो गमिष्यति ।

चिराधिपतिना तस्य वंशाज्ञापगमिष्यति ।

त्राक्षालतासमीषे स गर्दभं भन्त्स्यति खयं ।

सुमोहनीसमीषे च बुद्धा गर्दभशावकान् ।

रञ्जिष्यति गोलन्या रसेन चोत्तरीयकं ।

त्राक्षारसारसै रक्तं परिथेवं करिष्यति ।

त्राक्षारसेन तस्यापि चेति रक्ते भविष्यतः ।

शुक्रात्स्य भविष्यन्ति दुर्घेन सक्राता रदाः ॥

सरित्पतेः प्रतीरे हि सिंहूलून् संगिवत्स्यति ।

पितीयाव्यितटे तस्य निवासच्च भविष्यति ।

तस्याधिकारसीमा च सीदोनक्ता भविष्यति ॥

आवासमध्यतः शायो बलवानपि यो भवेत् ।

गर्दभस्त्रीन सङ्काश इषाखर् संभविष्यति ।

विश्वामसुत्तमं बुद्धा रम्यं बुद्धा च नीलतं ।

भारं वीडुं नमन् खन्त्वं करं राज्ञः स दास्यति ॥

इच्छायेलोऽन्यवंशानां सदृशलं गतोहि दान् ।

खक्कीयानां मनुष्याणां सुविचारं करिष्यति ।

पथि संस्थाय यः सर्पो दद्वा च वाजिनः पदं ।

तदारूढं पातयेच ततुल्यो दान् भविष्यति ॥

परेण त्वंपरिचारं समवैच्य स्थितोस्म्यहं ॥

१४

१५

१६

१७

१८

- १९ क्षमित् सैन्यसमूहचेत् गादं जयति कर्हिचित् ।
तर्हि गादपि तस्मैन्यं पराजेष्यति निश्चितं ॥
- २० आश्रेत उत्तमं खाद्यं तस्मात् राजापि भेद्यते ॥
- २१ मनोहृतश्छशाखाभिः कुरुक्षो योख्ति सुन्दरः ।
मृगेन तेन सङ्काशेऽनपालिः संभविष्यति ॥
- २२ यूषफ् प्रहैः समीपस्था प्राचीरपारगामिनी ।
फलयुक्ता च या श्राखा तद्युक्तशाखिनः समः ।
- २३ चपेभृद्विर्मुगयित आविद्वच्च शिलीमुखैः ।
अतिलिंगस्य येनात्य गाढीश्वतं प्ररासनं ।
- २४ तदीयदोः कराणाच्च येनाभूद्बलवत्तता ।
इखायेलः सहि चाता मूलपाधाणरूपकः ।
ईश्वरः स च याकूबो विद्यते सर्वशक्तिमान् ।
त्वत्तातेश्वरसाहाय्यात् छत्त्वशक्त्याशिष्यत्या ।
- २५ ऊर्जस्थादियतो यद्यत् कुण्डलं परिजायते ।
अधोगम्भीरनीशाव्ये कुण्डलं यच्च जायते ।
मङ्गलं जायते चच्च गर्भतच्च पर्याधरात् ।
त्वदीयानि भविष्यन्ति तानि सर्वाणि निश्चितं ।
- २६ त्वत्पितुः फलदाशीः स्थान्मदादियुरुषाशिष्यः ।
सा चिरन्तनशैलीयां सीमां यावत् समेधिता ।
भावापसारितस्यैव यूषपो मख्तकोपस्थि ।
सातिवाङ्गल्यमासाद्य सुतरां संभविष्यति ॥
- २७ प्रगो संष्टुतभक्षाशी सन्ध्याखेटासवरुकः ।
येवकस्तेन सङ्काशेऽविन्यामीन् संभविष्यति ॥
- २८ एत इखायेलो द्वादश वंशाः, तेषां जनकस्तान् प्रवेतानि आश्च-
र्वचनानि कथयित्वा तेषाम् एकैकं विशेषं आश्चिं जगाद् ।
- २९ अनन्तरं याकूब् तान् अवदत्, अहं निजजनैः सादैः संगृहीतो
- ३० भविष्यामि । अतः किनान् देशे मम्याः पूर्वश्यितं मक्षेलाया यत्
- ३१ क्षेचम् इत्राहीम् इस्त्रानाधिकत्तुं हेतीयइष्टोणः क्रीतवान्, यत्र स्थान
इत्राहीमख्तस्य जायायाः सारायाच्च इस्त्राकस्तस्य भार्यायां रिव्कायाच्च
- प्रस्त्रानम् अभवत् यत्र चाहं लेयायाः प्रस्त्रानम् अकरवं, तत्रैव हेतीय-
- ३२ इष्टोणः क्षेचस्थितायां गुह्यायां पिठ्लोकानां संमीपे मम प्रस्त्रानं करि-

व्यथ, वत्स्तत् क्षेत्रं तन्मध्यस्था गुह्याच हेतीयसन्तानेभ्यः क्रीता । इत्यं २३
याकूब् निजस्तुतान् प्रद्याज्ञापनं समाप्तं श्यनीये पादौ मेलयित्वा
प्राणान् व्यक्ता निजजनानां समीपे समर्पयत् ।

50

५० पञ्चाशत्तमोऽध्यायः ।

१ याकूबः क्षेत्रे शोचनं ७ याकूबः ग्राणानगमनं १५ यूषफो धातृणां सान्त्वनं २२ यूषफो
वंशस्य कथनं शपाज्ञा भरणेत् ।

तदानीं यूषफ् निजपितु वंदनं प्रति शिरः संनम्य रोदित्वा चुचुम्ब । १
अपरं यूषफ् खपिटदेहं सुगम्बिद्रव्ययुक्तं कर्त्तुं निजभृत्यचिकित्सकान् २
चाज्ञापयामास; तत्चिकित्सका इखायेतो वपुः सुगम्बिद्रव्यै योजया-
मासुः । ते च तत्र तलमर्मकरणाय प्रयोजनीयानि चलारिष्टत् दिनानि ३
यापयामासुः, मिस्त्रीयलोकाच्च तलृते सप्ततिदिनानि यावत् शुशुचुः ।
षोकीयदिनेषु गतेषु यूषफ् फिरौगः परिजनान् अवदत्, यदि मां प्रति ४
युश्माकम् अनुग्रहं आस्ते, तर्हि फिरौगः कर्मणोचरे कथामेतां कथ-
यत् । मम पिता मां शपथं कारयित्वा भद्रितवान्, पश्य किनान्देशे खस्य ५
क्षेत्रे मया यत् प्लश्चानं खातं मयि मृते त्वं मां तत्र निधास्यति; तस्मात् ६
इदानीं मां यातुम् चाज्ञापयतु; पितरं प्लश्चाने निधायाहं पुनराग-
मिद्यामि । ततः फिरौग् उक्तवान्, याहि, तत्र पिता त्वां यथा शपथं ७
कारितवान् तथैव त्वं तं प्लश्चाने स्थापय ।

तदा यूषफ् खपिटरं प्लश्चाने निधातुं यात्रां चकार; ततः फिरौगो १
गहस्याधिपतयो भृत्या मिस्त्रदेशीयाधिपतयो यूषफः सर्वे परिवारा- २
स्तस्य भ्रातरस्तस्य पितुः परिवाराच्च तेन सार्वं जग्मुः; गोप्तन् प्रदेशे
केवलं बालका गोमेवत्रजाच्च तैर्निविताः । तेन सार्वं रथारूढां ३
अश्वारूढाच्च जग्मुः; तेनातीव जनसमागमो बभूव । पश्चात् ते यद्दैन्- ४
वटिन्याः पारे स्थितम् आटदः शस्यमर्दनस्थानम् उपस्थाय तत्र महारवेण
रुद्दुः; यस्मात् तत्र स्थाने यूषफो पितुः द्वेषे सप्त दिनानि यावत् शुशुचे ।
च्यतः किनान्देशीया आटदः शस्यमर्दनस्थाने तेषाम् ईटक् शोकः ५
चिलोक्य कथयामासुः; मिस्त्रीयाणाम् अयं महान् शोकः । तस्मात् यद्दैन्-
पारस्यं तत्स्थानम् आवेलमिस्त्र् (मिस्त्रीयशोकः) इति नामा विल्लतो
बभूव । अनन्तरं याकूब् निजपुत्रान् यथाज्ञापयत्, तस्य पुत्रात्मदनुसा- ६
रेण कर्म चक्रुः । पर्वतस्तस्य पुत्रास्तं किनान्देशे नीत्वा हेतीयेषोगः ७

समीपात् प्रसशानस्यानार्थम् इवाहीमा क्रीता मग्नाः पूर्वस्थमक्षेत्रा-
१४ चेचस्य या गुहा तन्मध्ये तस्य प्रसशानं छतवन्तः । स्वस्य तातस्य प्रसशाने
जाते यूषफ् तस्य पितुः प्रसशानं कर्तुं गतवन्तस्य भावादयः सच्च-
गामिनश्च मिसर्देशं प्रत्यागतवन्तः ।

१५. अपरं सेषां पिता मृत इति दृष्टा यूषफो भातरः कथयामासुः, यदि
यूषफ् अस्मान् ऋतीयते तर्हि वयं तस्य यद्यत् अहितम् अकुर्म तत्प्रति-
१६ फलम् अस्मभ्यं दास्यति । तस्मात् ते यूषफं प्रति कथामेतां लोकदारा कथ-
यामासुः, तब भावभिस्वां प्रति दोषे छर्तेपि त्वम् अनुगृह्ण तेषां दोषम्
१७ अपराधश्च मार्च्यसि, कथामेतां यूषफो कथयियथेति तब पिता मरणात्
पूर्वे अस्मान् गदितवान्, अतो वयम् इदानीं प्रार्थयामहे, तब
पितुरीश्वरस्य दासेयानां दोषं मृग्धि, किन्तु यूषफ् तेषां कथामेतां श्रुत्वा
१८ रोदितुम् आरभत । अनन्तरं तस्य भातरस्तदयं गता प्रणिपत्य कथया-
१९ मासुः, पश्य, वयं तब दासाः । ततो यूषफ् तेभ्यः कथितवान्, मा
२० भैष, किमच्च मैश्चरस्य प्रतिनिधिस्तरूपः? यूयं मद्विरुद्धां कुमन्त्वणां
छतवन्त इति सर्वं, किन्त्वीश्वरस्तामेव सुमन्त्वणां छतवान्, पालत इदानीं
२१ यादृशं पश्यथ, तथैव स बहुनां मनुष्याणां प्राणान् अस्तक्त् । अतो
यूयम् इदानीं मा भैष, युग्मान् युग्माकं बालकांश्च प्रतिपालयिष्येहम् ।
इत्यं मधुरवाक्यं कथयित्वा स तान् सान्त्वयामास ।

२२ अनन्तरं यूषफ् तस्य पितुः परिवाराच्च मिसर्देशे वसन्तस्तस्युः ।
२३ अपरं यूषफ् दशाधिकं श्रतं वत्सरान् जीवन् इफ्रयिमः पौत्रं यावत्
२४ ददर्श, स मिनशे र्माखीर्द्वामः पुत्रस्य सन्तानानपि क्रोडे चकार । ततो
यूषफ् सच्चजान् अवदत्, अहं सुमूर्षुः, किन्त्वीश्वरो युग्मान् प्रति नितानं
दृष्टिं छत्वा इवाहीम इस्त्वाको याकूबश्च समीपे यं देशं दातुं शपथं
२५ छतवान् अस्माद् देशात् तं देशं नेष्यति । ततो यूषफ् इमं शपथं कार-
यित्वा इखायेलः सन्तानान् बभाषे, ईश्वरो युग्मान् प्रत्यवश्यं दृष्टिं
करिष्यति, तदानीच्च यूदं एतस्मात् स्यानात् मदीयास्तीनि नेष्यथ ।
२६ इत्यं यूषफ् दशाधिकश्चतवत्सरवयसि ममार, ततः सुगन्धिदव्ययुक्ता-
स्तस्य देहो मिसर्देशे काष्ठाधारे स्यापितः ।

इत्यादिपुस्तकं समाप्तं ।